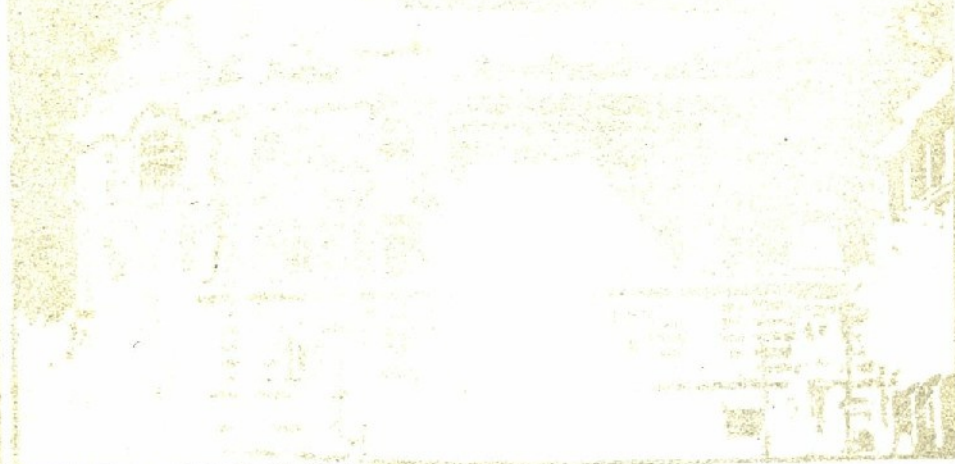


T E S T I M O N I A

LUCIAN BLAGA

CORESPONDENȚA

(A—F)



CORNELIA BREDICEANU

Pesta, 29/X 1916

I

Am ajuns cu bine în Sodoma. Închipuiește-ți — Sfinxule dragă — că și pe aici e ceață, dar nu de cea filosofică.

Lulu

II

[Oradea] 31/X 916

Sfinxule dragă,

Poate mi s-a părut — dacă n-a fost cumva o iluzie optică — că ai avut o umbră de îndoială în mine. Ei, să-ți spun ceva: înțeleg felul Tău de a fi, întreaga Ta ființă am simțit-o în forma unei porunci mari: fii sincer! Față de Tine n-aș fi putut fi altfel, chiar să fi voit. Sunt alți oameni cari te silesc să minți neconținut cu obrăznicie și cu delicioasă și întreaga lor ființă te încurajează și-ți poruncește: să minți. De altă parte, n-ai observat și Tu că sunt oameni pe cari nu-i poți minți? O deosebită atmosferă de sinceritate plutește în jurul lor, o atmosferă curată de muncă care te face să respiri adânc — și să-ți spui: „tot ce ai pe inimă“...

La Oradea am ajuns cu bine. Duța încă e aici — unica mîngîiere. De bibliotecă nici vorbă. Ce voi face?

Zilele aceste îți voi scrie un gând, ce mi-a venit pe tren, despre ipoteză², o întregire la cele spuse de altă dată.

Dacă îmi întorc privirea înăuntru constat că am plecat din Viena bogat de tot — Sfinxule dragă —, vād că „eul“ cu toate adîncimile sale mi se prevalează mai frumos tocmai în acele sentimente, cari par mai străine de ființa noastră... Prologul e scurt, tratarea va fi lungă — speriez —, foarte lungă.

Răspunde-mi, ce mai faci. Adr[esa]. N-văndr Telekyn, 10, Dr. Ney Pálnál.

Îți doresc tot binele

Lulu

III

[Oradea] 6/XI 916

Sfinxule dragă,

Trăind între oameni de felul celor din jurul meu am totdeauna și un ciștig: vād cu ochii trupești negațiunea idealului meu. Oameni pe cari realitatea îi influențează cu o irezistibilă putere ipnotică, oameni pe cari lanțuri de fer îi leagă de „ziua de azi“, — reptile,

cari făr'de-a fi cîndva stăpîni pe situație, încremenesc în fața în-
tîmplării, ca prada sub ochii unui șarpe. Nu simți tocmai contrarul
dela ceea ce am numit — personalitate?

După o săptămînă de neplăceri am început să mă liniștesc. Încep să-mi adun materialul pentru o lucrare despre ipoteză. Ideea fundamentală e aceasta: nu numai ipotezele singuratică se schimbă, ci și părerile despre rostul, rolul, funcțiunea ipotezei peste tot. La Plato ipoteza este de multe ori o simplă alegorie, un mit poetic pentru niște idei grozav de adînci și de abstracte. Ipoteza are în cazul acesta o funcțiune estetică. În știința de mai tîrziu ipoteza cîștigă un rol logic: vrea să cunoască realitatea, să străbată inima existenței. Astăzi dăm ipotezei rolul psihologic, de a ne orienta în cîmpul larg al experienței. Cu timpul îi vom atribui alte și alte rosturi. Rezultatul la care am ajuns este că ipoteza nu are o funcțiune neschimbăcioasă, un rol invariabil, — ci schimbăcios și relativ. Ipoteza este ca un actor care joacă astăzi pe Hamlet, mâine pe Faust, poimîne pe cutare erou de operetă.

Acum citesc a doua oară Immanuel Kant de Chamberlain. Timp am destul. Prelegeri avem numai 4 ore la săptămînă. Nu știu dacă ai fost așa de bună să te interesezi la biblioteca universității: aș avea lipsă de una din aceste cărți Kuno Fischer (*Geschichte der Philosophie*), Eucken (*Erkennen u. Leben*), James (*Religiöse Erfahrung*), Simmel (*Philosophische Kultur*), — dacă nu sunt la universitate le găsești la Last.

Să-mi răspunzi, Sfinxule dragă, ce mai faci și ce mai citești?

L-ai consultat pe Tirneș? Este un bun medic împotriva ipocondriei sufletești. Ne dă încredere în noi înșine, indepedență și libertate spirituală: cu un cuvînt ne arată că nu suntem un punct atomic într-o lume nemărginită, ci noi înșine, fiecare în parte, o lume adîncă, foarte adîncă.

Înconjurat, cum sunt, numai de „oameni-negațiuni“ mă gîndesc la peripatetica noastră și simt păreri de rău și mă revolt cu furie împotriva negațiunilor...

Îți doresc mult bine

Lulu

P. S. Mi-am schimbat locuința: Beöthi ödön n. 24 (Friedmann).

IV

[Oradea] 12/XI 916

Tocmai voiam să-ți scriu: „Sfinxule dragă, dacă nu vrei să-mi răspunzi, pune-mi cel puțin ca sfinxul, ca sfinxul din mitologia antică, niște întrebări mari cît lumea, — ca să mă coste chiar viața, dacă n-oi putea răspunde“ ... Ți-am primit însă răspunsul și de aceea îți scriu altceva.

Că m-ai crezut o fabricație atît de eterică și de abstractă, mă surprinde. Pentru mine chiar și cea mai distilată abstracțiune — are carne și oase. Sunt mindru să-ți mărturisesc că sunt așa de „intensiv om“. S-ar putea oare să devii vreedată o personalitate — fără să fii „om“, natură, patimă, luptă, dorință și minciună în același timp?? „Aristocrat“ nu însemnează, dacă mă înțelegi corect, o negare a „omului“, ci o potență a acestuia.

Astăzi m-am preumblat prin ceață pe marginea celui mai repede dintre Crișuri și m-am gîndit la diferite — timpuri. — Vremurile mari se caracterizează prin convingeri tari, prin credințe aspre, prin nebunii entuziaste, prin explozii de viață; vremurile de decadentă prin scribă față de orice convingere, prin îndoială, ris, foc bengalic, satiră...

Timpul nostru nu e nici una nici alta. Nici tărie, nici desfrîu sufletească, ci o neputincioasă voință de a curcîri tot ce e mare. Mi-am însemnat în caiet, poate că te interesează și pe Tine, Sfinxule bețiv: „Credeul zilelor noastre nu se mai începe cu hotărîtorul «cred», nici cu scepticul «nu cred», ci cu tragicul «vreau să cred»...“

Cît timp ți-am citit scrisoarea, mi se părea că țin în mînă o rachetă, așa săreau scînteile din ea. Ciudat, de cartea lui Zola mi-aduc foarte bine aminte — poate fiindcă-i aproape de om.

Îți doresc succes la experimentări. Și încă ceva: nu cumva să greșești odată să-mi zici: Piramidon.

Alătur lista cărților pe care le doresc. Trimite-le cum crezi că-i mai bine. De venit la Viena deocamdată — nici vorbă nu poate fi, cu toate că doresc foarte, foarte mult zîmbetul metafizic. Crede-mă, mein liebes Welträtsel! — *sună-mă la noapte tot luna* ♡

Lulu

Adr. Beöthi ödön n. 24 (Friedmann)

Bineînțeles îmi vei trimite din cărțile înșirate — numai atîtea cîte crezi că voi putea să citeșc într-o lună. Totodată te rog să-mi cumperi o *Algebră* — de Močnik de pildă. Prețul ți-l voi trimite ulterior. Mulțămiri înainte

Piramidon

V

[Oradea] 15/XI 916

Ceea ce numim de obicei „eu“ este numai parazitul unui „eu“ cu mult mai adînc și mai ascuns.

Muzica mai ales ne face să simțim aceasta. Întregește-ți-o la tablou!

Cu cărțile — să încercăm — ce zici? — Mult bine

Lulu

VI

[Oradea] 27 XI 916

Sfinxule dragă,

Maselor mari le plac oamenii liniștiți, furnicile harnice, bună-tatea și pacea chinezească, omul maselor iubește pe de-aproapele din — slăbiciune — ca să zicem așa. Pe un astfel de om îl laud, ce-i drept, dar nu-l admir absolut deloc. Ai dreptate — sunt și suflete complicate, pătimase, muncite de îndoieli și poate că și de ură față de oameni, — dar dacă aceste suflete sunt destul de tari, ce le împiedică să iubească totuși pe de-aproapele în sensul acesta: să-i facă dreptate și să-și implinească datorința față de el?

Omul mic e bun față de semenii săi din slăbiciune, — sufletele complicate — despre care îmi scrii — ar putea să fie bune — din eroism...

Interesele maselor pot fi călcate de cei aleși — dăr numai dintr-un motiv obiectiv și nu subiectiv.

Aceste observații, te rog, să le introduci în îndoielile Tale, — poate că vei începe să te îndoiești — astfel — în îndoielile Tale...

Am citit zilele trecute pe *Lionardo* de Mereschowski — și-n legătură cu ce mi-ai scris — m-am cugetat asupra unui suflet chinat de îndoieli din romanul acesta — Boltraffio. Un suflet destul de ales, — cu o mare resonanță — față de toate contradicțiile timpului său: este un elev acesta de-al lui Savonarolla —, și totuși simte atîta înclinațiune față de *Lionardo* (artistul păgîn și omul științei execte: în termenii lui Savonarolla: un Anticrist). Resonanța bietului Boltraffio față de cerințele antagonice ale timpului său merge însă și mai departe: se lasă sedus de primejdii și de îngrozitoarele superstiții ale epocii sale. Din acest dezechilibru rezultă apoi — îndoieli, neliniști, neodihnă, insomnie, viziuni, și, în sfîrșit, — ștreangul... Aceste spirite sunt — jertfele rezonanței! Există oare ceva mai tragic?

Am isprăvit pe *Immanuel Kant* de Chamberlain. Chamberlain voiește să facă din personalitatea lui Kant un factor cultural viu, care să ne mintuiască deoparte de barbaria bisericilor, de altă parte de dogmele filosofiei și-ale științei. Vrea o religie liberă și curată și-o concepție despre lume critică și-o știință conștientă. Cum îl consumi de plăcut pe Kant cel trecut prin prisma sufletească a lui Chamberlain: luna are mai mult farmec decît soarele, cu toate că luminează cu o lumină de împrumut...

Cărțile pînă astăzi însă n-au sosit. Va să zică la Pesta? Vom fi atunci mai aproape. Sfinxule dragă, mi-ar plăcea dacă corespondența noastră ar avea un — tempo — mai accelerat. O dorință cam pretențioasă, dar nevinovată.

Lulu

VII

[Oradea] 5/XII 916

Sfinxule dragă,

Am întâlnit pe stradă un copil, — ținea o scoică de mare la ureche și asculta c-un zîmbet de o naivitate divină. Mi-a răspuns că „ascultă marea“... Și mi-am adus aminte de marii, tăcuții, neas-tîmpărații visători, cărora li se pare că aud în cutare lucru — banal și fără de rost pentru ceilalți oameni — cîntecul cerului sau armo-nia cosmică, vuietul surd și monoton al vieții sau zvonul nemărgi-nit de trist al existenței întregi... Vezi, Sfinxule dragă, filosofii sunt niște animale foarte ciudate, ei ascultă — ziua întreagă nu se satură „să asculte marea“.

Așa-i că noi doi — oameni cari ne înțelegem atât de bine — Tu și cu — nu rîdem deloc de copiii, cari ascultă marea într-o scoi-că, de visătorii cari văd *vecinicia* în zîmbetul unei ființe dragi, sau *fondul moral al lumii* în fapta bună a unui individ singuratic?

Îmi scrii că simțim și cunoaștem numai o parte a realității. Ai dreptate, dar de importanță este tocmai ceea ce credem despre frac-țiunea incognoscibilă a lumii, despre partea de mister. Cu unele însă m-am obișnuit mai mult, cu altele mai puțin, unele se întim-plă mai des, altele mai rar.

Lumea este un singur mare sfinx — și Tu al doilea...

Închipuiește-ți, cărțile n-au sosit nici astăzi. La cenzură nu s-au putut opri — fiindcă nu mai este, dar probabil la graniță. Va trebui să ceri prelungire la bibliotecă — așa sună statutele. Să-mi răspunzi, Te rog, cît mai stai în Viena și ce vei face la Crăciun.

Fată de Tine nu am numai „gînduri bune și frumoase“ — ci și un sentiment“ pe care nici porțile iadului nu-l vor clăti“... Așa stăm, Sfinxule dragă.

Lulu

VIII

[Oradea] 24/XII 916

Dragiei mele mediciniste Gărgi...

Te văd și-acum plecată pe cadavre
Și simt un gînd cum încolțește-n mine
În ochi cu scintilieri de nebunie
Îmi vei ținea cîndva
Cadavrul inimei în mînă
Și cine știe
În ea-ți vei căuta

Cu un cuțit de-argint

Icoana Ta

Frumoasa și nebuna mea hienă!...

Lulu

IX

[Oradea] 9/I 917

Cornelia dragă,

O scurtă scrisoare de burghez. Ce zici de surpriză? Micul ta-blou, cu toate defectele, îți va plăcea, dacă iau în considerare că e primul și ultimul. N-am avut ceva mai bun de copiat — și numai atîta m-a ajuns brăcinarul talentului. Să fii în orice caz cu consi-derație! — Frățiorului⁵, dacă ai zahăr, îi poți da un ceai! Ha, ha! Urmează o scrisoare în stil obicinuit.

Filozofia indică în orice caz s-o citești!

Cu dragoste

Lulu

X

[Oradea], 10/I 917

[Carte poștală ilustrată: Frühlîng]

Dionisiacă — așa-i? O, Gari — aş vrea să scoți — un chiot, — să te aud pînă aici! — Munții! —

Lulu

XI

Oradea, 10/I 917

Cornelio dragă,

— și ne-am înțeles. Cum vezi, încă nu Ți-am inventat un nume, — mi-ar trebui pentru așa ceva ani de-a rîndul, ca lui Lionardo la tabloul *Mona Lisei*. Dacă aş fi fidel gîndurilor mele, ar trebui să-ți scriu cam în disordine acestea: *Stadtpark*, munți, institut ana-tomie, mansarda, ris, lumină, signalul Margaretei, ochi aprinși și fețe incandescente și așa mai departe. Toate acestea într-un vîrtej nebun, desfrînat și absurd, în care nu sunt în stare să precizez nimic. Și simt totuși ceva precis: te simt pe Tine cum îmi pulsezi în sînge. Aș vorbi, de renaștere, transformare, transfigurațiune, dacă nu ți-ar părea sentimental. În orice caz, în „istoria mea indi-viduală“ s-a început epoca „*reformațiunii*“.

Pe pusta Ungariei a început să ningă către seară — și scîn-teile locomotivei se stingeau în fulgii de zăpadă: îmi pare că are un înțeles, — dar nu știu care...

Mi-e teamă că mă vor opri oamenii și paragrafii aci în Orade. Aș turba. Deocamdată să nu-mi răspunzi, — atâtea semne îmi spun că nu voi ajunge acasă.

O, Gari. Sărutări multe, multe și să Te ardă în față, ca viforul de iarnă care bate pe-aiți

Lulu

XII

Sebeș, 12/I 917

Cornelia dragă,

Am plecat dela Tine și — simt ca niște muștrări de conștiință, cu toate că nu cunosc păcatul pentru care sufăr și nu știu să fi făcut vreo crimă. Se vede că se petrece ceva ascuns în „subconștientul“ meu, — și vezi, „subconștientul“ este ce-mi ador eu mai mult... Pățesc și cu ai mei de multe ori că trebuie să-mi spună de două ori același lucru. O, Gari.

Am observat că nu e tocmai așa de bine să umbli să te cunoști „pe tine însuși“: *te influențezi* prin aceasta pe tine însuși, vrînd nevrînd te identificezi cu timpul cu o *parte* numai din tine, te viți fără să știi în anumite orașe [?], îți pierzi din spontaneitate și devii manierat și om cu „rutină“... Drept să-ți spun mi-e teamă de tendința mea patologic ipertrofiată de a mă pune sub microscop. Mă mîngii însă cu aceea că am și-un pol: cu năzuinți contrare: divi-nul Dionysos, pe care-l cunosc, de cînd te cunosc pe Tine, draga mea.

Acasă am ajuns prea tîrziu. Neplăceri nu știu dacă voi avea. Surprize pot să am, de aceea să nu te sparii, dacă eventual nu vei primi — vorbe cuminți, vorbe sălbătice, vorbe cumpătate dela mine — cîtva timp.

Mult dor

Lulu

XIII

Sebeș, 15/I 917

Cornelio dragă,

Închipuiește-ți un templu enorm, cu nenumărate volituri: sunetul produs într-un colț se reproduce prin ecouri, se înmulțește și-n cele din urmă te trezești că auzi un cor întreg. Simbolic: templul e sufletul Tău, al meu, — și poate că și-al lui. Al nostru însă în primul rînd.

Știi, mi-ai zis odată: „Așa-mi vine să-ți arunc paharul în cap“ — și m-ai privit atît de viu, de sălbatec, de adînc — încît mi s-a zguduit templul din temelii și m-am gîndit „ecce homo!“

„Omule“, vreau să știu ce faci. Te întreb după acele *întîmplări interioare*, după acele fapte, cari nu se petrec în spațiu, pe stradă sau în institutul anatomic... Vreau ca noi doi să avem mai mult o biografie internă, decît externă. Numai așa se păstrează în noi viața, încrederea, rîsul, seriozitatea, îndrăzneala, vigoarea.

Întrezăresc în mine o orientare spre „Lebensphilosophie“, — sunt chinuit de problemele acestea ca îndrăciții din *Biblie* de Bel-zebut.

Cum îți place — *Inteligența florilor* —?

Din partea mea — iau cu asalt — istoria picturii și citesc cu un deosebit deliciu — Schopenhauer, Hamlet, Mephistopheles. Nu știu — mi-ar plăcea să am ceva demonic, o vină metafizică în mine. Interesant, ce?

Nepoțica⁷ mă conturbă adesea, ride cu hohote și se joacă cu părul meu — și de multe ori am iluzia că ești Tu.

Lulu

Controlă: De-aiți Ți-am mai scris o epistolă în 12/I.

XIV

Sebeș, 18/I 917

Cornelio dragă,

Ceva de natură didactică. O operă de artă din timpurile trecute o judecăm de obicei *prea mult* din punctul de vedere al epocii în care trăim. Plecăm din credința că tocmai „timpul nostru“ a fost *ținta*, scopul istoriei de pînă acum. Toate veacurile de mai înainte sunt numai o *pregătire* pentru marea noastră. Tot ce s-a produs înainte de noi, are valoare numai întru cît *tinde spre noi*. Istoria întreagă este o continuă *evoluție* către normele noastre, către modul nostru de a crea și de a vedea lucrurile, către idealurile noastre de adevăr, bine și frumos. Plăcerea ce-o simțim în operele trecutului *scade* cu cît *crește* distanța dela prezent. Suntem foarte pretențioși, direct îngîmfați.

De ce să nu tratăm fiecare epocă ca pe-un individ singuratec, ca țință în sine, ca un întreg organic, ca un organism viu care trăiește pentru sine? Cîtă plăcere poți simți în cutare operă, dacă o urmărești cum crește din spiritul timpului, din concepția despre lume și viață care stăpînea pe vremea cînd s-a produs! Bineînțeles trebuie foarte multă toleranță și libertate spiritală pentru ca să tratezi astfel creațiunile trecutului.

Deosebirea dintre aceste două puncte de vedere păstrează-o — vom întregi-o la timpul său.

Îți scriu cu roșu — ghici, de ce? Fiîndcă corespunde mai bine cu dispoziția sufletescă încordată, entuziastă și nervoasă în care mă aflu. Nu cumva să-ți închipuești că cauza ar fi — vr-o altera-

ție cerebrală! Zilele mi le petrec ca un — iartă-mi comparația — ca un *mistret* — rîm după „rădăcini“ pe sub glia care acoperă realitatea...

Și-apoi dragostea — o, Gargi...

La drept vorbind, ar fi trebuit să încep scrisoarea cu ea, — dar știi Tu — „puterea centripetală“ — blăstămata —

Lulu

XV

18/I 917

Mea Gaor,

aș vrea să-ți scriu — mult, mult, mult, — și de aceea astăzi nu-ți scriu — ci tac. Vreau să te privesc de astă dată — lung, lung, lung, — și tu să-mi cetesti din ochi tot ce nu pot spune: cât te iubesc...

Lulu

XVI

Sebeș, 21/I 917

Cornelia dragă,

Este un anumit mod de a vedea lucrurile, împotriva căruia nu mă pot revolta nicicînd îndeajuns. E cunoscut sub numele de „intelectualism“... Centrul vieții noastre spirituale ar fi „intelectul“ nostru matematic, cu orientarea spre tot ce e atomic, rigid, sec, mecanic, mort, înghețat, — și aș mai putea înșira încă o sută de atribute foarte drăguțe și atrăgătoare. Realitatea ar consta numai și numai într-un joc de puteri oarbe, pe cari le putem foarte bine aranja în ecuații algebrice. În loc să zic „eu“ — ar trebui să zic: „sărmatane“ — complex de atomi, cari vibrează în toate părțile, dar mai ales spre Medlergasse... Știi, întreaga conștiință morală, religioasă și estetică mi se revoltă și — strigă spre cer după răzbunare. Cîmă intelectuală! Nici un pic de misticism, de „incognoscibil“, — lume fără de „abis intern“ — fără viață, fără valori. N-ai decît să te gîndești la, ce să zic, la simfonia lui Beethoven, ce-am auzit-o, și să o împaci cumva cu *vibrațiile*...

Și dacă ai ști, cîți cred într-o astfel de lume! Viața individuală și socială de astăzi, mecanizate cum sunt, — ce gol imens. O enormă și neîndurată „moarte a morții“ (Carlyle).

Dacă aș fi la tine, să bem împreună în cinstea vieții!

Ios zilnic și privesc *munții* — ce sfinți mari și sălbateci.

Vulcanul de pe fundul mării dădătește zi și noapte și înfierbîntă apele mării și nu se stinge.

Lulu

Spre controlă: ți-am scris în 10, 12, 15, 18, 21 Ianuarie 1917. În 31 plec la Orade. Să nu te miri — sunt atît de pedant din cauza împrejurărilor: pînă astăzi nici nu știu dacă ai primit vre-o scrisoare.

XVII

Sebeș, 24/I 917

O Gargi,

numele acesta e ca vinul: cu cit se învechește, cu atît e mai bun.

— Cred, că-ți place și ție.

De multe ori mi se pare, că peste noapte a venit cineva la mine și mi-a pus o surdină uriașă pe suflăt, care împrumută un colorit neînchipuit de trist bucuriilor de peste zi, — dacă nu Te-ai furișat Tu lîngă mine, dacă nu mi-ai sărit pe genunchi și după gît — nu știu zău, — aș vedea cerul totdeauna în culoarea plumbului...

Am un „ochi“ care se deschide înăuntrul meu și privește — ah, cum privește —, un ochi care nu clipește nicicînd, un ochi de ghiță, nemișcat rece și pătrunzător. Mi-l închipuiesc cam așa, cum e acel *ochi* încadrat într-un triunghi de pe altarele bisericilor, — și privește cele mai mari furtuni lăuntrice și nu se tulbură niciodată. Îmi dă multe de gîndit — acest ochi — cîteodată demonic, cîteodată divin, Gargi, Gargi, te bucuri că-l am?

Și mi se pare sunt momente cînd în ochii mei se oglindește ochiul lăuntric. Ce-ai zice, dacă într-o zi s-ar deschide ușa de la odaia Ta și i-ai vedea, cum Te privesc nemișcați și reci ca niște muștrări de cuget? Așa o să apară atunci cînd nu Te vei mai cugeta la mine.

Gargi...

Lulu

În fotografia am răușit grozav de prost. N-o să mă mai întorc la Orade, ci numai la Sibiu; deocamdată mai stau acasă. La Sibiu o să am cărțile necesare din Bruckenthal. Cele din Viena o să ți le trimet probabil printr-un soldat — e mai sigur. Salutări cunoscutilor — în primul rînd Margaretei.

XVIII

Sebeș 27/1917

Mea Gargi,

Mi-ai reamîntit inconștientul. Mi-e foarte drag cuvîntul acesta. Nu atît în sensul de ceva vag simțit, de ceva nespus de nebulos, ci mai mult în alt sens. Inconștientul este principiul activ, pozitiv, creator în noi. Este un demon care *afirmă*, un demon care făurește, inventează și organizează. Lucrează mai mult pe bază de

instinct decit cu *logică*. Inconștientul este partea generală din fiecare muritor, — și e un demon tocmai opus lui Lucifer distrugătorul și negativul, profesorul de logică și calculatorul.

Inconștientul are entuziasmul, — iar Conștientul de obicei scriba și sarcasmul.

E adorabil acest „inconștient“ — mai ales când creează apropieri între oameni ca noi doi — mea Gargi.

Dacă aș fi sculptor aș modela un demon, care să exprime un nemărginit belșug de putere creatoare — și aș ridica un templu în care l-aș pune pe altar. Ceva foarte păgîn. „Templul inconștientului“.

Tu mă-nțelegi, — s-ar putea să nu mă-înțelegi?

Lulu

XIX

Sebeș, 29/I 917

Mea Gargi,

M-am făcut guraliv, așa-i? Vieții mele sufletești care curge odată liniștit ca un fluviu, altădată irezistibil ca un rîu de munte, — i-am dat un anumit *ritm*. Nici cel mai pătimăș și mai nebun joc nu-și iasă din tact. Nu aflu că în unele scrisori sunt foarte *liniștit*? Crede-mă, eu însumi îmi simt *mare* această liniște. E ca liniștea din vârful munților sau ca liniștea de pe mare, — o liniște pîndită de furtună, mare, tocmai pentru că în fiecare moment pot să se dezlănțuiască fulgerele!

Ți-e frică că înnebunești?

Dar mie?

Și-acum un protest lăuntric: „trîndăviei“ — n-am să-i fac loc în *Lebensphilosophie*. Un hotărît *nu!* Și pe Tine de asemenea n-am să te mai iert cînd vei fi mai leneșă. Iubim doar amîndoi așa de mult viața ridicată la pătrat, — cum te-ai putea împăca cu „vremea furată de la Dumnezeu“?...

Eu mă îmbăt zilnic — nu cu alcool —, ci, gîndindu-mă la viitor.

Mă cuget la timpul cînd vom fi atît de fericiți, încît vom privi peste umăr zcii din Olimp!

Mă bucur înainte și-mi pierd capul

Lulu

XX

[Sebeș] 2 II 917

Mea Gaargi,

Mă consider de-un „mic titan“ (să treci cu vederea paradoxul), un mic titan care a dărîmat într-un avînt îndrăzneț un Olimp plin cu zei, care se credea poate că invincibil. Propriu-zis n-a fost un

Olimp plin cu zei, ci un rai bisericesc plin cu prejudeții. Spune-mi drept — Gaargi — n-a fost asta? Ți-am dărîmat raiul, dar ți-am dat în schimb un „mic titan“ — foarte îndrăzneț — și poate că și drăguț — cum zicea pe vremuri Mimi. Și titanul are să-ți dea multe, multe, multe, căci pentru Tine le-a adunat toate.

Așa-i că sunt îndrăzneț? Îndrăzneală de natură fizică n-am idee cîtă am, dar de cea spirituală știu că am. Și asta-i de căpetenie. Așa liber și sălbatec să treci prin viață și să dărîmi fetești și zei fără viață! Să le dai cu pumnul în față și să așezi pe piedestal alte valori. Să cîmți și să ridici pumnii cătră cer.

Și-acum o condiție de pace: să nu-ți mai permiți gîndul cochet, de-a-mi răspunde cu o scrisoare la trei (1:3)!

Paștile. Gaargi — am să te string în brațe ca un titan.

Lulu

Coșul redacției:

Conzistorul nostru mi se pare că a căpătat „Gehirnerweichung“⁶⁸. Ne poartă de nas o dată la Sibiu, o dată la Orade. În urma unei ordinațiuni nouă trebuie să ne prezentăm la Oradea felix. Eu însă mai rămîn acasă. Cărilor tale le voi da astăzi drumul prin poștă.

XXI

[Sebeș] 5 II 917

Mea Gaargi,

ești curioasă de pesimismul meu? Lucrul se lămurește, cred, așa: Sunt o fire extremistă și necumpătată. Și dacă vrei o definiție și mai precisă: iat-o: sunt atît de necumpătat, încît și atunci cînd sunt cumpătat și liniștit sunt necumpătat în cumpătarea și liniștea mea. Citește-o Te rog încă o dată, ca să nu-ți închipuiești cumva că mă joc cu vintele. Nu găsești că sunt un teren favorabil pesimismului „intermitent“? Un mic neajuns poate să ia dimensiuni monstruoase în capul meu. Dacă mă înțelegi, cred că n-o să mai fii așa de pesimistă de pesimismul meu.

Mi-am făcut obiceiul să reflectez asupra Ta. Ascultă: Tu ai un mod de a vedea lucrurile atît de pronunțat caracteristic, încît cu toate că nu ai o filosofie formată, poți spune totuși cam la ce fel de filosofie ai ajunge, dacă ai cugeta asupra lumii și vieții ca întreg. Vreau să zic că Tu ai o *metafizică virtuală*, „potențială“ — ca să ne folosim de un termen fizical. Eu voi ajuta să se „actualizeze“.

M-am apucat de chimie, vreau să mănînc. Cugetatul mi-l întreprund foarte des *simțirea* pentru tine și simt atît de tare încît mi se adună singele în față, ca de friguri.

Am friguri — frumoasa și nebuna mea Gaargi — și-mi scînteiază ochii —

Lulu

Cred că ai primit deja lucrurile trimise prin fratele Longin. Îmi cer încă odată scuzele, că nu Ți-am putut trimite ceva mai bun.

XXII

[Sebeș] 8 II 917

Mea Gaargi,

Scrisoarea din Semmerim a avut o influență ipnotică asupra mea: am pornit imediat prin zăpadă — două ore pînă la genunchi — și m-am gîndit la *oamenii de calibru mic*. Am creiat o metaforă pentru ei. Să Ți-o povestesc în cîteva cuvinte.

De cînd a început omul să cugete asupra lucrurilor din jurul lui — și-a pus o întrebare mare: care este esența lor, fondul invizibil al celor văzute, care-i „substanța metafizică“ a lumii? — Cîteva răspunsuri: materia, — spiritul, — iubirea, — rațiunea, — voința, — inconștientul, — energia etc.

Pune-Ți te rog acum întrebarea: care-i „substanța metafizică a oamenilor“? — și gîndește-te la răspunsurile de mai înainte.

Mic-mi face un deosebit haz să-i clasific din punct de vedere metafizic.

Aber — mein liebe Gaargi —, die meisten Menschen, sind „Menschen ohne Metaphysische Substanz“. Die „Herde“, — „Viel zu Vielen“ — cum le-ar zice Nietzsche.

Tu știi ce vreau să spun — și cu aceasta mă mulțămesc. Noi ne înțelegem pe baza singelui ce pulsează în vinele noastre — curat, ales, aristocratic, de rasă...

Știi că Tu aștepti mult dela mine! — *nu cred că vei avea deziluzii!* Eu sint tare în credința asta și credința mută și muntii!

„Soarele“ încă nu ți l-am dat, dar Ți-l voi da.

Lulu

XXIII

[Sebeș] 12 II 917

Mea Gaargi,

Ți-am dat numele unei principese indice. Dacă pînă acum n-ai citit *Filozofia indică* ce ți-am trimis-o, — atunci fă-o de dragul meu — Gaargi. Într-o după amiază, cînd ești liniștită ca marea — întinde-te pe divanul „nostru“ — și cugetă! E scrisă de niște inzi moderni (care au luat parte la congresul religiunilor din Chicago), în spiritul *Upaṇiṣad*elor vechi ca omenirea arică, nobilă, idealistă și nejidovită. Filozoful James are multă simpatie față de Swami Abhedananda.

Mea Gaargi — odată cînd ai „liniștea mării“ cugetă la Marce Tot, la Atman — la „tat tvam asi“ — du bist das, — das Eine ohne Zweites!!¹⁰

Să nu le privești din punct de vedere științific, căci nu sunt teorii științifice, ci *religiöse Erlebnisse*¹¹. Vei vedea cît de organic sunt legate filozofia și religia pe marginea Gangelui.

Avem încă multe să învățăm dela ei: umanitatea și noblețea. Noi jidoviții amenințați de chinurile iadului.

Gaargi — ai puținică răbdare și citește. Vei vedea că Tu ești zeu că eu sunt zeu și că dragostea zeilor e mare.

O, Gargi, mea Gargi

Lulu

Că-ți convine Leda — sunt fericit.

Un mic adaos pentru verișoara.

XXIV

[Sebeș] 15 II 917

Mea Gargi,

se pare că împrejurările foarte triste în cari mi-ai scris au contribuit la teama Ta și mai tristă decît împrejurările — că te voi găsi „tot mai rămasă“. Mea Gargi — du bist göttlich¹² — *naiv* — Ca și cînd n-ai fi tot Tu — ori între zidurile Universității, ori într-un sat în vîrfurile munților, — ori doctor erudit, ori femeie cu sufletul larg și mirunat. Nu *pretind* dela Tine decît să ai totdeauna *cutezanța de-a fi Tu însăși* — și nu *doresc* altceva decît să ai o inimă pentru mine. Atunci calc în picioare și chinurile iadului.

— Gargi — eu am o religie tare și aspră: dragostea și munții și poate că și marea — mă provoacă să am religie. — dar Elohim cu atotputința lui niciodată, iar dogmele cu logica lor și tămia cu ridicolul ei mai puțin. Odată cînd vom fi în munți, cînd vom auzi cum bate „inima lumii“ — Ți-o povestesc religia mea — cu glas de tunet.

Vei primi-o și Tu — sunt sigur și vei vedea cît e de aspră și de puțin tristă! — E aspră, strașnică și robustă — ca dragostea mea pentru Tine

Lulu

XXV

[Sebeș] 22 II 917

Mea Gargi,

dacă aș fi eu Iehova, care-și împarte la judecata din urmă tuturor mortilor răsplată și răzbunarea, — către Tine aș grăi cam astfel: „Gargi, tu pe pămînt n-ai fost cochetă, și nici rea n-ai fost în viață, — dar ai totuși un păcat strigător la cer, pentru care ar trebui să te las la stînga mea și să te arunc în focul unde-i scrișnirea dinților: de multe ori am trimis la tine semne despre dragostea ce ți-o port, dar tu ai răspuns cu mult prea rar. Eu însă sunt nobil

și știu ce fac și te iert. Mea Gargi, vino de-a dreapta mea! — și Iehova răzbunătorul și îndrăgostitul ar cădea, fără ca să fie sentimental și romantic, în genunchi înaintea ta, — de-ar clocoti cerul de mirarea celor douăsprezece legioane de îngeri și de risul lui Belzebut et comp. Îmi închei viziunea apocaliptică.

Am făcut zilele trecute bilanțul scrisorilor noastre și a trebuit să constat că la mine „intratele” sunt pe jumătate cât „ieșitele”, — am lucrat cu alte cuvinte cu un deficit îngrozitor. Și de-aceia m-am supărat puținel și am tăcut mai mult decât de obicei, ca să-ți dovedesc că și eu pot tăcea, dacă vreau. Să ții minte Gargi, — *Coranul* spune că — Allah e îndelung răbdător, dar nici el nu le poate răbda pe toate...

Și-acum să-ți spun ceva la ureche, să nu ne audă nimenea: Gargi, te doresc așa de mult, încît mă omoară gîndul că nu ne vom întîlni curînd.

Lulu

Despre Popovici¹³ vom vorbi odată amănunțit, deocamdată atît: este unicul aristocrat spiritual dela Eminescu încoace — la noi. Margarettei i-am scris. Încă ceva: te rog scrie nerecomandat — *fără express!* E lux.

XXVI

[Sebeș] 24 II 917

Mea Gargi,

În fotografia ce mi-ai trimis-o ești ca o apariție spiritistă, — preste citeva săptămîni o să te văd însă — vie și minunată și o să te string de după gît cu puterea unui nebun. Dar acum să fii cuminte și liniștit. Ce să-ți povestesc? — fiindcă asta-i singura metodă ce mă liniștește.

Gargi, aș vrea să reînvie în noi geniul mitologic. Să circumscriem un pic: Pentru știința exactă există numai ce se poate măsura și calcula: orice realitate ce nu-i accesibilă calculului este numai *aparență*, o ficțiune subiectivă, — *Maja* — cum i-ar zice indienii. Și unde-i multă matematică, — acolo-s puține mituri. Dacă ești însă o individualitate vie, creatoare, condusă de instinct și de rutină, dacă *simțеști* realitatea și o privești prin „simpatie” — atunci nu poți exista fără mituri. Atunci dai frîu liber imaginației — ca să exprime *contactul intim* ce-l ai cu tine însuși și cu lumea. Marii creatori de religii și marii „*privitori în lume*” sunt creatori de mituri. Dar puțini înțeleg această necesitate creatoare și cei mai mulți n-au decât un zîmbet mărginit în colțul buzelor.

Gargi, minunata mea Gargi, noi ne vom retrage în munți și vom trăi în codri cu eremiți, cari nu mai sunt, cari n-au fost niciodată.

Lulu

XXVII

[Sebeș] 27 II 917

Mea Gargi,

am citit astăzi ce scrie Emerson¹⁴ despre misticul Swedenborg¹⁵ și am găsit o observație pe care s-o păstrezi și tu — „*Liebst du mich?*“ bedendet Siehst du mir gemeinsam dieselbe Wahrheit? Wenn das der Fall ist, dann sind wir glücklich, weil unser Glück das gleiche ist. Aber plötzlich erkennt einer von uns neue Wahrheit; sofort sind wir getrennt, und keine Spannkraft in der Natur kann uns zusammenhalten“. Gargi die Liebe geht also — manchmal durch den — Kopf!¹⁶

Cazul nostru e fără îndoială clasic. Și-acum am chef de-o glumă: dacă nu vei primi filosofia mea de bună voie, — o să te silesc cu forța. Cred însă că nu voi fi nevoit să mă fac un pirat filosofic.

Te interesează, poate, cu ce îmi petrec timpul. Citesc foarte mult. Mă preocupă știința exactă *ca creațiune* de-a lui „*homo sapiens*“. Cum faci tu anatomie, așa fac și eu un soi de anatomie logică, — și operez ca și tine cu cadavre: chimie, fizică, matematică. Sunt amenințat și de „*Leichengift*“¹⁷, dar nu mi-e teamă, — dragostea e contra-veninul.

Viața „în afară” e monotonă ca căutarea unui sărăntoc.

Viața „înăuntrul” meu ești Tu

Lulu

Încheierea era cît p-aci să se prefacă în versuri.

XXVIII

[Sebeș] 3 III 917

Mea Gargi,

fiindcă știu că pleci din Viena, să-ți scriu și eu de astă dată în tonul „*afacerilor*” — de cari sigur ai foarte multe. Zilele trecute am fost foarte bolnav, — am răcit și mă temeam de complicații. Oh, Gargi, — e trist să fii bolnav, — cu o mare dragoste în suflet. Mult timp nu voi mai sta acasă. Mă întreb de ce nu-mi trebuie cărți dela bibliotecă? Vol. I din Muther l-am citit cu mult folos: în orice caz m-aș bucura de restul din *Geschichte der Malerei*. Dacă se poate, le aduci cu tine la Lugoj și de acolo mi le vei trimite cînd voi fi la Orade.

Acum citesc *Cugetările* lui Pascal și *Familia Polaniecki* de Sinkiewicz.

Cu chimia stau relativ destul de bine. Bineînțeles — nu mă interesează caosul de formule, ci rezortul teoretic al ei. Cum vezi — fac filosofie ca și artă, religie ca și știință, — de dragul unei largi sinteze culturale. Și oamenii îmi spun totuși că sunt unilateral, — fiindcă nu sunt practic.

Mi-ai interzis foarte categoric intrarea în Lugoj cu, — alte cuvinte ne vom întâlni curînd.

Să-mi scrii imediat viitoarea ta adresă. Oh, Gargi, — cum te iubesc și tu îmi — interzici. —

Lulu

XXIX

[Sebeș] 16 III 917

A sosit princessa indică în „Țara făgăduinței”? — Gaargi — mi-e dor să întrerup îndelungata și insuportabila tăcere. Dacă nu se poate să fiu un vifor tăcut și arzător, vreau să fiu cel puțin un vifor vorbăreț.

Lulu

XXX

Orade, 19 III 917

Mea Gargi,

am sosit iarăși acolo, de unde ți-am scris că nici porțile iadului nu mă vor clăti. Vezi că și Oradea poate fi un petec de pământ — mare, adînc, și multe altele, — la notabilități nu trebuie să te cugeți, c-apoi nu zîmbești...

Citesc un minunat studiu despre Rodin și mor privind-i sculptura *Idolul etern*: pentru mine e sfînxul cu zîmbetul metafizic, în care m-am adîncit în viață și-n lume.

Taina noastră începe să devină — publică. Duța m-a întîmpinat — citu-i de rafinată: Lulule, tu nu mi-ai spus nimic că în Viena ai convenit foarte mult cu Cornelia Brediceanu? „Credeam că nu te interesează cu cine convin”. Ea: „Zi mai bine că intenționez nu mi-ai spus”. Eu: „Ei, să zicem că-i așa, — dar de unde ai informații atât de sigure, detectivule?”. Ea: „Dela Tiberiu Brediceanu”. De dragoste, m-am înroșit ca soarele cînd răsare și ea s-a bucurat și mi-a povestit lucruri minunate despre tine. Oh, Gargi, dorul e nebun, dorul e ca un cine turbat și-un cine credincios: tu l-ai legat în lanțuri și astăzi latră și urlă a pustiu la lună.

Lulu

Adresa: Nagyvárad
Izsanislő 11

XXXI

Orade, 22 III 917

Mea Gaargi,

lucrările indifferente, cu cari calculez și ființele, pe cari le cuget, le caut și le găsesc în memorie sau în jurul meu — pe tine însă te găsesc în voința și-n pulsul meu, căci Gaargi e „împărăția cerului” în mine însumi. Gaargi, am tăcut mult timp, dar acum nu se mai poate: vreau să te văd și trebuie să te văd. Cu litere roșii îți scriu de astă dată ceva foarte tragic: mă zbat îngrozitor. Astăzi a trebuit să sărut icoana Mariei și mi s-a părut că-i icoana ta și-am sărutat-o cu atîta patimă încît era s-o sparg și-am pălit ca odinioară sfînxul lingă ușa! Gaargi, dacă nu ești dornică de tragedii trebuie să te văd. Mi-aduc aminte de cuvintele tale: dacă n-ar fi granița și pașapoartele — și am îndrăzneala unui plan: La Paști e aproape sigur că ne rețîn aici. La Seliște deci nu se poate. Dar s-ar putea în Arad. O zi-două! Oh, cum vreau! „Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tîmîia înaintea ta” —

Lulu

XXXII

Orade, 28 III 917

Un mit: un om cu entuziasmul înalt cînt cerul și-a făcut aripi de ceară și-a zburat spre — soare — și soarele i-a topit aripile și omul a căzut în mare. — Soare — nu — nu topi aripile!

Lulu

XXXIII

[Scrisorile XXXIII—XLIV au fost expediate din Oradea] 28 III 917

Mea Gaargi,

mi-am omorît obiceiul de a face reflexii sterpe asupra noastră — în schimb inventez mituri. Mă gîndesc că este o lume în care ne apropiem unul de altul fără fiori, fără cutremur, — și fără avînturi și indoieli dionisiace, — o regiune pacinică, o lume neutrală, în care ne privim — față-n față — cu încredere și liniște apolinică. Este lumea cugetării, viața modelată de gînduri și de împrumutarea reciprocă a credințelor, este ritmul „preumblărilor prin parcuri” și seninătatea privirilor integratoare ca vecinicia... Mea Gaargi, ai auzit despre acele persoane care își dedublează conștiința, indivizi care se cred dupli, oameni cari stau de vorbă cu ei înșiși cu „tu și eu”? — O astfel de dedublare suferă dragostea mea. Mea Gaargi — m-ai despicat în două persoane — fiecare te dorește, — una vrea paliditatea sfînxului lingă ușa, cealaltă liniștea sfînxului în parcurile fără sfîrșit... Acum suntem senini ca primăvara de afară, dar dorul meu senin are un „Doppelgänger”⁴¹⁸ — turbat, fur-

tunos, un vifor tăcut și arzător — și acest „Doppelgänger“ așteaptă nerăbdător un răspuns mare.

Lulu

XXXIV

[Din această scrisoare se păstrează numai fila a 2-a] [Martie 1917]

Intr-una din scrisori ai atins o chestiune care îmi place. Dacă filosofia de până acum n-ar fi „artă“ — atunci eu aș fi acela care aș crea o filosofie înrudită cu arta. Dar filosofia e artă și asta va fi și filosofia mea. Eu tind spre o concepție organică și mobilă ca viața despre lume — o concepție pe care voi împrăstia-o în jurul meu — nu prin argumente — ci printr-un fel de sugestie artistică. În oamenii mei voi provoca anumite *atitudini vii* în fața realității. Ceea ce se lățește prin dovezi scolastice nu are trăinicie, — eu nu voi „dovedi“ ci voi „infecța“ mediul cu arta cea mare. Viața se transmite dela om la om în chip imediat, — fără puntea argumentelor, — căci viața e forța creatoare — și tot ce e creațiune se impune dela sine. Eu trăiesc și voi face și pe alții să trăiască — pe tine — minunea mea — mai întâi.

Lulu

XXXV

2 IV 917

Mea Gaargi,

am trecut printr-o criză sufletească cum n-am crezut nicicând că aș putea-o suporta. Și cum n-aș suporta a doua oară. Dacă a fost sau nu motivată — nu știu, — dar m-a cuprins ca o idee fixă de-un fanatism nebun. Ai dreptate sunt o forță elementară, însă nu mi-e rușine că sunt: eu nu ascult nici de argumente utilitariste, nici de logica socială, fiindcă am o singură rațiune — cea a firii mele cu irezistibilă ei necesitate. Dragostea mea nu e un lux sau o tangintă periferică la viața mea, ci a pătruns până la izvorul, care mă determină, mă ridică sau mă otrăvește — adânc, adânc de tot. Eu stau în fața ta și-ți zic: Nu pot altfel! — și vreau să stai și tu în fața mea și să zici: Nu pot altfel!

Planuri pentru întâlnire nu mai fac — fiindcă mie nu-mi răușesc. Le las în grija ta, Mea Gaargi

Lulu

XXXVI

9 IV 917

Mea Gaargi,

știu că voi fi a mea, — cu toate piedicile ce ni se vor pune din diferite părți — în mod absurd, — căci *natura* mai curînd, ori mai târziu răușește. Pînă cînd piedicile nu vin din partea ta, eu nu-mi

voi pierde răbdarea și nădejdea să le înfrîng — cu tot fanatismul de care sunt capabil. De-ar trece ani — într-o zi, cînd voi fi tare, voi veni: „Dorul mi-a poruncit, nu pot altfel!“ — și nimenea nu se va opune.

Gaargi — nimenea. O știu! Am să-ți spun foarte multe. De-aceea trebuie să ne întîlnim. La începutul lui Mai vei merge la Viena. Atunci voi veni și eu — o săptămîină — vom fi împreună și vom povesti — lucruri arzătoare — Ce zici? Dacă eventual nu s-ar putea, atunci ne vedem în Pesta la reîntoarcerea ta. Cînd pleci? Voi fi a mea — „ca de două ori doi e patru“ — aceasta-i întreaga filosofie a istoriei noastre — și-ți voi săruta minile și ochii.

Lulu

XXXVII

[Oradea, 10 aprilie 1917]

„...și ne păzește Doamne de văzuții și nevăzuții balauri...“

Lulu

XXXVIII

13 IV 917

Mea Gaargi,

o lume nouă crește în mine, — o lume pe care o creez nu fiindcă mi-am „propus“ sau fiindcă „vreau“, ci împins de logica firii mele, de logica ce mă silește să înroșesc în fața ta. Nu pot exista fără ca să-mi modelez lumea mea aparte. Oamenii „practici“ sunt reali — fiindcă se identifică cu o părțică infimizezimală a realității, — eu mi-am pierdut aparența de *real* — fiindcă vreau să îmbrățisez realitatea în întregime. În fond care e mai real?

Pentru cei mulți a fi „om“ înseamnă a fi o rotiță stăruitoare, harnică și modestă în mecanismul social și-a fi „moral“ înseamnă a te învîrți regulat, pentru ca și rotițele din jurul tău să se învîrtească regulat. Mecanismul social e Dumnezeu care pretinde „să nu ai alți Dumnezei afară de mine“. — Oh, Gaargi — sunt sătul de aceste rotite și de morala rotitelor. Considerat din punctul acesta de vedere aș fi un „invalid social“.

Eu vreau să fiu singur (cînd zic „eu“ te înțeleg și pe tine) — noi nu avem „guvernul“ în creieri și de aceea vreau să fim singuri. Cînd zic „eu“ te înțeleg și pe tine.

Și lumea mea crește fiindcă sufletul meu nu e un pămînt în care putrezesc cadavre, ci un pămînt în care încolțesc semințe.

Lulu

„Dar, Lulu, doar nu putrezesc
cadavre, ci semințe în colțuri...“

101

16 IV 917

Mea Gaargi,

aseară veneam spre casă pe-ntunerie și am auzit deasupra orașului țipetele zăpăcite ale unor păsări: se spune că sunt paseri călătore care călătoresc noaptea conduse de forța și lumina instinctului, — când ajung însă deasupra orașelor se zăpăcesc de lumina lor și plutesc peste catedrale și palate fără de-a-și găsi drumul pînă în zori de zi... Gaargi, am un instinct care mă silește să-mi fac din „jocul filosofic” cea mai serioasă preocupare a vieții, un instinct tot așa de tare ca aceea voință care mă trimite spre tine, un instinct în care se concentrează tot ce am mai viu. Oh, dar felinarele din jurul meu mai mult mă încurcă decît mă orientează — și atunci mă învîrt ca paserile zăpăcite de lumina orașelor. Mea Gaargi, cînd vom fi singuri — mintuiți de „darul de-a împrăștiia lumină” a felinarelor, a nenumăratelor felinare? Cînd?

Am momente în care de groază că nu va fi niciodată — asud — sudori în sînge ca Isus în grădina Getsimani.

Lulu

18 IV 917

Mea Gaargi,

cînd ți-am scris, că la începutul lui Mai ne vom întîlni în Viena, n-am uitat să adaug „eventual” că nu ne-am întîlnit la Paști — am păreri de rău și ești vinovată: un pic de năcaz îți port astăzi — îmi va trece numai atunci cînd mă vei săruta odată — lung — lung — „zece minute”.

Astăzi mă întrebi nerăbdătoare că nu ne-am putea întîlni mai curînd — „Depinde” — poate că da, poate că nu! Să-ți descriu situația mea: din partea mea aș pleca imediat și-aș sta o viață lîngă tine, — însă Conzistorul nostru nutrește ideea să isprăvim anul acesta mai curînd ca de obicei. Dacă se va hotărî aceasta, atunci vrînd-nevrînd trebuie să rămîn aici. Ne am putea întîlni în cazul acesta abia la sfîrșitul lui Mai. Dacă aș amîna examenul nu m-aș putea înscrie la toamnă la Universitate: speriez că aceasta n-o do-rești.

Pînă acum nu-i nimic sigur. Dar răbdarea ne e greu pusă la încercare.

Astăzi m-am privit în oglindă, Gaargi — am slăbit îngrozitor — și vina e a ta. Sunt aproape „eteric” — și mi-e teamă să nu mă dizolv cu totul într-o tragică sublimațiune.

Cartile au sosit — mulțămiri!

Lulu

Exact asta gîndeam despre
tine, cum ești eteric, și uite că și el
e la fel!

3 V 917

Mea Gaargi,

im wunderschönen Monat Mai! — și așa mai departe. Azi a fost Lionel pe la mine — în drum către Viena. Așa puținel mi-a răușit să-l exploatez — cu o condiție însă pe care nu i-o pot împlini. Sunt nebun și vreau să te văd peste cîteva zile. Îți pun însă trei condiții:

1 Să-mi sai după gît la întîlnire

2 Să mă omori cu dragostea
și

3 Deoarece Lionel nu-i iertat să știe despre plecarea mea pe spesele lui — și deoarece îmi trebuie un motiv „arzător” să plec (Direcțiunea îl pretinde) — să-mi pui imediat o depeșă cu conținutul acesta:

„Komme sofort nach Budapest!”

Longin

Te găsesc în Medler gasse

și atunci — o, Gaargi

Lulu

17 V 917

Mea Ga-ar,

am lîngă mine un om despre care n-am îndrăzneala să zic: ecce homo! Este un tip foarte ciudat, la care poate că niciodată nu te-ai gîndit și deaceia vrea să ți-l trec prin gînd. Îl chinuiesc cu convingerile cele mai intime și se sbate ca peștele pe uscat. E dornic să știe și l-am adus așa departe încît vorbește ca un raționalist și are gesturi de eretic: seara însă, cînd se culcă, îl văd cum se în-fioară, se ascunde după perdea și-și face cruce. În „idee” e convins de absurditatea vechilor credințe, în „practică” nu se poate desbăra de-un gest fiziologic-mecanic: dacă nu și-ar face cruce l-ar muștra — nu conștiința — dar „corpul”. Vezi — Gaargi — ceea ce numim „muștrări de conștiință” sunt de multe ori niște simple „muștrări fiziologice”.

Ai văzut poate că reproducerea unei sculpturi de Rodin: spi-ritul și corpul! Corpul greoi al unui animal își întinde capul și bra-țele de om — spre cer — fără rezultat, căci trupul și copitele ră-min în noroi. Văd, Gaargi cum mi se desenează tragedia: discipolii îmi imită gesturile eretice și se ascund după perdea să-și facă cruce.

→ vezi Hronicul și Cronicul monstrelor

Gaar, să nu crezi însă că-mi fac peri cărunți din asta: acum mă gîndesc numai la dragostea noastră „cu sînge cald“. Ți-ar plăcea o dragoste cu sînge rece? Așa o dragoste de amfibii? Gaar-gi, rîzi un pic — *Hi-hi!*

XLIII

Lulu

1 VI 917

Draga mea,

de-un drac am scăpat: duhul sfînt nu s-a coborît peste dogmaticii noștri. Al doilea drac urmează în 6 Iunie. Prin 8 Iunie cred că ne întîlnim în Medler; dacă frățiorul²¹ nu va fi transferat pînă atunci. Tu să te pregătești și pentru eventualitatea de a veni la Pesta.

Lui Caius i-am scris. Foarte îndrăzneț. Îndrăzneala aceasta o pot asemăna cu îndrăzneala, ce-am avut față de tine cînd răzemată de ușă te-ai făcut albă ca păretele.

Dacă n-ar fi fost aceea, multe n-ar fi fost astăzi — și-ar fi păcat să nu fie. Strașnic m-a „cucerit“, dar și eu pe tine!

Timp pentru — „Fizică“ — mai ai deci o săptămînă; nu învăța prea mult, căci și așa ți le voi scoate eu din cap toate formulele. Cum pot intra formulele în creierii tăi așa de vii? Grijește, că ți-i omori.

Gaargi — algebră — celule — anatomie?? —

Vreau numai să te năcăjesc puțin — fiindcă mi se pare că te cugeți mai mult la „Fizică“ decît la mine. Aș putea argumenta asta și c-un citat dintr-o scrisoare de-a ta. E adevărat?

Ți-o spun eu că nu-i adevărat

Gaar — te — *Care hotărîre ai să iei? Nu vrei să scrii o scrisoare de răzvrătire?* Lulu

Gaar — de-ar trece odată și săptămîna aceasta. Sărutări de potență a cincea!

XLIV

4 VI 917

Draga mea,

mine am ultimul examen. Poimîine plec. Joi seara sosesc. Și-apoi — „minunea“ va cădea în brațele mele.

Lulu

XLV

Pesta, 7. VI [917]

În drum spre Gaor! Cîteva ore și suntem ochi în ochi. O — Gaor — mi-ai sucit capul *cu desăvîrșire*

Vildinon

XLVI

Pesta, 18 VI 917

Gaar — te —

Aici în Pesta am întîlnit pe Longin, — cu o domnișoară, la gară. O, Gaor, am avut o noapte îngrozitor de tristă. *Du bist das „Wunderbarste“²².*

XLVII

Tövis, 20 VI 917

Draga mea — să te ferească sfinții de trenurile astea — mai invalide decît — inima mea. Dacă nu ajung astăzi acasă, — apoi tot ajung cu mine. — Nu știu cu ce mi-aș putea mîngăia „plecarea dela Tine“.

Oh, Medlergasse!

Lulu

XLVIII

Tövis, 20 VI 917

Gaar — n-ai senzația unei bălți pline de straiul broaștelor? — Cam aceeași senzație o am și eu acum — dela lumea în care voi trăi pînă cînd ne-om vedea iarăși „ochi în ochi“.

Gaar

Te

Lulu

XLIX

Sebeș, 20 VI 917

Du Wunderbarste,

acasă m-a așteptat o scrisoare dela tine. Titușca²³ și-a ieșit din piele. Am avut o zi de general avînt neobișnuit pe la noi. Mama — ce-i drept a plîns un pic cînd m-a văzut așa slab, — dar ulterior a observat, că în mine e mai multă viață decît orișicînd.

Baumeisterul ți-a citit „scrisoarea“ cu o bucurie de nedescris, — și va „scoate consecvențele“.

Ei, vezi și tu draga mea, că nu e vis, — ci *realitate tare ca granitul*. Știi tu, — dacă aș fi un filosof din accia „într-o ureche“, cari neagă orice realitate în jurul lor, de dragul tău mi-aș da dracului tot sistemul! Sunt mîndru — Gaar — și simt necesitatea să îngenunchez: *Das Wunderbarste ist geschehen²⁴*. Cine mă ascultă azi crede că mi-am pierdut cumpătul și „măsura“, nu știe, că mi-am cîștigat o „măsură“ cu mult mai largă, mai adîncă și mai înaltă. Gaor, mi-ai dăruit un alt *ritm de viață!*

Și ce dorește oare viața de pe pământ — dacă nu — un alt rimt?

Asta-i totul — și ingenuchez: Das Wunderbarste!

Lulu

L

22 VI 917

Draga mea,

deocamdată mă feresc de-un salt mortal în lucruri mai grele și de aceea mi-am ales niște „Kosmische Wanderungen“²⁵ foarte drăgute. Am găsit un mit de-al vechilor Pitagorei despre „calea laptelui“. Ei credeau, că soarele făcea pe vremuri alt drum pe bolta „de cristal“ a cerului. Calea laptelui nu e decît urma ce-a lăsat-o soarele în calea sa de nenumerate veacuri pe „cristalul cerului“. Așa-i — un mit foarte naiv și foarte mincinos, dar (sehr tief-sinning²⁶). E adincă povestea asta prin presupunerea că și cele mai neschimbăcioase forme pot trece prin prefaceri într-adevăr — cosmice. Vieți întregi de om nu pot observa nici cea mai mică schimbare pe cer — și totuși ce sgudui mari și puternice prefaceri.

Îți scriu basmul acesta astronomic — fiindcă-l aflu — tief-sinning — îngrozitor. Cînd vei avea timp, să cugeți puțin. Și-acum să-ți spun altceva: este un om, care ți-a părut cîndva — rece, liniștit, — și neschimbăcios ca cerul — sau dacă vrei — ca un tablou bizantin. În urmă te-ai convins că omul are în sufletul său „sgudui cosmice“. Și ți-a plăcut poate că acest contrast de liniște și de patimă, de răceală și entuziasm, de aparență și realitate!

Eu sunt omul și tu ești omul, care m-a înțeles, — căci trebuie să ai iubire pentru așa-ceva.

Spune Gaor — nu-i frumos să ai în piept dragoste și cu ochii să urmărești căile lactee? Nu-i frumos, să porți în inimă, ce-i mai frumos din împărăția timpului: iubirea, — și-n creeri ce-i mai frumos din împărăția vecinicii: cerul?

Gaor — răspunsul!

Magnifique!

Lulu

LI

24 VI 917

Stăpina mea,

„Samkhya“²⁷ și-a făcut intrarea triumfală la mine ca la un vechi cunoscut. Părea că-mi spune: sunt scrisă pentru tine. Și-mi va fi de mult folos — „Samkhya“: tot ce e viață voi extrage din ea „cum pasărea Flamingo scoate laptele din apă“ (comparație indică). Multe lucruri le simțesc și le trăiesc așa de bine, încît mi se [pare] că înainte cu zeci de veacuri într-o altă viață (teorie băstinașă pe marginea „Sfîntului Ganges“) — am purtat eu însumi o luptă fanatică

pentru ideile acestea — și mi se pare — Gaor — că într-o zi am fost ars pe rug din partea unei academii de doctrinari — pentru frumosele și îndrăznețele mele visuri metafizice.

Îmi îmbogățesc viața spirituală și oare nu se îmbogățește și stăpîna mea, prin aceasta?

Mea Gaor, cînd te voi îmbrățișa? Sau voi fi poate că osîndit să te îmbrățișez numai cu privirea — frățește, anemic, în surdină? Dar dacă voi isbucni cîteodată și altfel — mai vulcanic, — tu mă ierți, căci ție ți place să mă ierți!

Știi — Gaor — cînd ședeam în „Stadtpark“ — ți povesteam „teoria risului“ și tu ai început un gest — și-apoi l-ai suspendat. Pentru mine acel gest microscopic conține mai multă viață decît 10 volume de „Weltgeschichte“²⁸.

Lulu

Dlui Dr. Dobrin²⁹ să-i scrii că în afacerea lui am vorbit cu Tri-teanu³⁰: îi va răspunde el.

LII

26 VI 917

Draga mea,

astăzi am stat la umbră sub arini și-am gustat înțelepciune indică. Cugetam la suprema unitate în care se împreună toți și toate, așa cum riurile se împreună în mare. Mă sileam să simțesc fondul comun, „das Göttliche“, dintre mine și el, să simțesc marea identitate dintre mine și frunzele de arin și păianjenul care-și forcea firele de mătăasă la urechea mea. Esența acestei filosofii te provoacă să-ți nîmicești individualitatea prin aceea că ți-o lărgești la infinit. Este ceva farmec în aceste exerciții mistice: într-un colț ascuns din tine însuți să descoperi conținutul dela tot ce este.

Acesta-i un misticism, care ar trebui să ne-îmbete și astăzi capetele și inimile. Nu ne-ar strica deloc puțin duh indic.

Un vitel din apropiere se pare că mi-a simțit ideile emancipate (dacă n-a avut cumva nefericita iluzie, că și eu sunt vitel), și s-a apropiat cu gravitate de mine — pacinicul și entuziastul prieten al tuturor animalelor. Sau i-a fost poate că simpatică liniștea mea? Venea tot mai aproape, îi simțeam respirația aspră și caldă — și m-a lins pe frunte. Și-atunci l-am prins de cornițe și i-am jurat prietenie. O, Gaor, dacă l-ai fi văzut: privea în gol și mi se părea că gîndește asupra vieții! Nu știu — Gaor — animalele foarte des îmi fac impresia că cugetă asupra lumii și-asupra vieții, — dar oamenii grozav de rar!

Draga mea — așa aș vrea să-ți prind acum capul între palme și să te privesc cu o privire metafizică și să te sărut.

Lulu

LIII

2 VII 917

Mireasa mea,

la toamnă și-n fiecare toamnă vom merge prin ploaie subțire, mărunță și rece și umedă de-a lungul „Praterului“ până la „făgădăul“ dela sfârșit: „Der heilige Hain“³¹. Și acolo la masa din colț ți-oi spune cu ochii — așa cum ți-am spus toamna trecută: — Sunt eu — acel eu care nu îngheață lângă tine. Știi că ți-a înghețat inima de teamă că îngheț alătura de minunea mea! Ce iluzie mincinoasă, draga mea! Unde este un „eu“ acolo nu-i gheață. Gaor, în fiecare toamnă vom merge prin ploaie rece cu inimile calde și cu picuri de ploaie pe față: — la altarul unde vom aduce jertfă „focului“.

Cît de înțelegători au fost aceia cari pe vremuri s-au închinat „Focului“! Idoli cu flăcări, — preoți ai focului — o, Gaor, îmi vine să strig tare, ca să auzi cît e de frumos! Cei care au ureși de auzit să auză: de ce nu mai au bieții oameni și astăzi acest cult? Mai fericiți se lasă stăpîniți de fetișii monstruoși ai Babilonului.

Gaor — wir — Gotter des

Feuers-!³²

LIV

3 VII 917

Mireasa mea,

a sosit Montaigne, marele sceptic, care calcă așa de ușor: omul care-i așa de sigur în tot ce spune și-n tot ce retace, fiindcă-i convins, că nu-i nimic sigur în mintea omenească. E spiritual și guraliv și știe îngrozitor de multe fără ca să-l poți numi erudit. — Divinizează — relativul, îndoiala, *momentul* și e în stare să-ți răstoarne orice credință: își face o virtute din lipsa de convingeri mari și se ridică peste foarte multe *prejudiții* — însă numai fiindcă se reține să-și formeze o părere definitivă despre ceva. Știe să fie foarte liber, dar are o concepție despre o libertate care se împacă uneori cu cea mai mare nelibertate. Moralitatea pentru el se întemeiază pe *obicei* și pretinde libertate religioasă, dar tot în virtutea obiceiului admite și autoritatea bisericii catolice. Adoră *individualitatea* omenească: fără însă ca s-o adîncească cîtuși de puțin. Combate atîtea lucruri hotărîte prin compromisuri imposibile și el însuși e așa de aplicat să încheie compromisuri cu mult mai ușoare decît este el într-adevăr!

În orice caz, am discuții interesante cu el, — uneori pătimase chiar. Mi-a spus însă că în nemțește nu-și poate exprima destul de fidel gîndurile și-a pretins sus și tare să-i învăț limba. I-am promis gîndindu-mă la isteța și entuziasta mea mireasă, care împreună cu mine jertfește orice pentru opera noastră viitoare!

Și Montaigne cu tot scepticismul său m-a binecuvîntat. O, Gaor, — subscrii cu entuziasm — mit Wonne³³ — rîndurile de mai sus?

Îți mulțămesc și te sărut — für das ewige Feuer³⁴

Lulu

Ai fost la Decanat? Să nu uiți te rog.

LV

4 VII 917

Mireasa mea,

deseori este instinctul un echivalent al inteligenței și inteligența al instinctului, căci multe lucruri le isprăvește tot așa de bine instinctul ca și inteligența și despre foarte multe întîmplări nu știi, dacă au un caracter „instinctiv“ sau „inteligent“. Totuși sunt lapte alesc pentru care se recere numai unul din acești factori: în întîlnirea noastră, fără îndoială, „instinctul“ își serbează cea mai mare sărbătoare!

Gaor — știi tu, că „ein tiefes, grosses, geistiges Erlebnis“³⁵ dă naștere la legende curioase? Cînd Isus s-a renăscut sufletește, — se spune, — că s-a cutremurat pămîntul și s-a rupt catapeteasma bisericii și morții au înviat. Oare n-au înviat morții și nu s-a cutremurat pămîntul cînd ne-am întîlnit și ne-am iubit? Îmi vine să cred că da. Nu crezi și tu că minciuna legendei e mai adevărată decît orice adevăr?

Stăpîna mea, mi-e foarte greu fără tine și timpul trece grozav de încet. Oare cine a făcut această invenție proastă a „timpului“? (Ideea din urmă — trebuie să admiți și tu — draga mea — că-i splendidă.) Ca idee poetică — înțeleg. Și chiar dacă ai rîde de ea, eu te sărut așa ca „el“ din *Idolul* lui Rodin; poate că rizi atunci și mai sîmbatic.

Lulu

LVI

6 VII 917

Mireasa mea,

să-ți scriu ceva și din sau despre mediul meu material — fiindcă știu că te interesează nu numai înfățișarea mea psihică. Două lucruri mari — fără îndoială — le fac zilnic: dorm și mîncare. Ce frumos — așa-i? Der romantischer Schläfer³⁶. Apoi destul de des trebuie să-mi aduc aminte și de datorința socială de-a-mi cerceta — uf — neamurile — de sînge și de încuscire. Am făcut în sfîrșit și eu cunoștință — cu verișoara Alma. Ai avut dreptate: e foarte inteligentă. Povestim multe și ascultă cu pasiune. I-am dat să citească pe *Also sprache Zarathustra* și i-am predicat în stil pro-

fetic cele necesare pentru ca să înțeleagă pe Nietzsche. Incruntată de multe lucruri minunate ce le-a auzit dela mine, mi-a spus făcându-se de o expresie nietzscheiană, că sunt „jenseit von Gut und Böse“³⁷. Vanitatum vanitas!

Draga mea, nu mi-ai scris încă nimic cum stai cu punctul critic al examenului? Nu știu, dacă ți-am dat liniștea necesară pentru ca să poți asimila formule și experiențe. Dacă ai trece toafără — m-aș bucura, fiindcă ne apropiem de țință, — dacă ai face un salt mortal de asemenea m-aș bucura — fiindcă eu sunt cauza, — cauza causerum!

Însă „dein Wille geschehe“³⁸.

Mea Gaor — tu ai avut două „schimbări la față“ —: odată te-ai făcut palidă și altădată ai înroșit ca soarele la răsărit. Destul că: de câte ori mă gândesc la aceste două schimbări la față — inima își grăbește pașii comozi! O, Gaor — ești foarte draguță.

Și când te voi îmbrățișa?

Când nevinovată?

Lulu

LVII

19 VII 917

Mireasa mea,

episodul, care era să devină tragic, mi-a provocat niște versuri comice. Refrenul „cu cuferele vecinic pachetate“ îmi face un haz grozav:

Mireasa mea, nebuna mea Mireasă,
Mi-arunci priviri grozav de indignate:
Mă certî, că te silesc să stai —
„Cu cuferele vecinic pachetate“

Greul vieții, greul vieții, te asigur
C-o să-l știu purta în spate:
Liniștită poți să stai deci
Cu cuferele și despachetate!

Cu tine mine vreau să plec
Spre țări îndepărtate —
Frumoasa mea, nebuna mea,
Ți-s cuferele-mpachetate?

Înapoi n-o să aducem
Splendoare și comori bogate,
Ci idei „împachetate“
În cufere despachetate!

Te-am supărat tare? Să-mi răspunzi imediat, că nu mai am răbdare.

Mi-ai răspuns așa de trist și de resignat — încît mi se rupe sufletul.

— Poți fi sigură — că tot eu aș fi fost acela, care aș fi venit la Canossa. În genunchi ți-aș fi cerut iertare — și dragoste — și patimă și zîmbete —

Lulu

LVIII

Martî [iulie 1917]

Mireasa mea,

Gaor, dragoste —
frunze de arini, ziua cloșilor, aer după furtună, relativitatea timpului, sfinți bizantini, buze moi de catifea, patimă, joc, libertate, plumini largi cît lumea, singe, arta eternității, ciorapi de mătasă, oameni răi și oameni buni, — gânduri, „episodul tragic“, clocot de bucurii, munți, ape, „Meeresbrandung“³⁹, cîntece, divorți din Weltanschauunguri, iarbă, intens biologic, mere furate, gară, miros de fum și trenuri, Andromede, nebuloase, „entropia tinde spre un maximum“, femei bătrîne, „avînturi interesante“, colonelul, „ce straniu!“, — Wunder des Himmels⁴⁰, găinile din Lugos, și buze moi și buze calde, priviri înfrigurate, „nu fumcăză, nu bea, nu che-fuiește“, Wissenschaft und Religion⁴¹, piciorușe, dragoste, clocot de singe, clocot de mare

Asta-i romanța celor trei zile.
Te simt în mină, draga mea,
„Trei zile — o vecinicie — o clipă

Lulu

LIX

20 VII 917

Mireasa mea

oh, — noi suntem ca „stilpnicii“ de odinioară; ei se urcau pe stilpi cu gîndul la Dumnezeu lor (un Dumnezeu foarte incult și cu idei foarte înguste) — iar noi cu gîndul la Dumnezeul nostru: viața! Oh, viața — Gaor! Cîtu-i de adîncă viața noastră: cu mult mai adîncă și mai largă decît cerul la care am privit în noaptea aceea: die grosse Nacht⁴²: o lume mică în jurul nostru, o lume mare deasupra noastră și o lume îngrozitoare în noi. Tot ce iubim, iubim de dragul vieții, — numai viața o iubim de dragul ei propriu; oh, singele viu e un singe dumnezeiesc... Și cînd ating viața, simțesc — inima și pulsul sgomotos al „Absolutului“...

Îți dorești o epigramă?
Par egzemplu:

Încerc să-ți fac o epigramă,
Dar nicidecum nu-mi iasă:
Încerc, — dar mă trezesc făcându-ți
O odă serioasă, grozan de serioasă!

Și-acum încă două:

De ce-aș mai face epigrame
Fără de rost și fără samă?
Tu ești doar mai *presus*, iar alții
Mai *prejos* de orice epigramă!

Mă-ai dat atîta *aur*, draga mea,
Și-acum să-ți fac în schimb *aramă*?
Cum nu ești om, ci „supra-om”,
N-ai merita o „supra-epigramă”?

Sărutări calde ca pe stîlpii dela gară

Lulu

LX

30 VII 917

Draga mea,

dacă nu ți-e lene să gîndești puțin, îți dau ceva de gîndit: asupra influenței unui om asupra altui om. Unii, sau mai bine zis cei mai mulți dintre aceia cari preste tot știu influența și se pot reproduce în alții, — o fac prin gîndurile și faptele lor. Să nu crezi însă, că toți cei aleși să crească oameni — au această metodă. Alții nu influențează prin gîndurile lor, ci prin *felul lor de a gîndi*, nu prin faptele lor, ci prin *modul lor de a lucra*. În jurul acestora se produce o atmosferă spirituală, care infectează chiar și pe aceia, cari le combat ideile și cari le neagă intențiile: sunt dușmanii și în fond totuși trabanții lor. Unii își reproduc în alții *vederile*, alții *personalitatea*. Contactul celor dintii e mai mult *mecanic*, al celorlalți însă *viu*. Unele plante se înmulțesc prin *semintele* lor, altele preferă însă să se reproducă prin *rădăcinile* lor. Și rădăcina e *personalitatea*. Observația aceasta vreau s-o continui tu. Nu e o problemă abstractă, ci e vorba doar despre viața la ultima potență.

„Das höchste Glück der Erdenkinder
Ist nur die Persönlichkeit“⁴³

(Goethe)

Sunt viu?
Eu mă simt —
Nu știu cum mă simțește/draga mea?
Dar și asta o știu

Lulu

LXI

2 VIII 917

Draga mea,

aștept o depresiune atmosferică ca să nu mă omoare căldurile tropicale din Lugos și-n așteptare — zi și noapte sunt preocupat de problemele mele, sunt mici, sunt mari, nu știu, — dar le pătrund „ca un sfredel” — cu avînt și cu încredere și nu mă tem de nimic, căci sunt probleme născute din necesitățile mele sufletești. „Iar noaptea în vis” — ipotezele mă chinuiesc ca niște duhuri rele: sunt însă un vrăjitor care nu poate trăi fără de spirite rele. Și dacă nu-mi succede vr-o *deslegare*, mă mulțumesc și cu aceea că am *adîncit o întrebare*.

Oare nu faci mai mult prin aceea, că dintr-o problemă mică faci o problemă mare, decît dacă ai rezolva zeci de probleme microscopice??

Religia îți adîncește, arta îți ridică și știința îți lărgeste personalitatea.

Așa te vreau — draga mea — cu sufletul adîncit, lărgit și ridicat de — probleme mari! — Așa te vreau și așa mă vreau: adînc, larg și ridicat.

În așteptarea unei depresiuni atmosferice — te sărut — din — adîne!

Vrăjitorul

LXII

19 VIII 917

Neînfrîmto,

procesul intern prin care trecem amîndoi — vînjos și irezistibil — e ca o *mișcare* cu o anumită direcție și cu anumite tendințe, — o *mișcare*, pe care în zadar încerci s-o reduci la *logică* ca un filosof eleat. *Divinul* — deja de mult nu-l mai găsim în regiunea raționalului — ci în cea a „iraționalului”.

Asta nu însemnează însă că sunt un logician mai slab decît un raționalist — „semit” (dacă vrei) — diferența dintre noi nu-i aceasta. Totul atîrnă dela *rolul* ce-l dai *logicei* în viața ta internă și nu de *iscusinta* cu care o minuiesti. Dacă logica te stăpînește pe tine ca pe-o unealtă oarbă — ești raționalist, — dacă dimpotrivă tu cu toată adîncimea ta sufletească stăpînești și minuiesti logica

ca pe-o uncală — ești „iraționalist“. De-aici urmează că tocmai un iraționalist minuieste logica mai liber și mai creator. — Înțelegi Neînfrinato? — Sunt un iraționalist liber și pentru nimic în lume nu mi-aș permite influința unor argumente — oh, argumentele — mai ales externe. Draga mea — sunt un centru, o explozie, un pătimăș ireductibil.

Un raționalist — un intelectualist — are la îndemână *voința*, — un iraționalist — *energia entuziasmului și-al patimei*. Bărbia mă trădează — și cornițele cari trebuie să-mi crească în curind. Am făcut pînă astăzi ceva ce ar fi contrar *definiției*, ce mi-am dat-o? Nu? Atunci în viitor — cu atît mai puțin. Am ajuns în sfîrșit în clar, că în urma firei mele îmi sunt — ca să zic așa — o vecinică surpriză.

Pînă astăzi — un satir: îți dau voie să-mi săruți cornițele. Da? Știu că da.

Lulu

LXIII

23 VIII 917

Draga mea,

după cele întîmplate m-am așteptat la o criză de nervi, dar m-am trezit cu o anghină în gît: zac în pat cu febrințeli. Ce trist ar fi să capăt în vine lapte în loc de sînge — căci nu mai pot înghiți decît lapte. Ca să-mi treacă de urît ți-am făcut niște versuri „soade“: nu știu dacă au și ele anghină:

Cum se coboară duhul sfînt,
Ca să sfințească vinul din altar,
Astfel te cobori și tu în *mine*,
Ca să-mi sfințești în vine
Sîngele sălbatic, sîngele amar!

Dață versurile n-au anghină, au totuși: temperatură, căci s-au născut din temperatură.

O — Gaor, încă nu m-am despărțit niciodată așa de greu de tine ca acum. Încă nici astăzi nu m-am putut reculege. E foarte trist. Cînd?

Scriu foarte greu. Sunt bolnav și închei. Dar tu scrie-mi des — și mult. [Te sărut] Cu dragoste

Lulu

În paranteză, ca să nu capeți anghină.

LXIV

25 VIII 917

Draga mea,

cu mult înainte de-a veni la Lugos — le-am prevăzut toate acestea cu claritatea unei viziuni. Și-n clipa aceasta supremă nu pot decît să-ți repet cea dintîi mărturisire: Nici porțile iadului nu mă vor clătina! Așa judecă sîngele meu. — Oamenii cred, că noi am făcut un contract și fiindcă dînșii n-au fost martori, contractul e invalabil și se poate desface oricînd. Mamele cugetă și calculează ca niște advocați. — Scrisoarea Ei mi-e așa de străină, încît nici n-o înțeleg. Cum aș și putea-o înțelege? De-accea sunt liniștit și cu liniște cred în viitorul nostru. Cu liniște îmi spun cuvintele Galileanului: „N-am să aduc pace pe pămînt, ci sabie“. Copiii se vor ridica împotriva părinților și frate împotriva fratelui.“ E un cuvînt mare și-un cuvînt adevărat și-un cuvînt spus din patimă. Dar oamenilor aleși le place patima.

Iubița mea Gaor, — soarta e în mîna noastră: rîd și sunt liber. E o clipă supremă și de-accea — îți prind capul, cu cele două mini, capul minunat, oare m-a înțeles totdeauna, și te privesc adînc în ochi și-ți zic:

„E clipa supremă. Îți dau libertatea. Libertatea să alegi. — Vrei pacea, sau vrei sabia —“

Lulu

LXV

27 VIII [1917]

Gaor,

înebunesc, — nu mai pot trăi —

Lulu

LXVI

29 VIII 917

Draga mea,

astăzi ți-am așteptat — scrisoarea, dar n-a sosit. — Situația mea sufletească ți-o poți închipui: sunt într-un continuu flux și reflux. Noaptea nu le mai dorm. Nu știu cînd voi ajunge iarăși la liniște. — O, da. Știu: atunci cînd te vei scăpa și tu de-ai tăi. Pleacă cît mai curînd la Viena. Preste o lună ne întîlnim. Oh, Gaor, — acum cînd suntem așa de amenințați vîd și mai mult, cît te iubesc. — Niciodată n-aș fi visat că străinii aceia — să fie tocmai așa de mici. Dar soarta — noi ne-o croim. Noi — Gaor, — noi ne iubim și ne avem viitorul mare, pentru care ne va invidia o lume întreagă.

Gaor, știu că ai mult de suferit — spune-mi tot. Scrie-mi, cum te chinuiesc, — cine-ți dă viață? — Ei sau eu?

Oameni mici, oameni mici, de ce nu vă recunoașteți micimea?
Scrie-mi tot — orișice-ar fi — ca să pot dormi nopțile sau să
stau treaz și să nu mă zbat între viață și moarte. — Scrie-mi, draga
mea, că eu sunt acela care te iubesc mai mult.

Lulu

LXVII

Gaor,

8 IX 1917

triumful dragostii. Calvarul meu ți-l voi povesti la timpul său: pre-
zentul mare nu vreau să mi-l rănesc cu groaza celor două săptămîni
trecute. Astăzi sunt iarăși cel vechi — fiindcă te-am văzut zîmbind.
Ești așa de frumoasă cînd zîmbești — Gaor. Nervii? — vom vedea.
Orice lucru de la tine, draga mea, îmi produce un chin așa de ne-
bun, — era insuportabil. Dar încep să-mi recîștig forțele. Așa-i
— Gaor — că noi suntem învingătorii?

Eu cred că nu-ți dai îndajuns seama ce importantă ai pentru
mine. Tu ești alfa și omega — de la tot ce fac și trăiesc. Oare aceea
— filosofie-a vieții — nu trebuie să ți-o mulțămesc fie mai mult
decît tuturor cărților?? —

Astăzi, cînd văd complotul lumii împotriva noastră — zîm-
besc: odată se vor rușina îngrozitor! O să fie o *rușine istorică!*

În sfîrșit mă bucur de liniște. Și tu — Gaor — de asemenea.
Toată corespondența noastră din urmă a avut o aromă tragică. Nu
găsești, că s-ar fi putut să ajungem la rezultatul de astăzi cu mai
puțină zguduire de nervi?... Trebuia să-mi fi spus așa: Lulule, te
iubesc, — dar desfacem logodna de dragul lumii și ca să avem li-
niște. Și am fi fost înțeleși și am fi înlăturat atîtea nopți fără somn
și-atîta chin, atîta chin!! — Astăzi suntem la „Poste restante“, —
își are farmecul, crede-mă: un fruct oprit.

Ergo — bibamus! Oh, lumina aceea însetată de viață! — O să-ți
mai fac surprize de poemc. Versul acela va fi așa cum l-ai presim-
țit foarte bine c-ar trebui să fie: „Unde a pierit de-atunci toată lu-
mina aceea ce istovea Nimicul și se sbătea să creieze lumea și
soarele, cîntecul și beția?“ (Cum vezi — n-a fost lipsă să te sperii
de prea mulți — „și“). În formă am de altfel de gînd să le mai fac
multe îndreptări. Și-o să avem liniște în dragoste și dragoste în
liniște — așa-i păgîno? *Pe-un eretic ca mine trebuie să-l iubească
o păgîno!* De scris să-mi scrii cît se poate de des — ca să-mi ciștig
puterea pentru —poemele — tale, Gaor, minunato

Lulu

Dacă scrisorile le vor aduce totuși la tine acasă — răspunde-mi
îndată, — atunci o să-ți scriu sub numele „Gaor“ — Poste Res-
tante

LXVIII

10 IX 1917

Gaor,

cilesc partea a doua din *Faust*, care se încheie cu versurile: Das
Ewigweibliche — zieht uns hinan⁴⁴. Ți-am povestit vr-o dată des-
pre „ideile“ lui Plato? Fiecare ființă și neființă de pe pămîntul
nostru își are într-o regiune metafizică a lumii — un model per-
fect: *ideea, idealul*. Expresia lui Goethe: das *Ewig-Weibliche* — în-
semnează: *lumea ideilor, a idealurilor*. Ce expresie minunată: idea-
lul e de genul feminin! Gaor das *Ewig-Weibliche* zieht mich hinan!
Să știi, că am încheiat un contract cu Satana care să mă ducă ina-
inte, — și mă va duce, — în schimb după ce mi-am ajuns ținta
voi fi al lui. Am înaintea mea o viață întreagă, încă nici nu mi-am
început-o poate că: am o țintă, Gaor, tu o cunoști: voi ajunge-o,
să se opună nu oamenii, timpul chiar! Gaor — știi, care-i bunul
Satana, ce mă va duce înainte, tot înainte? Tu. Am aita chef de
viață, cînd te înduri Tu. S-ar putea să nu lase urme atîta entu-
ziasm? Știu, că tu cugeți în fond ca și mine, cu toate că alții te
ispitesc să cugeți cîteodată altfel! Dar de-acum înainte suntem li-
beri și libertatea te va face să simțești, care-i adevărul! Dacă legată
de mine printr-un cuvînt fără senz — te-ai clătinat o clipă, —
libertatea te va face să nu te mai clătini niciodată! Dacă prezentul
nu l-ai iubit, atunci cît de mult o să-mi iubești viitorul!! De-acum
vom avea liniște! —

Alătur două poeme: una e scrisă în flux, cealaltă în reflux. —
Mă vei duce înainte — Gaor? —

Lulu

Aștept critica.

Să mă ierți, Gaor, că-ți scriu așa urît: sunt în pat și am du-
reri teribile de cap. Mi-e teamă să nu se dezvoalte ceva din toată
măgăria asta. Te rog să-mi răspunzi mai regulat un pic. Așteptările
sunt insuportabile.

Spune-mi Gaor — mă mai iubești?

Eu te iubesc mult, mult, mult —

Lulu

Cugetări:

„Fericirea și durerea ni le închipuim între anumite împreju-
rări — totdeauna cu mult mai mari decît sunt într-adevăr, dacă
aceste împrejurări se realizează.“

„Cei care nu se lasă îmbătați de alții nici cu alcool, se îmbată
de obicei pe ei înșiși cu apă rece.“

„O singură rugăciune am: Doamne nu mă lăsa niciodată să fiu
mulțumit de mine însumi.“

12 IX 917

Iubito,

ți-am primit scrisoarea, care a întârziat pe poștă: oh, cum m-am bucurat...

Am fost două zile la Seliște și prin urmare am să-ți scriu nou-tăți... În ziua primă cătră sară mă preumblam cu Roșca pe marginea riului și ne-am întâlnit cu Marioara și Caius. Din felul cum m-au privit am văzut că m-au recunoscut. În ziua următoare Roșca s-a dus la Silvia și Silvia l-a rugat să-mi spună că „Caius vrea să mă cunoască și de aceea să poftesc la ea“. Am fost foarte surprins. Mai întâi nu știam ce să fac. Am cumpănit toate împrejurările și hotărîrea mea dintîi a fost *să nu mă duc*. Dar după aceea m-am gîndit că dorința lui Caius e mai mult o curiozitate de-a vedea pe-acela pe care „Cornelia l-a iubit“... Eu sunt destul de filosof ca să satisfac curiozitățile oamenilor și afară de-aceia am fost și eu curios să văd pe omul care, fără să mă cunoască, mi-a provocat cea mai mare durere ce-am avut-o în viață (și cred că mai mare decît durerile ce le voi avea în viitor).

Silvia cu Ionel m-au primit foarte bine. Am povestit una și alta și — apoi a venit Caius cu Marioara. Am fost foarte liniștit, liber și destul de bine dispus... Am povestit multe, de toate. Și chestiuni culturale: am observat însă pe Caius că nu are îndrăzneala să afirme ceva cu hotărîre ci mă lăsa pe mine. A fost vorba de exemplu și despre A. C. Popovici: mi-am spus părerile în comparație cu Iorga despre el și cred că i-au plăcut lui Caius. În legătură cu Popovici ceva despre Vaida [...] și după care se mărită (*eventual*) silită de tată-său și de Nati. De fapt iubește pe Roșca. Roșca mi-a povestit multe, multe și e foarte disperat. Zice că va face tot ce-i stă în putință să împiedice căsătoria. Eu însă nu prea cred că e cu putință. Și e păcat de fata aceea că se mărită după un om și prost — și pe deasupra, pe care nu-l iubește... (Edera: asta-i însă un secret. Te rog să nu se știe mai departe!) Eu sunt foarte îngrijat de tine Edera. De ce pleci așa tîrziu la Viena? *Îmi spune Nelu, că la medicină anul acesta nu se primește numai un număr restrîns de ascultători*. Mi-e teamă să nu întârzi prin urmare. Gîndește-te bine. Poate că pleci în curînd. Oh, cum aș vrea! Crede-mă Edera, mi-e așa de greu să ne aminăm întâlnirea! Cît de mult o aștept.

Mă întrebi de lucrări! Cea cu răscole lucrez la ea. Cea cu estetica — îmi lipsește *materialul*. N-am cărțile necesare din care să scot *istoria* ipotezelor din știință. Voi face-o în Viena. În schimb lucrez altele acum.

Eu cred, că o să fii mulțumită cu mine: și cu poemele și cu cugetările și lucrările... Și-o să mă săruți fierbinte... Așa-i Edera? O să fie iarăși așa de bine, așa de bine! Nu te bucuri? Vezi, poate că pleci totuși mai curînd!

Multe, multe, multe

sărutări

Lulu

Cu Caius bineînțeleas n-a fost vorba deloc despre noi doi... Că ne-am întâlnit și-am stat de vorbă în Viena — ar fi bine, cred, să nu negi!!!!

LXX

13 IX 917

Draga mea,

ai uitat iarăși zîmbetul? De ce nu ești *mai tare* — Gaor? Mi-ai dovedit-o de vr-o cîteva ori, că știi să fii tare, dacă vrei și dacă ții la mine. Cu ce drept vreau ai tăi să te influenteze, cînd ei au cu totul alte necesități decît tine? Tu nu vezi acestea? Cînd ei lucrează împotriva conștiinței tale, de ce să nu-i mințesti? Mințe-le c-am rupt orice legătură și să-ți dea în sfîrșit pace. E timpul suprem — Gaor — tu știi că eu am planuri mari, de aceea trebuie să studiez la o universitate vestită. Lumea să uită și la aceea, că unde ai studiat, întocmai cum să uită la bani. Sunt hotărît pentru Viena. Dar ți-am spus că *vom avea liniște*. Vreau să păstrăm legăturile, fiindcă sunt de folos pentru amîndoi și fiindcă altfel știu că ne despărțim pentru totdeauna: ceea ce ar fi o crimă împotriva naturii noastre. Dar noi ne despărțim, — și-odată, la timpul său, voi ști să iau lupta cu orișicine pentru tine, Gaor — pentru tine. De dragul acestor timpuri mari trebuie să zîmbești. — Știi ce sfat îți dau? — Ca să scapi de jandarmii din jurul tău, pleacă la Viena. Peste cîteva zile ai putea deja pleca. Și eu mă duc în curînd. Dacă vei fi odată mîntuită de atmosfera aceea murdară și mică — o să te simți iarăși bine. Ascultă-mă Gaor!! — Dă un chiot hotărît și ascultă. Alături niște poeme. Cel cu hiena a fost scris în timpul celei mai mari disperări. *Aștept o scrisoare cu un zîmbet hotărît, tare, energic, independent — și liber — !!*

Al tău

Lulu

LXXI

La ora 3 d.a. 25 X [1917]

Gaor — te ador... Da?

M-apasă ceva pe tîmple. Dragostea?

Gaor

Lulu

LXXII

Icarus e în sfârșit „cuminte“

28 X 917

Lulu

LXXIII

Draga mea,

26 XI 917

avem zăpadă pe munți și frunze uscate subt arini, — frunze roșii ca cele din Neuwaldegy. Obosit încă de drum nu m-am răbdât să nu le văd — și frunzele mi-au cîntat la picioare „poema viitorului“ răsunător ca risul tău în bariton... Gaor, ți-aduci aminte de piedestalul din arini, pe care te-am ridicat în primăvară? L-am văzut și astăzi — și-am îmbrățișat golul deasupra lui — și parcă ți-am simțit piciorușele — calzi, aprinse, tremurătoare... O Gaor, o Gaor.

Aștept acum să se trezească în mine „der Gedankenkünstler“⁴⁶: o Gaor, sunt grozav de curios de mine însumi.

Cînd sunt singur mi se deschide lumea dinlăuntru ca o cutie cu juvaiere, — pe tren însă n-am fost singur și de aceea nu s-a deschis. Astăzi îți scriu două cugetări:

„Numai bălțile seacă, dacă nu plouă, — fîntinile însă nu“. În tre oameni — sunt asemeni bălți cari seacă, și fîntini cu izvoare eterne... Mă înțelegi — Gaor.

„Micimea sufletească a oamenilor o înțelegi mai bine din felul cum judecă și vorbesc despre lucrurile mari“.

În loc de comentarii, te întreb: „S-a dus Caiafa?“

— Gaor, frunzele roșii îmi cîntă la picioare „poema viitorului“ răsunător cu dragostea nebună ce ți-o port.

Lulu

LXXIV

Draga mea,

29 XI 917

astăzi m-am bucurat de-o scrisoare de-a ta Gaor — ești foarte drăguță. O știu — ești cu mine, așa cum eu sunt cu tine. Am izbucnit așa de turbat, încît am mușcat pe Țicluș de obrăjor — de i-a țîșnit singele. De altfel, se tot miră că nu o mai sărut așa rezervat ca mai demult: mi-a și spus-o foarte drăguț și naiv și cochet: „Așa săruti pe Cornelia?“

Astăzi vreau să-ți scriu ce fac și unde sunt. Arinii sunt de-o splendoare — tragică fiindcă — tu — ești — absentă. Arinii măncîntă, arinii mă dor. De lucru încă nu m-am apucat — mai las să treacă vr-o citeva zile. Cu Nelu m-am împăcat, suntem iarăși cei mai buni prieteni. Longin — a sosit și el acasă (pardon: la ea-

fenea). Verișoara iubită e aici în Sebeș și-a venit imediat să mă vadă. Plecarea mea la „Purcăreți“ (deschide fereastra) — preste vr-o zece zile. Principalul însă — tu stai în inima mea — și taci — și-ți place — și nu zici nimic. Și cînd „nu zici nimic“, atunci îmi spui mai multe. Gaor — îți simț încă dinții pe buzele mele, — încet, încet, încet, — discret — și buzele moi de catifea...

A progresat ofensiva împotriva Anatomiei? Să-mi dai totdeauna „comunicate oficiale“ despre părțile cucerite. — Gaor — e pustiu Volksgartenul? Cît e de pustiu, vreau să știu Gaor — cît e de pustiu în jurul tău? Și poate din Löwenburggasse — nu ți se strînge inima cînd ajungi la ea? Cît e de pustiu — Gaor — cît? Ca în pustiuul meu — Gaor —?

Lulu

LXXV

2 XII [1917]

Draga mea,

azi dimineată am găsit arinii pudrați de brumă: pudrați ca obrăjorii tăi cînd am mers la „die Schimekischen“. Am avut un soare aspru și înghețat — așa cum îmi place mie: căci mie îmi place „ghiața care arde“... și am sosit acasă încărcat de „cugetări“ și de „poeme“, ca o albină de polen și de miere. Trebuie să știi — Gaor — că nu mai pot gîndi decît în icoane și comparații: mi-e cu neputință altfel, — sunt plin, grozav de plin de intuiții simbolice și chiar și celui mai sărac tablou îi știu fura — un înțeles. „Alles Vergänglichliche ist nur ein Gleichnis“⁴⁷. Plotin ar continua „für das Ewige“⁴⁸ — iar eu: „für unsere Liebe“⁴⁹...

Gaor, dragoste, o săptămînă am pus-o la răboj — cîte mai avem? Mi-e dor să-ți mai pierzi tașca și capul prin pădure, să fugi apoi după chibrite, să le dai preste capul, pe care nu-l mai ai, — eu să-ți caut capul și să mă fac că nu-l găsește. Și să stăm apoi mult, mult — fără cap și cu logică frîntă.

O Logica, — ca logica vieții vom prefăce-o în „Logikersatz“: căci logica instinctului e logică dumnezeiască... Gaor, e așa de frumos zis: „logica instinctului“, — eu nu cunosc un cuvînt mai frumos.

Logica instinctului...

Lulu

LXXVI

2 XII 917

Cu sufletul inopțat te-am căutat ziua întregă, dar nu te-am găsit. Acum e seară și cîntă clopotele satului. Nu te-am găsit.

Cu dorul pironit pe geamurile tale aștept să te arăți la fereastră. Ca un sărăntoc flămînd zăbovesc la poarta ta, — dar cine

Sp. L. 122
mă aude? Aștept și în zadar aștept. Într-un tîrziu pornesc acasă mulțămît, că ți-am zărit o clipă umbră — pe pereții chiliei, — umbră pe pereți.

Viața întreagă îmi voi căuta viața, și nu voi găsi-o. Dar în clipa din urmă îi voi vedea poate că — umbră — și atunci mulțămît voi pieca — acasă pentru totdeauna...

Gînduri:

Sp. Pîrîșele își caută o alvie, — fluviile își sapă o alvie.
Fiecare om e mai mult sau mai puțin călăul propriei sale naturi.

Norii furtunoși purtați de vînturi prea repezi — ce-i drept — nu aduc „ploi folositoare“ pentru rodul pămîntului, dar curăță atmosfera cu trăznete lor...

Sp. Oamenii în deobște se cred mai oameni, tocmai atunci cînd își jertfesc partea cea mai omenească din ei înșiși.

Pe cînd cei mai mulți ar fi în stare să-și numească chiar și respirația o „muncă“, — celor aleși chiar munca cea mai grea li se pare tot așa de puțin muncă ca și respirația sau bătaia inimii...

LXXVII

5 XII 917

Gar-gi,

cade zăpada cu nemiluita, mărunță și deasă, și mi-ar plăcea Gar să ne plimbăm împreună să ne cadă fulgii pe obraji și să se topească de căldura noastră, — știi Gar, că noi încă nu ne-am îmbrățișat în zăpadă?

Gargi, astăzi m-am umflat în pene de minie ca un curcan. Vrei să știi de ce? — Uite: cum sunt un duh așa de neastîmpărat — mi-am bătut capul cîteva zile cu o problemă de biologie. E vorba despre cauzele care provoacă evoluția, dezvoltarea, schimbarea speciilor. Am crezut — foarte fericit pentru cîteva clipe, — că am descoperit și eu o cauză între multe altele: schimbarea funcțiunii unui organ provoacă schimbări radicale în structura unui organ oarecare. Astăzi spre durerea mea citesc însă în Biologie că acest factor de evoluție a fost deja descoperit de-un altul. Și e un factor de multă însemnătate. M-am umflat de minie ca un curcan. Fiindcă nu-ți pot trimite un mărgăritar drăguț ca tine draga mea, îți trimit niște „hîrburi“...

Nu ești fricos fiindcă gînduri sinistre îți trec prin cap, — ci gînduri sinistre îți trec prin cap, fiindcă ești fricos...

Stăm sub influința subconștientului din noi ca un ipnotizat sub stăpînirea unei sugestii: pentru faptele noastre care în fond izvorăsc din adînci necesități inconștiente — născocim niște motive libere, fantastice, absurde, întocmai ca un ipnotizat pentru faptele ce i se provoacă prin sugestiune...

Cine știe? Realitatea ni se pare poate că e așa de adîncă, fiindcă ideatul nostru propriu se oglindește în ea. Ca copil priveam de multe ori cum se oglindește cerul într-o baltă: și balta mi se părea așa de adîncă, de mi se strîngea inima de groază în fața ei ca-n gura unei prăpăstii. Îngrozitor de adîncă mi se pare și — existența — și-n fond — e poate că o baltă — afundă de-o șchioapă — în care se răsfrînge cerul...

Le înțelegi — Gaor — iubita mea, Gaor, iubita mea?

Le înțelegi? — Da, fiindcă mă iubești —

Lulu

LXXVIII

6 XII 917

Iubito,

în momentul acesta plec la Pîrcăreț⁵⁰. Mă bucur tare tare mult. O bucurie așa naivă, dar mă bucur. Tu să-mi scrii acolo — recomand — imediat. Adresa: Romul Bena, învățător (pentru Lulu).

Sebeș-Purkarecz

u.p. Felső-Pián

Szászsebes

Szeben megye

Ungarn

Ți-aș fi scris mai mult, dar mă grăbesc, — căci mă așteaptă trăsura.

Sărutări multe, multe, iubito

Gaor, Gaor, Gaor, Gaar-gi

Lulu

P.S. Sărutări multe

LXXIX

Pîrcăreți, 8 XII 917

Draga mea,

mă simt așa de bine încît dacă ai fi și tu pe-aici aș zice, că sunt deplin fericit — dîndu-mi de rușine vorba mea, că nu poți ajunge niciodată la o desăvîrșită fericire... Întrerup — fiindcă tocmai acum mi-a fulgerat prin creier o „cugetare“: „Tot avîntul, toată rîvna și toată puterea ce și-o pun unii în slujba activității lor, —

exact!

*fol. ca altitudine a' f. une nemulțurim +
cronic și me ai recunoaște, fericire =
lucrurile mici și înșușăbom*

la un suflet pasiv se prefacă într-o sete nesăturată după plăcere și într-o goană nebună după fericire. Nu cunosc o construcție mai nefericită decât a unui suflet pasiv osîndit să alerge veșnic după fericire, pe cînd la fericire nu poți ajunge numai dacă nu ți-o pui ca țintă. Aici trăiește într-o atmosferă de primejdii: lupii ne vin la fereastră, și bande de tîlhari flămînzi (dezertori cari trăiesc prin păduri și mor de foame) pîndesc curțile împrăstiate pe dealuri și fură pe puteri de unde pot. Noptile sunt adînci și frumoase și senine, cum n-am văzut niciodată. Mă sîniez, mînînc, alerg pe vîrfuri de munți „cu mult mai sus decât toate lucrurile omenesti” (cum ar zice Nietzsche). Și totdeauna cu tine-n gînd, cu tine-n singe, cu tine-n aerul aspru, pe care-l inspir adînc ca și cînd („als ob”) te-ai avea în brațe. Gaor, e așa de minunat — și-aș fi grozav de trist dacă aș ști că tu nu te-ai simți bine aici. O — dar asta nu-i cu puțință, — noi avem doar acelaș gust. M-am apucat de îndreptarea poemelor și am cele mai bune nădejdi, — iar cu „cugetările” sunt într-adevăr „în stare binecuvîntată”... De pildă:

„Alerg pe vîrfuri de munți. E noapte, dar cum ochii mi-s obișnuiți cu întunericul, vîd totuși la depărtări foarte mari, — vag, ce-i drept, dar vîd. Îmi aprind un muc de luminare: deodată vîd mai bine la doi pași, dar mai departe nu mai vîd deloc... Mîntea noastră sănătoasă, cu presimțirile ei instinctive, obișnuită cu întunericul realității — vede tulbure, nu-i vorbă, la depărtări și-n adîncimi foarte mari. Știința și aprinde însă mucul de luminare și deodată vedem la doi pași totul, dar mai departe nimic...”

Alta:

„Unele lucruri pot fi înțelese numai vag, îndată ce cerci să le înțelegi mai precis, te trezești că nu le înțelegi deloc...”

Îmi recitesc scrisoarea și vîd că cugetarea dela început merită să fie afund contemplată și de iubita mea Gaor — da Gaor? Dar așa ca să cîștigi ceva din ea... Multă, multă, multă dragoste — și sărutări cîte poți suporta...

Lulu

De-o săptămînă n-am citit scrisoare dela tine, — probabil va trebui să mai aștept una. Să răspunzi îndată. Adresa: Romul Bena, învățător, Sebeș-Purkarcz, u.p. Felsőpian (Szászsebes) Szebeș megye. Ungarn.

Dragoste...

LXXX

P. 11 XII 917

Draga mea,

sunt îndrăgostit în natură pînă peste urechi. Și s-ar putea oare altfel dacă idealul meu e: barbarul genial? Totdeauna am de gînd

să trăiesc în codri și-n munți! să mă bată vînturile, să-mi crească barba în desordine, să cuget la tainele lumii și să creiez — astăzi poeme și cugetări — mine ipoteze, poimîne visuri metafizice, — iar cînd sunt cărunți, de voi fi vr-odată, — să dau pe profetul.

Bine-nțeles — tu cu mine. Da?

Trebuie să știi — Gaor — că aici duc o viață „interesantă” (Cuparescu) non plus ultra. Numai cu ceva nu sunt împăcat: scrisorile tale sosesec și nu mai sosesec. Ce-i? Ai cîștigat poate că un Haupttreffer⁵¹ la loterie și-acum nu mai vrei să stai de vorbă cu mine. Să-mi trimiți te rog și mie lista cîștigurilor, ca să vîd, poate că am cîștigat și eu un „Nebentreffer⁵²”. Să nu mă uiți.

De zece zile nu mai știu nimic despre tine. Și-acuma nu știu de unde să-mi încep și unde să-mi isprăvesc scrisoarea. Am un poem — nu știu să ți-l trimit sau să nu ți-l trimit. Cîteva din cele vechi le-am cîrpit sau le-am contras. Cugetări?...

„Dacă n-ar fi moartea — viața nu ne-ar părea poate că așa de adîncă și de vrednică de trăit”. *↳ altu eternitatea?*

„Un filosof pus în fața vieții — îi caută o țintă, un profet îi dă o țintă. Din parte-mi țin cu profeții”.

„Dacă te depărtezi prea mult de pămînt — nu-i de mirare că-l vezi strălucind între stelele cerului”.

Cînd o să pleci la Gertă? — Uite Gaor — să-ți spun ceva la ureche: știu că nu ești de vină de întîrzierea scrisorilor tale și totuși sunt un pic supărat pe tine. Spune-mi ce să fac? — Să te sărut? Glumești?

Lulu

LXXXI

P. 14 XII 917

Draga mea,

ești scîrbită de josnicia oamenilor? O, Gaor, îmi tresare inima de bucurie cînd te-aud vorbind astfel, — căci scîrba aceasta e-un stîlp pentru dragostea noastră. Parcă te vîd cum mă cuprinzi de după gît și zici: „Lulule dragă, tu nu ești josnic, în tine este atîta putere desinteresată”. Da?

Mă întreb, dacă într-adevăr îmi pare realitatea o baltă —? Îți răspund cu un „Diamentensplitter⁵³”: — „Dacă realitatea nu-i o baltă — e natural — mă bucur. Dacă însă e de fapt o baltă — atunci mă bucur tot așa de mult, căci am o țintă pentru forțele mele: să prefac balte în — mare”. *↳ Do țintă „fata morgana” Dragoș/ se*

Îți place energia cu care am rezolvat problema pusă de tine? *↳ Indispensabil*

Filosofia mea de viață e foarte încăpățînată.

Și-acum despre altele:

Frantuzeasca am amînat-o pînă la reîntoarcerea mea acasă. Nu din lipsă de interes, dar din lipsă de timp. Anume aici prin

munte fac foarte multe preumblări (silueta alăturată încă o dovadă) așa că n-am timp de toate. Cum voi ajunge însă acasă voi începe. Nu te supăra! Te superi? Nu. Voi face-o cu siguranță, dar acum vreau să mă recreez puțin.

Corecturile la poeme iese foarte bine.

„Hirburi“:

„De multe ori ți-e de ajuns să-ți laude cineva pe cutare individ, pentru ca să-ți strici orice părere despre respectivul“.

„Sunt scriitorii *paradoxali* pentru cari e o problemă tocmai ce pare mai natural decît orice. — și sunt scriitorii *naturali* pentru cari e problemă numai ce pare paradoxal“.

La cea din urmă să te gîndești mult, mult... atîta cît mă gîndesc eu la tine — iubita mea...

„Lulule dragă, tu nu ești josnic, în tine este atîta putere desinteresată!“

Lulu

Astăzi am primit 3 scrisori deodată!

LXXXII

[Purcăreți] 17 XII 917

Adorato,

o ciocănitoare verde ca un papagal îmi bate la fereastră, zăpadă și aer de primăvară. Așa-i de frumos și mă gîndesc că azi e anul de cînd am fost mînat la tine de zorile dragostii. Scrisoarea mea voi citi-o poate că tocmai în ziua cînd te-am sărutat mai întîi: te-ai făcut albă ca hîrtia și-ai zis: Nu! Dar eu am zis: Da! „Das Wesen des Weibes ist Hingebung, dessen Form Widerstand ist“⁵⁴ (Kierkegaard). O să mă conving încă de multe ori despre adevărul acesta? Quousque tandem abutere?...

Gaor, — te doresc nebun. Așa-i de frumos să fii tînăr. Mă scald în daruri tinere și-n gînduri tinere și-n vreri tinere. Bărbăția îmi bate la ușă — și ciocănitoarea la fereastră. Voi fi vr-odată bătrîn? Nu cred. Vremea de afară îmi spune doar că și *iarna poate fi — aer de primăvară!* Simbolic — Gaor — simbolic — așa cum știm vorbi noi doi în clipe mari. Vino — Gaor — vino să te îmbrățișez. — În 22 Decembrie voi bea cu toți cei din jur și voi chioti să răsune munții și nimenea nu va ști cine sunt și ce sunt — fiindcă atunci sunt *Eu!*

Gaor, te simt cum tremuri în singele meu, — vino.

Lulu

LXXXIII

[Purcăreți] 20 XII 917

Draga mea,

asta e a cincea scrisoare ce ți-o scriu din Olimp, prin urmare nu pot presupune altceva decît că — poșta e de vină, dacă nu-mi primești scrisorile. În sfîrșit ești și tu la simpatica Gerta, căreia aș vrea să-i cîștig și eu simpatia, — dar nu pot. — De cît timp te iubesc pe tine — mi-e cu neputință să iubesc pe alta (n-am inimă așa de largă și cu „celule separate“ ca „Nelu Onițiu“ — și tu știi doar, că eu numai din iubire *pot face ceva*). Spune-i salutări călduroase din partea mea. — Să vezi — Gaor, ce pasiune am cîștigat de cînd sunt pe-aici: să mă bat cu cîinii de ciobani. Am un băț lung de turist și cu acela pornesc după cîni. Astăzi am fost asaltat de vr-o cîni de-odată. La unul dintre ei sunt sigur că i-am rupt colții. O, cum mă desfățez în această manifestare primitivă și barbară de forțe! E o minune — *barbaria*. — Citești pe Tagore? Gitanjali nu sunt așa de bune ca celelalte: mai ales dacă aplici teoria mea estetică despre poezia lirică. — Alături un poem pe care să-l consideri născut dintr-un adînc sentiment de singurătate. Cu celelalte îndreptate o să-ți fac la timpul său o — frumoasă — surpriză...

Poimîne voi bea și voi omori un cîine în cinstea noastră: un an...

Klinger nu e de R. Avenarius?

Scînteii:

„Oamenii în cari se amestecă naivitatea cu vanitatea, îi poți aduce prin laude acolo, să merite într-adevăr laudele“.

„Lupta le succede mai ales aceluia cari iubesc mai mult lupta decît succesul!“

Cea din urmă e, cred, una dintre cele mai bune. Îți doresc petrecere „coșăr“ și să mă iubești.

Lulu

La scrisoarea asta să-mi răspunzi deja acasă. Preste vr-o 10 zile plec

LXXXIV

[Sebeș] 2 I 918

Iubita mea,

astăzi am sosit dela Seliște. Ce am de te doresc așa nebun? Totdeauna am dorit să ajung în atingere cu alte femei, ca să văd cum tu plutești deasupra tuturor. Vor fi poate că și altele minunate, dar pentru mine tu ești — *minunea însăși!!!* Alături un dar de Crăciun, pe care să-l petreci numai cu gîndul la mine. Gaor — sunt

Intenon nu e iubire... ②

nemărginit de fericit că te-am întâlnit în viața mea. Gaor sunt silit să-ți spun cuvintele așa de banale, când le rostesc, și așa de frumoase, când le trăiești: pentru mine ești totul! Pentru mine ești: lumea, viața, soarele, soartea, norocul, fericirea, înțelepciune, nebulia, și — poemele —
Și tac.

Lulu

LXXXV

12 I 918

Mea Gaor,

am fost mulțumit de scrisoarea ta de Crăciun. Mă surprinde însă, că unele dintre poeme ți-au plăcut mai mult în forma dintii. De altfel aceasta se-ntimplă destul de des: critica și lucrarea conștientă strică ce-a făcut cu mult mai bine — inconștientul. Încă ceva ai putut observa: prelucrarea „conștientă“ n-a adăus nimic nou la ele. Cele două trimise pe urmă? Eu le țin de bune.

În săptămîna asta am făcut „Cugetări“ mai multe ca de obicei. Se vede că am inspirații periodice cînd pentru una, cînd pentru alta. La vară, cînd voi avea timp, o să-ți bat la mașină și „cugetările“. De ceva sunt totuș — mihnit. Sunt așa de ocupat cu tot soiul de fleacuri — încît îmi rămîne puțin timp pentru chemarea mea — filosofică. Aș vrea să fiu odată liber.

Citeva dintre cugetări:

„Cu greșala unui geniu ajungi totdeauna mai departe decît cu adevărul unui medicru“.

h. Norii negri nu întunecă curcubeul, ci-l arată și mai bine“.

„Cultura încă-și are „sclavii“: savanții erudiți și doctrinari cari se pierd într-o muncă microscopică de amănunte — fără puncte de vedere largi și creatoare“.

„De ce să nu avem — religie — și față de anumiți oameni? — De copii ar trebui să se infiltreze în noi un sentiment religios față de cîțiva — „aleși““.

Gaor, dragoste, mi-e așa de dor de tine, încît abia aștept să treacă și timpul ce ne desparte. O să mă săruți — tare și aspru și sălbatic?? Da?

Lulu

LXXXVI

15 I 918

Iubita mea,

s-apropie tot mai mult timpul, pentru ca să ni se înceapă iarăși timpul, timpul nostru — de tinerețe, de lumină, de friguri, de fiori, de gesturi — cu semnul veșniciei pe ele.

Mă dorești mult? — Gaor, — spune-mi-o, vreau s-o tot aud — iarăși și iarăși — și să mă îmbăt de dorul tău. Cînd voi fi lingă tine așa-i, că o să-mi spui și-atunci, că ți-e așa de dor de mine? Și eu o să-ți răspund: „Femeie, cine ești tu? Cîntă-mi încă odată adîncimile tale și încă odată. Clipele îmi par niște muguri plini din care înfloresc vecinicii“.

Gaor, mă bucur nespus de mult de tine, cînd simțesc că mă iubești într-adevăr. Și încă ceva: parcă mă iubesc și pe mine mai mult și mai curat — cînd văd că tu mă iubești: — o, Gaor, — mă simt un zeu — cînd simt pe fruntea mea aureola dragostei tale.

Gaor, Gaor, Gaor, — spune-mi că nu mă iubești și n-o să te cred, — dacă este vr-un adevăr, acela-i adevărul dragostei noastre.

Lulu

LXXXVII

21 I 918

Meine junge Göttin,

jung bin ich, jung!⁵⁵... să vezi Gaor — peste nouă zile: o zi întreagă trebuie să mi-o jertfești... la altarul meu și-al vieții. Te bucuri că vin? Numai să nu se-ntimple vr-o minune pînă atunci să nu pot veni... Aș fi grozav de trist. Mi-e nu știu cum de socialistii ăștia — parcă ar fi în stare să răstoarne lumea cu cracii la deal.

Astăzi am scris după o pauză mai îndelungată două poeme. Sunt încă în forma lor — primitivă. Să le consideri deci numai din punct de vedere al ideilor și-al „puterii de expresie“. — „Bătrînul“ să nu crezi că e de fapt o *amintire*, — e o invenție, de-a mea, de care sunt destul de *mîndru*. În celălalt poem e vorba despre tine — cu o înfățișare iarăși *fictivă*. — Am scris și multe cugetări. De pildă aceasta — cum îți place?

„Există lucruri adînci, pe cari în lumina artei le înțelegem cu mult mai limpede decît în lumina științei. Se pare că apa unor mări e mai străvezie în lumina lunii, decît în lumina soarelui“.

Am și vr-o cîteva ipoteze pe cari ți le voi spune la timpul său.

Dragoste — văd că-mi scrii regulat, dar scrisorile îmi sosesc foarte neregulat — cîte una și după trei săptămîni. De astă dată să-mi răspunzi — recomandat. Cred că în 1 Februarie sosesc. Deci — încă puținică răbdare.

Eu te iubesc, — și te sărut — cum se zice — de mii de ori.

Lulu

LXXXVIII

25 III 918

Cornelio dragă te salut cu drag al tău

Lukian

...Îți scriu așa să văd cum sună aceste „*comunicate oficiale*“, laconice și espressive, în stilul lui Birăescu. Frumos — ce? Și după trei zile iarăși: „Cornelio dragă te salut cu drag al tău Lukian“. Prin repetiții produci „*Stimmung*“⁵⁶: asta o știe și Birăescu, ca și Herman. Dacă aș fi la tine în odaie aș continua cu reflexiile asupra mijloacelor stilistice, de-a sugera „*Heiratsstimmung*“⁵⁷, — însă durere, mă trezesc că sunt acasă la o mie de mile de tine: *trebuie să izbucnesc*: Meine schöne, herrliche, lustige, wahnsinnige, himmliche, wunderbare, innigstgeliebte, schläfrige, tanzende, lachende, be-rauschte, jauchzende, unvergessliche, dämonische, afrikanische Kö-nigin und Nymphen⁵⁸ — sunt nespuse de trist — și de aceea rid cu hohote: ca atunci când îți moare cineva foarte de aproape.

Gaor — de ce n-ai venit și tu? Astăzi am fi cules împreună viorele în „arini“. Niciodată n-am simțit așa de mult *primăvara* ca astăzi: și am cules viorele să-ți pun și ție vr-o citeva în scrisoare — să le miroși cel puțin cadavrul.

Oh, Gaor — și „*ele*“ ce fac? S-au îmbolnăvit? Nu, așa-i că nu? Nu le zic pe nume, ci numai „*ele*“ sau mai bine „*ielele*“: icelile negrele — două surori.

Gaor... Vino, că nu pot fără tine. Ameteșc.

Lulu

LXXXIX

30 III 918

Iubita mea,

astăzi am căpătat vizita unei Doamne dela noi (o „găinușe“ împo-dobită și cultă ca toate celelalte), care mă privește de-un „*curiosum naturale*“. Nu știe face deosebire între filosofie și poezie: tot ce trece peste puterile ei de a pricepe e — poezie — și pentru așa ceva îți trebuie „*inspirație*“. M-a întrebat să-i lămuresc „*inspirația*“ și-am început. Înainte cu vr-o citiva ani am fost dimpreună cu ea de față la experimentele unui *telepatist*. Îl prindeai de mină, — el se lo-vea în mod oribil cu pumnul în cap cât îl ajutau puterile — și-ți spunea ce gîndești. Cu telepatistul asta i-am lămurit găinușei „*in-spirația*“: toți poeții și filosofi își trag una cu pumnul în cap — cît pot —, dacă nu-i de-ajuns atunci pun pe alții să-i lovească cu un ciocan — și-apoi încep să scrie: asta merge foarte ușor. Și asculta găinușa și ridea de situația comică a poeților — și ce era mai intere-sant a fost că Dama stă la indoială să creadă sau să nu creadă ce povestesc. Eu însă mi-am dat cuvîntul de onoare că e așa și-

atunci s-a liniștit. Iubito, avem un soare splendid și-o primăvară mare. Plec pentru două-trei zile la Pian cu iubita verișoară. O să am puterea să-mi sugerez că și tu ești cu mine, — sau nu ești cu mine? Ba da, o simt, o simt din aer, din munți, din lumină, căci lumina n-ar fi așa de mare fără de tine.

Lulu

XC

4 IV 918

Sanctuarul meu,

îmi spui că ai atîtea defecte — încît să nu te iau de nevastă: ba te iau. Dacă ai fi țesută numai din greșeli mari și mici și totuși te-aș lua! Să-ți mărturisesc ceva: a fost poate că un timp cînd am crezut că pot iubi numai — lipsa de greșeli, — cu data de 4 April mi-am înscris însă în călindarul ce mi l-ai dat: „Cel mai neașteptat și tot-odată cel mai frumos lucru, ce ne poate învăța „*experiența*“ e — că putem iubi pe oameni cu toate scăderile lor, tot așa de mult ca și fără de scăderi...“ Toate acestea le-aș spune în cazul, că aș des-coperi, că ești fără de scăderi, — dar asta nu-i. Îți fac așa de mare nedreptate, iubito. De ce? Spune-mi de ce? Vezi, asta-i singura ta scădere: de ce?

Am sosit dela Pian⁵⁹ unde mi-am petrecut foarte bine. Să-ți spun ceva. Cele mai multe poeme le-am pus deja în „*tonalitatea*“ ritmică a versurilor — și-s aproape mulțumit. I-am recitat vr-o citeva verișoarei — și-a zis, că n-a cetit poeme mai frumoase. Și nu știu cum — cînd le citesc altora, îmi plac și mie foarte mult.

Gar

te

iubesc

nespus

de mult

XCI

5 IV 918

Gar, ieri ți-am scris despre „*greșeli*“ și din „*greșeală*“ ți-am trimis scrisoarea fără de marcă: cred că va sosi totuș și așa. Iubita mea mă iartă pentru greșeală: probabil mă gîndeam la un poem nou...

Sărutări din adînc

Lukianos

XCH

8 IV 918

Draga mea,

„Kritik als Übergang vom unbewussten Schaffen zum schöpferi-schen Bewusstsein“⁶⁰. Mă folosesc de comparație, ca să-ți lămuresc această definiție într-adevăr frumoasă. Inchipuiește-ți două dansa-

Indeed

131

toare foarte grațioase: una joacă fără să-și dea seama de grația fiecărui gest, — grațiosul îl realizează în mod inconștient și-și dă seama numai de anumite defecte mari, de ansamblul gesturilor ei, ca să zicem așa, — cealaltă însă e conștientă de tot ce face, de grația fiecărui gest — și tocmai această conștiință trează e rezultatul mișcărilor ei; dansatoarea aceasta e o *dansatoare critică* și are o *conștiință creatoare*, — pe cînd ea dîntii — *crează în chip inconștient: necritic*. În locul dansatoarelor îți poți inchipui orice alți creatori: (eu ți-am făcut odată o comparație asemănătoare între Tolstoi și Mereschkovski: Mereschkovski are cu mult mai multă critică, adică „conștiință” despre ceea ce creează). — Dacă preste tot această conștiință critică e favorabilă pentru creator sau nu — e altă întrebare. Dar *critica* aplicată pînă-n amănunt asupra unei opere *străine* — e o artă și se ține de cultură în sens larg: poate că în nimic nu e posibilă așa de mult *împreunarea într-un tot organic* a tuturor ramurilor de cultură ca tocmai în „critică”.

Despre asta însă vom mai vorbi. Atunci cînd vom începe *critica*. Ieri după amiază am fost pînă seara tîrziu în pădure cu verișoara, cu Alma și domnișoara Medean: m-am petrecut splendid, — am beut — dar nu în ton bachantic ci în ton elegiac: m-am gîndit foarte mult, că scrisoarea dîntii nu mi-ai răspuns-o!

Lulu

XCIII

15 IV 918

Iubito,

Înainte de toate te provoc cu litere mari să-nveți. Uită-te la mine în ochi — așa: și după ce isprăvești cu cititul, să te apuci de învățat! Gîndește-te, că dacă m-oi reîntoarce la tine n-o să-ți dau voie să-mi mai reduci și mica fracțiune de timp care o jertfim dragostei. Odată cu capul n-o să te iert dacă-mi vei zice eventual: „mine să nu ne întîlnim fiindcă am de învățat”. Îți voi răspunde: „Nu, fiindcă ai avut timp berechet atunci cînd am fost dus!” Gaor — trebuie să te gîndești că fiecare clipă ce-o pierzi „distrasă” sau „distrată” (nu știu cum e bine) — e o crimă ce-o comiți împotriva dragostei noastre. Și „crimele” sunt toate — *păcate mortale*, după cum ai învățat la Papuc. „Spre știre și confirmare” — așa-și încheie Conzistoriul poruncile autoritare.

Vaida va să zică dă definiții inculte culturii. Se vede că i-am dat mult de cugetat. S-o fi gîndind: Tot nu-i prost băiatul.

Mă întrebi de lucrare. Pînă acum am examinat materialul pentru temelie. Ah deja schița. La început am plănuț-o ceva mai lungă calculînd cu un „material savant” mai bogat. Nu stă însă în firea mica să fiu erudit și de aceea mai bucuros și mai bine o

fac mai scurtă, mai liberă și mai curgătoare: așa cum îți plac și ție lucrurile. Nu vreau decît să cuprind într-un singur punct de vedere sintetic toată filosofia indică. Ideea o am deja: trebuie numai s-o mai persecut un pic.

Ghici ce fac acum? Îmi copiez poemele în noua lor ediție de lux; — pe unele abia le mai recunoști în haina lor pompoasă și ritmică: sunt ca niște „Kriegs lieferanten”⁶¹ care privesc de sus din loge...

Dragoste + ∞

*In momentul asta
am spus cu trenul în
dreptul Adjudului - Vechi. Pozi
Iubito, acapoz? Aug trenul*

XCIV

Lukeanos

17 IV 918

a sosit programul înaintea scrisorii. Am ales prelegerile pe cari să mi le înscrii. Înscrie totuși mai multe ore decît am plănuț, fiindcă dacă eventual voi face doctoratul mai curînd — să nu fie piedică lipsa de prelegeri ascultate. Am pus și ceva dela drepturi: filosofia dreptului: știi, dacă — voi mai discuta cu oameni — politicieni — ca Vaida — să-i bat chiar și acolo unde ei se simțesc mai tari... Nu de alta, dar ca să fiu în fața ta: învingătorul. Femeilor le plac învingătorii. Fiindcă nu mă pot lupta însă fizicește cu atleți de circus — mă voi lupta pe altă cale — cu... saltimbanei de circus...

Totodată îți trimit biletul dela asentarea de anul trecut. Dacă te vor întreba de asentarea de-acum spune-le că în Ungaria se vor face numai la sfîrșitul lunii. Gaor, te rog însă să mă înscrii tu personal — și anume îndată — fiindcă eventual vor mai pretinde cine știe ce documente, după care dacă nu le ai să-mi depeșezi imediat: e vorba să nu rămîn neînscris. Da?

Poemele le-au citit deja cu multă plăcere și „speranță” Titușca și Cumnatul. Acum sunt ghici — la cine? La verișoara care le citește dimpreună cu D-șoara Medean: ce va zice beata? Și nu știu cum — după ce am început să le divulg — gîndești că-mi pare rău. Îmi pare rău că le-am făcut doar *numai pentru tine și nu e vrednic nimenea să le cunoască*: îmi pare rău ca și cum aș fi săvîrșit o trădare mirșavă împotriva dragostei celei mai minunate... Mîngăie-mă Gaor, că nu e așa... în schimb te sărut

arzător

Lukeanos

XCv

30 IV 918

Iubita mea,

ca să ai treizeci de poeme în cap — îți mai trimit unul: închipuiește-ți că se petrece în Neuwaldegg — „poetic”, noi doi, în lună, două pahare de vin pe masă...

Am fost în Seliște. Minerva⁶² e în floare. Am ris foarte mult între altele: Minerva s-a lovit strașnic la picior mutînd o bancă dintr-un loc în altul. I-am zis: Preste cîteva zile o să-ți schimbe piciorul culori, ca gîtul unui porumb ce se mișcă în soare: roșu, vi-năt, verde, violet...

Rosca mi-a făcut un mare compliment cu privire la poeme: „Poezii cu concepții așa de frumoase, uneori drăguțe, — alteori adînci, n-am mai cetit. Așa de precise, de clare și de bine concretizate...”

Ei, ce să zici? Încep să cred eu însumi că sunt poet. Și-o să mă desăvîrșesc încetul cu încetul și în tehnica formală.

Poemul ce ți-l trimit vorbește despre cel mai banal lucru: fericirea. Lucrul despre care s-a vorbit mai mult de cînd e omenirea. Și totuși cred că zice ceva — *Nou!*

Gaor, mi-e foarte dor de tine, dar cine știe cînd o să vin...

Te rog să te îngrijești să mi se subscrie indexul. Mi-e dor de buzele tale Gaor — știi — m-am gîndit într-o zi că gurile noastre se potrivesc ca două rîmbe... (D)♡

Lulu

XCVI

[aprilie 1918]

Iubito, iubito,

te-ai speriat tare? Uite: poemele le-am reprodus în aceeași zi din memorie — absolut fidel. Astăzi am mai copiat vr-o trei nouă — și ți le trimit să ai o bucurie de sărbători. Una singură e scrisă în „săltărețe” dactile, *Lumina*. Vr-o două dintre cele vechi le-am lăsat pentru totdeauna între cele în proză: și de-acestea am vr-o cîteva — între ele și cea cu ciocănitura. Vei fi mulțumită? Deocamdată așa cred. Le vei citi de multe ori? așa cred! D-șoara Me-dean încă le-a cetit cine știe de cîte ori — dar ce folos? Ea nu le-a știut inspira. Cugetările cele mai multe au fost închise în dulap, — acelea prin urmare n-au suferit catastrofa. Numai vr-o cîteva — pe cari le-am reprodus deja. De suferit va suferi — puțin — lucrarea. S-a pierdut ceva material: dar poate că e mai bine așa: voi scrie numai despre ceea ce am asimilat eu, nu caetele. Poți fi absolut liniștită. O singură învățătură să scoți:

dragostea ta mi-e mai presus de orice.

Da, — Gaor? — Și-acum să-mi spui, dacă mă iubești sau nu? La Seliște plec — mine. O să stau foarte puțin. — La asențare... medicul — a fost Elekeș — prin urmare am scăpat. Și mă bucur foarte mult.

Îți dai seama cit mi-e de dor de tine? Dar ce să facem? Poe-mele în proză cele vechi — mi-ar părea bine să faci focul cu ele. N-are rost să mai stăruie în... existență...

Cele în versuri ce ți le trimit să le grijești bine, fiindcă eu nu le am scrise deloc.

Te îmbrățișez și te sărut ca-n vremurile de demult

Lulu

XCVII

2 Mai 1918

Lukeanos: Gar îți doresc sărbători cu multe gînduri la mine.

XCVIII

4 Mai 1918

Cînd te apropii...

De departe, rînd te-apropii, ștregărește
Eu te-aștept cu ghicitori sau cu vr-o glumă:
„Știi ce fac acum ingerii în ceruri?”

... Ca și fluturii de noapte zboară-n gol și-n întuneric,
Căci tot Ceriul, Ceriul tot, s-a coborît... în mine...”

Lulu

oare e sentiment standard

jd. tot
smadogoshby

XCIX

Iubito,

6 V 918

mă bucur nespus de bucuria ta, căci tu ești aceea care scoate scîn-teile electrice din mine. Și mi-e așa de dor de tine: o să mă iubești tare, cînd o să vin, da? Vreau — tare, tare, tare. Și-acum să mai vorbim despre poeme. Astăzi îți trimit una care stă alături de cele clasice ale mele: „Și-n mine-i Dumnezeu...” Mi-a inspirat-o raportul dintre Isus și Magdalena, sau Isus și-o femeie căzută... Cred că și Visătorul e bună și drăguță. Puțin coreasă ți-o mai trimit odată: „Mi-aștept amurgul”.

Pe cele mărunte și drăguțe cum sunt: *Clipele*, *Sus*, *Cînd te-apropii*, *Gînduri de noapte*, *Trei fete*... o să le public în volum* pe toate numerizate sub un singur titlu: *Picuri de exemplu*. Sau dacă vrei alegi tu unul și mai potrivit.

De lipsit, dintre cele ce ți le-am trimis nu știu, care lipsește. Vom vedea cînd voi veni. Despre „florile fericirii”, „bătrînul” și cea cu „polenul” — de asemenea vom mai vorbi: n-o să le mai fac. „Bătrînul” rămîne în proză, „florile” de asemenea. Iar „Polenul” — l-am găsit ulterior în *Sully-Prudhomme* întrebuițat ca *compa-rație*, dar nu pentru aceeași idee; cu toate acestea îl părășesc și-l

arunc în foc. La cîțiva cunoscuți am avut și-un mare succes umoristic cu *Omul și masca*. „Luceafărul” l-ai primit?

Pe cînd sunt de 23 de ani cred că sunt deja în Viena să ne petrecem odată la „Neuriger”. Da? Și să te iubesc din apropiere. Să glumim cum numai noi doi știm glumi. O să mă iubești tare — Gaor?

Lulu

* Bineînțeles dimpreună cu toate celelalte poeme.

C

9 V 918

Gaor, — iubito,

nu știu cum, așa-și vrea să știu ce faci în clipa aceasta: eu cred că te gîndești cu siguranță la mine. Nici nu e greu de ghicit, fiindcă totdeauna te gîndești la mine, așa cum și eu te visez vecinic pe tine. În sfîrșit cred că nu mai trece mult — vr-o două săptămîni — și vom ținea cel mai splendid cules ce l-am ținut vr-odată! Vezi Gaor, cîteodată parcă și mie mi-e groază cînd văd cum crește, și crește și nu se mai oprește, înainte, tot înainte, crește nebună — dragostea mea — pentru tine. Vai, Gaor, dacă ai fi acum aici te-aș nimici — cu îmbrățișările. Mi-e dor de tine, dor, dor, dor — știi, numai noaptea mă mai liniștesc fiindcă atunci ești cu mine — și-mi execuți așa de cuminte — toate poruncile!! Frumoasă invenție sunt — visurile: n-am ce zice! Oare îți voi părea iarăși străin ca la întîlnirile de mai înainte? De astă-dată — nu cred. Și de altfel te obicinuiеști în cîteva secunde cu sărutările mele! De astăzi în două săptămîni vom ținea un chef — plecînd cu 36 — de ziua mea! La scrisoarea asta aștept bineînțeles răspuns și încă unul draguț.

Lulu

CI

18 VII 918

Iubito, iubito,

ies tocmai din rîu: mă simt fizicește bine: și asta-i la mine de căpetenie, — căci „sufletul” vine dela sine. Cu noua stare — fără de tine — încă nu sunt nici pe departe împăcat: va sosi însă înția ta scrisoare și-atuncia — resignare —: „voi pleca acasă pentru totdeauna”. Bineînțeles — cuvintele acestea sunt numai expresia „resignării” în general și nu au tocmai senzul pe care-l spun. De două zile blastăm stîlpul acela enorm — lingă care ne-am despărțit... Să vezi Gaor — Edera — cum visez după mîngăieri: tocmai în fața mea în curte este un castan cu frunze uscate de secetă: mi se pare că e toamna aici și-așa mă — bucur! Mă bucur că vine toamna.

Edera — eu plec săptămîna viitoare în munți cu iubita verisoară. Și-o să mă bucur de ozon (O₂) și de brazi. O, brazii, Gaor. Vom avea mult timp prietenia, vecinătatea și societatea lor. Ozonul care îmi va curge de pe cetinile lor — în plămîni — îmi voi închipui — că vine dela buzele tale: așa de curat și de dătător de viață! Gaor — dacă ne vom alege vr-odată un simbol pentru arbori — un simbol pentru sufletul nostru — cred, că *bradul* ni se potrivește mai bine. Nu?

De scris — din munți — sunt silit eventual (nu știu) să-ți scriu mai neregulat: după cum vor fi trecătorii cari coboară la — oraș. Tu însă să-mi scrii după cum ne-a fost vorba — acasă. Mi le va trimite Mama: le voi citi și le voi striga să răsune munții: și-n gînd voi trece prin valea icelilor și voi săruta cu patimă poemele, pöemele albe, poemele cu-atîta ritm, poemele cari tremură de viață.

Lulu

CII

[iulie 1918]

Gaor, de-un ceas mă preambul prin curte. N-am putut vîna însă nici o idee. Am văzut în curte iaderă multă, multă și m-am gîndit că tu — iubita — ai *avîtul și sîlbiciunea iederii*: nu există altă plantă care să se *înalte așa de bucuros*, — și cu atîta *avînt*, — dar de sine n-ar fi în stare să se înalte nici un singur pas spre cer! Cînd găsește însă un *arbore*, atunci cu cîtă bucurie se urcă. Și-n schimbul *înălțării* ea dă arborelui — podoabă din belșug... Te sărut — Gaor —

Lulu

CIII

20 VII 918

Meine wunderbare List der Vernunft⁶³,

Hegel nici n-ar fi visat ce aplicare strălucită își va găsi teoria lui despre înțelesul și natura istoriei... Așa-i că nu? Azi cînd m-am trezit mi-a trecut prin minte o altă „filosofie” care și-ar găsi din nou aplicarea la noi: filosofia filosofului tău pe care în Elveția n-ai vrut să-l ascuți: *Boutroux*⁶⁴. Teoria despre „*contingenta legilor naturale*”. Te rog nu te speria — Edera! Ascultă, ce frumos: *realitatea*, adică *lumea*, lumea aceasta mare și minunată, constă din — mai multe *straturi*, mai multe *pături* — diferite una de cealaltă. De pildă: stratul fenomenelor *fizico-chemice*, stratul fenomenelor *biologice*, stratul faptelor *sufletești*, stratul fenomenelor *sociale*... Și-acum urmează ce e mai însemnat: fiecare *pătură* nouă își are legile sale intime, cari nu pot fi reduse la legile altui strat. Și-anume

În felul acesta: legile fizico-chemice sunt cuprinse și de celelalte fenomene — biologice, psihice și sociale, însă cele *biologice* sunt mai bogate și au ceva nou, ceva „contingent“ ce nu poate fi înțeles pe baza celor fizice și chemice; fenomenele *psihologice* de altă parte conțin atât legile fizico-chemice cât și pe cele biologice, au însă și ele ceva original, ceva *nou*, ce nu poate fi redus la cele de mai înainte; același lucru și despre întâmplările complicate *sociale*: conțin legile straturilor de mai înainte și pe deasupra și ceva *nou*, ce au numai ele... Materialismul reduce toate fenomenele fără deosebire la „atomi“, la legi fizico-chemice: Boutroux însă zice că realitatea e zidită din grupuri de fenomene, cari își sunt ceva *nou*, *neprevăzut*, *original*, *contingent*, *liber*. Faptele sunt tot mai bogate și mai complicate — după cum urmează: materia, viața, sufletul, societatea. Și-acum — Gaor — eu cred că mai există o pătură în lumea asta mare, sfântă și minunată, — o pătură, care de asemenea își are natura ei intimă, nouă, originală, cu *legile ei proprii*, cari nu pot fi înțelese și mistuite prin legile celorlalte realități, fiindcă sunt deasupra lor, mai largi, mai bogate și mai misterioase: dragostea noastră.

Lulu

P.S. Mine sau poimine plec la munte — și te iubesc —

CIV

24 VII 918

Iu-bi-to,

Încetul cu încetul încep să înțeleg dogma trinității: Dumnezeu se zice că e o ființă în *trei persoane* ($1=3$); trebuie să recunosc că n-am prea înțeles matematica aceasta teologică. Astăzi însă mi-e mai accesibilă: oare nu formăm și noi doi — o *ființă* — în *două persoane*? La un nou sinod ecumenic aș fi deci — pentru „trinitate“. Edera — tu ești — totul: mi-e pieptul un imn pentru tine. *Eu sunt creierul tău și tu ești singele meu!* Și mă simt în putere să creiez... Cizelez la poeme cu patimă: și-am produs câteva frumuseți de amănunt de mă uimesc eu însumi de ele.

Nu cunosc hodină — Edera...

Am ceva nou. Dacă-l înțelegi bine — atunci o să vezi că e — *puternic*. O imagine din *Clipele* mi s-a părut atât de potrivită și de aceea am întrebuintat-o aici, *jertfind pentru totdeauna Clipele*... Cu asta voi încheia la timpul său — volumul. De *Clipele* să nu-ți pară rău. Nici n-a fost cine știe ce. — și-afară de-aceea nu se potrivește — cu pesimismul său și cu sila sa — în întregul operei. Eu nu sunt așa: a fost numai o clipă din viața mea *Clipele*.

Titușca a plîns cu hohote cînd i-am citit *O toamnă*. Titanul i-a plăcut foarte mult. Și toate celelalte.

Ploile ne-au stricat drumul spre munte și de aceea plecarea s-a aminorat pentru vr-o săptămînă. Edera — cad la genunchii tăi și te cuprind cu tot sufletul ce-l am — și cred că am — mult, mult, mult —

Lulu

CV

26 VII 918

Edera — iubito,

peste un ceas plec — spre munți. Tu să-mi scrii regulat *acasă*. Eu de asemenea o să-ți scriu, cît numai se poate de des: că doar scrisorile ne sunt adevăratul *ozon*! Vr-o neregularitate în sosirea scrisorilor mele să știi — adorato — că e pricinuită de — comunicația proastă.

Cît de mult o să mă gîndesc la tine — subț brazieri și o să-mi reamintesc și alți brazieri — cu senin de cer *printre cetini* și cu senin de ochi pe *sub cetini*.

Minunato —

te

sărut — știi tu cum — gurița întregă

Lulu

CVI

Măgura — Iulie 1918

Ederei,

pace, dragoste și suflet, — iar munților — înseninare!...

Sunt de trei zile în inima munților, — pînă astăzi însă o singură după amiază cu soare. E totuș splendid. Oh, cum i-am dorit — munții! Am venit călare — pe ploaie și pe vînt și pe urlet de codri. Munții — sunt înalți — se răstoarnă parcă preste tine și ți se ridică perii în cap, de frumusețea lor... Edera — ce păcat că nu ești și tu aici: am sări ziua întregă de pe-un munte pe altul...

E cu atât mai minunat — cu cît suntem mai primitiv întocmiți, — printre grinzile casei îmi șuieră vîntul noaptea întregă la ureche: mi se pare că — avîntul tău și-al meu — mi-l șuieră vîntul la urechi!

Copleșit — se vede — de lumea din jur — zilele astea n-am ajuns încă să fiu — *eu însumi* — și de aceea încă nici n-am lucrat nimic. Cu toate astea să nu crezi cumva că nu-mi face bine duhului!

— o lume nouă! Dimpotrivă! Mă îmbogățesc — dar roadele vin mai târziu.

Numai călăritul acela — prin ploaie aspră, rece și subțire ca prin sită — în galop la deal și la vale, cetina de brad biciuindu-te preste obraji — și n-o să-l uit niciodată.

Edera — vino și tu! Ție îți place să călărești? Vino — Edera, Edera!

Lulu

Serisoarea asta — nu știu — cind va ajunge la tine. Stă gata, dar de trei zile niciun trecător... Iubita verișoară — te sărută! Și eu te îmbrățișez — sălbatic — ca — vîntul

CVII

Măgura — August 1918

Edera,

iubito — închipuiește-ți un om care s-a reîntors cu desăvîrșire la natură: trăiesc ziua întreagă trîntit pe iarbă — mare, verde, sănătoasă, — (în suflet: „numai dor“) — mă hrănesc cu cele aduse dela stîină, — mă bat iarăș cu cinii, beau apă direct din izvoare (în gînd le-am numit odată: „ranele veșnic deschise ale munților“), minile de multe ori mi le spăl în roua de pe iarbă, dorm pe cetină — acoperit de negura nopților — iar „prin șindriile văd „Carul cel mare“, „Casiopiea“ și nebuloasa din Andromeda... Seara cînd ies din baracă văd vitele culcate pe-o pajiște întinsă și mi se-mpare totdeauna că în ochii lor se oglindește: Calea laptelui... Nu-i frumos? Eu găsesc că 'e o minune!... O minune vrednică de-un — poem!

Inchipuiește-ți un om în natură: așa sunt eu: aproape, nespus de aproape de ea, îi pun mîna pe piept și-i simt inima.

Trîntit în iarbă îți scriu: aș vrea să-ți scriu cu funingine, cu verdeată de ierburi — dar nu pot —; — îți scriu cu cerneală, — tu însă închipuiește-ți că-ți scriu cu singele — meu! — Sau dacă vrei — cu sînge de urs: durere încă n-am putut prinde nici unul, cu toate că sunt destul.

Edera — te port în suflet, ca-ntr-un cuib cald — și te iubesc — și tu să stai liniștită să nu-mi strici cîntul... Edera — atîtea veverițe — sunt pe-aici: cu ochii vii ca ai mei.

Lulu

Un singur gînd: să nu te superi că-ți scriu așa rar, nu sunt trecători... Iartă-mă

CVIII

Măgura — August 1918

Edera — iubito —,

nu știu ce mai faci — și nici tu nu știi ce faci: scrisorile nu-mi sosesc de-acasă și-ale mele nu le prea pot trimite. Cu toate acestea le scriu regulat și ziua-ntr-oagă mă gîndesc numai la tine — dragoste —

Aș vrea nespus de mult să știu ce faci în clipa asta: eu cred că te gîndești la mine... Gîndurile ni se întîlnesc însă cu siguranță: prin locurile noastre mari și frumoase... Îți zîmbesc și se-norc apoi acasă — nu în cap, ci în inimă.

Ieri, căutînd inspirația pe-o cale laterală și bureți de mîncat — am întîlnit o — viperă: se oțelea la soare. Și-am atacat-o și-am omorît-o: s-o fi văzut — Edera — cum se svîrcolea sărînd, cînd am lovit-o întîi... Acasă am sosit destul de emoționat și cu un mic — poem.

Aaa! Nu te-ai fi enuțit în stare! Ai simțit cum iulma naturii a stat? CIX

Măgura — August 1918

Edera,

dragoste — am primit astăzi scrisorile și pe Gösta⁶⁵. Și m-am bucurat — — — ∞! Pe Gösta o să-l citesc. Am răsfoit și-am observat ce-ai substras îmi pare o provocare din partea ta să-mi precizez și eu punctul de vedere. Nu? — Atunci iată-l: eu iubesc viața — ich will mich auch aussleben⁶⁶ — și totul: toate creațiunile omenirii le consider din punct de vedere al vieții... Artă, filosofia, știința, religia, iubirea, liniștea, tăcerea, gâlăgia, aventurile, sălbătăcia, plînsul, risul — le admir numai întrucît ridică, lărgesc și adîncesc — Viața!! Orișice e numai un mijloc în mîna Vieții. Există o singură maiestate: Viața... Cred, că sunt clar. Eu nu sunt pentru artă, cultură, aventuri — ci arta, cultura, aventurile sunt pentru mine! Nu vreau să mă stăpînească nimic, — eu vreau să stăpînesc totul! — Deci Edera: îmi plac și mie aventurile, dar îmi place și liniștea și tăcerea — căci sunt o personalitate liberă, creatoare, și — multilaterală! Sunt viu, Edera. Nu te teme că sunt o mumie. Dacă în mine nu găsești — vecinicul Nou, schimbarea, creațiunea, — atunci unde o găsești! Și-acestea sunt doar aspectele mari ale vieții: vecinicul Nou! Deci cînd va trebui și cînd simt necesitatea — atunci sunt aventuros, cînd nu — atunci — tăcut! Oh, dar și tăcerea mea e — aventură!... Îmi pare bine de Ady. Îl înțeleg. Foarte bună e cea cu cel care i-a furat ursita...

„Dar munții — unde-s? — — — Nu-i văd“.

Edera: adică nu sunt!! Dacă vrei — pune în loc de „nu-i văd“ — li caut / Și nu-i găsesc!“

Îți trimit aici încă două poeme cu Eva.
O să-ți placă: una e „tiefsinnig“⁴⁶⁷ — cealaltă draguță...
Edera: maiestatea sa viața mă îndeamnă să-ți spun: te ador

Lulu

CX

Măgura — August 1918

Ai vrut să mă ipnotizezi într-o noapte —

Edera,
așa-i? Și ești curioasă dacă ți-a răușit. E foarte probabil, — nu știu nici eu cu siguranță: știu însă că într-una din nopțile acelea am fost neliniștit și-am avut neobicinuit de multe visuri frumoase și furtunoase cu tine.

Citesc pe Gösta Berling: sunt pe la mijloc. E frumos, recunosc: cu toate acestea mi se pare că-i exagerezi valoarea. Părerea mea definitivă va urma la sfârșit, — dar aventurile cele multe îmi dau de gîndit: romanul pare scris pentru bacfișe... Pentru Suedezi misteriosul superstițiilor și poveștilor — spuse foarte frumos — poate avea un deosebit farmec național... Romanul poate fi frumos, dar nu găsesc încă în el „problema adîncă“ prin care o operă se ridică între cele dintîi: problema care să revoluționeze spiritele. Problema care să-ți miște tot „eul“ și nu numai stratul estetic al sufletului. Mă gîndesc la: *Frații Karamazov*, *Idiotul*, *Anna Karenina* ș.a. Dar un astfel de roman epocal, nu cred, că ar fi în stare să scrie vr-o dată o femeie. Și dacă totuși — atunci nu mai e femeie... *„Adică ce vrei să spui?“*

În scrisoarea din urmă ți-am trimis două poeme cu Eva: care mie îmi plac foarte mult. Sunt curios de critica ta — iubito! — Aici e splendid! Mai stau două săptămîni — pînă prin 25 August. Cum stai cu Anatomia? S-o înveți, Edera, căci altfel mă țin de cuvînt și n-o să-ți arăt poemele în noua lor ediție: ceea ce cred că iubitei, adoratei, divinei — mele — nu-i e tocmai indiferent... Cu nesfîrșită dragoste

Lulu

CXI

Măgura — August 1918

Edera,

strălucitoarea, — sunt foarte neliniștit fiindcă nu știu dacă ai primit vr-o scrisoare din cele ce ți-am scris din Măgura, cu toate că aceasta e a șasea. Cînd e așa de frumos, mă mir, de ce nu mi-e dat să fiu și liniștit, liniștit de tot. Sunt totuși în dispoziție foarte bună și destul de des — joc — chiar: pe iarbă verde, pe subt brazi.

Verișoara și sora D-soarei Medean s-au hotărît cu multă hotărîre să mă „dreseze“ pentru „joc“. Și dacă m-am hotărît și eu, — o fac de dragul tău: la toamnă vreau să te joc „cum niciodată n-am jucat“...

Zilele acestea m-am cufundat în problema filosofică-fizică a „timpului“. Se spune că nu există nici un aparat care să bată secundele *timpului absolut* — și totuși eu după multă trudă am descoperit unul: *e inima ta*. Inima ta bate ritmul timpului absolut — Edera!

Îți trebuie și un poem?

Iată-l:

IZVORUL NOPTII

Frumoaso,
Ți-s ochii-așa de negri, încît seara,
Cînd stau culcat cu capu-n poala ta,
Îmi pare.
Că ochii tăi, adînci, sunt *izvorul*
Din care curge Noaptea preste șesuri
Și preste munți — acoperind pămîntul
C-o mare de-ntuneric...
Așa-s de negri ochii tăi —
Lumina mea!

Cred că și aceasta e draguță.

Preste zece zile cobor acasă.

De altfel, nu știu zău, dacă vei primi scrisoarea aceasta, căci omul prin care ți-o trimit nu e de încredere. Să te gîndești — mult, mult, mult, la mine Edera: e foarte probabil că atunci îmi vin „inspirațiile“.

Cu nespusă dragoste

Lulu

CXII

Măgura, 20 VIII 918

Edera — dorito,

Gösta e mai bun decît am crezut mai întîi și admir scrisoarea...

Data din urmă cu care am știre dela tine e-nceputul lunii acesteia. De-atunci nimic. Se vede că Mama n-are prin cine să-mi trimită scrisorile. Îți poți închipui prin urmare, că abia aștept să ajung preste cîteva zile acasă ca să-ți citesc tot ce mi-ai scris vreme de trei săptămîni... Ce dor mi-e de-un cuvînt de-al tău scris sigur, aspru și cu elan...

Aici i-aşa de frumos încît o viaţă-ntr-o singură m-aş putea bucura de colţul acesta de natură... Ce munţi, ce brazi, ce tăcere... Edera, trec sigur prin păduri — şi nu s-aude nimic, nimic, nimic. Numai cîte-un cocean de brad cade cîteodată — sub greutatea tăcerii. Şi totuşi mă închipui — la mare... Nu ştiu nici eu de ce. Realitatea mă compleşeşte şi mă stăpîneşte ea pe mine, şi de aceea îmi plac mai mult — icoanele imaginaţiei, în cadrul cărora eu sunt liberul şi creatorul...

Cînd voi fi — sau mai bine — vom fi la mare voi scrie poeme despre munţi... Tu mă-nţelegi...

Sunt destul de mulţumit de activitatea mea de-aici. Cred că şi tu mult, mult, mult iubito. Aşa-i? Atîtea poeme nouă: cred că *cinci*. Vezi ce copil sunt! Mi le număr cum îşi numără un copil fluturii pe care i-a prins...

Ţi-aduc totodată la cunoştinţă că Omul l-am schimbat radical.

Ţi-aduc totodată la cunoştinţă, dacă n-ai ştiut-o sau nu o ştii, — că te iubesc — — — — —

foartel

Lulu

Asta-i din Măgura a 7-a scrisoare
[Adaugă poezia *La mare*]

CXIII

Sebeş, 26 VIII 918

Iubito şi Frumoaso,

am sosit astăzi acasă — şi sunt aşa de fericit de scrisorile tale. Ce-încîntătoare eşti Tu: aş vrea să scriu odată un poem care să fie aşa de minunat ca tine — şi-atunci aş creea de fapt cel mai frumos poem al tuturor timpurilor!! În poemele cele vechi am schimbat mult, şi prin urmare şi-n *Metamorfoza* — şi-am prefăcut „crepusculul” în „Zorile” ca să fac pe înţelesul tuturor: notez, — îndreptarea aceasta am făcut-o înainte de-a ceti critica Silviei. Să nu crezi cumva că mă las influenţat: am deja multă încredere în instinctul meu artistic. Şi ştiu, cred, să fiu — „simplu, natural” şi totuşi adînc şi creator. *În gîm fatule!*

Sunt mîndru că Silvia e aşa încîntată de mine. Cred totuşi că tu iubito eşti cu mult mai înţelegătoare faţă de poeme — fiindcă le iai „intuitiv” şi nu „abstract”. Eu nici cînd fac filosofie — nu fac „abstracţiuni” ci „intuiţii”... Aşa, — stăm — Gaor — Edera: Aşa stăm îţi mai aduci aminte cînd ţi-am scris cuvintele acestea?

Poemele le voi trimite la toamnă la Cernăuţi⁸⁸. De-nchis în ladă nu le închid. Cel mult mai nimicesc una-două dintre ele, care nu stau la nivel. Cu asta trebuie să te împaci Draga mea!

O, munţii, munţii, munţii, munţii — !! Edera — aşa mi-e de — frică: nu m-ai trădat prin Mehadia? — — — Te întreb numai fiindcă te iubesc prea tare! Iartă-mă, O, cum te iubesc!

Lionel e acasă definitiv şi se interesează foarte mult de tine: te iubeste, se vede, şi el.

Acum să ne scriem iarăşi regulat. Da? C-apoi te mai surprind cu cîte un poem: aşa de nou, aşa de nou.

Dragoste

Lulu

La Malvine Richter îi poţi trimite o pîne. Adresa: unde am şezut noi: VI Grundpendorferstr. 35 II Stiege 28. Îţi mulţumeşte şi Lionel pentru această faptă creştinească..., dar, dringend⁸⁹.

CXIV

29 VIII 918

Edera — de ce nu-ţi plac şerpii? Sunt aşa de drăguţi cum se încolăcesc în iarbă. Şi se potrivesc aşa de bine pe lângă urmaşele Evei. Vreau să te împrieteneşti cu ei. Sunt aşa de reci şi au o limbă aşa de subţire — ca un fir de paiangen: dacă ar putea să vorbească cu ea — ar vorbi — drăguţ — ca tine şi ca — Eva... Edera, Eva mea, — n-ai pentru mine un — măr?... Pentru un măr de-al tău jertfesc bucuros — raiul. Edera, vezi, am un deosebit chef să mă joc astăzi cu tine — şi aş continua tare bucuros jocul acesta cu vorbe mărunte, neastîmpărate, drăguţe şi mici, mici — ca nişte limbi de şerpi... Dar am să-ţi scriu şi altceva: înainte de toate că te iubesc tare, tare şi că te doresc mult. Şi-apoi — despre *Dar munţii unde-s?*

Ai început se vede, s-o analizezi ca Silvia, — şi de aceea n-o înţelegi. Te rog, în genunchi te rog, nu analiza. E o crimă să analizezi poeziile: fiindcă le omori. Isus a vorbit despre o credinţă tare, care mută şi munţii... Munţii — sunt tot ce e piedică de învins, rezistenţă de înfrînt, problemă de rezolvat, duşman de îngenunchiat, rău de sugrumat. Eu am credinţa cu care să mut munţii: tare, de fier, — şi ca să nu rămii cu credinţa în vînt — strig — Munţii, — vreau Munţi să-i mut din cale, — dar nu-s. Vreau un astfel de munte care să-mi pună în mişcare toată credinţa pe care o am... Trebuie, Edera, să tratezi espresiunca „dar munţii — unde-s?” ca o exagerare prin care spun *cît e de tare credinţa mea*: — *asa de mare încît nu găsesc munţii vrednici de ea!*... Dacă vrei poţi continua cu analiza, dar cred că-ţi va fi de ajuns!

Alătur un alt poem de aceeași natură. Și să-mi răspunzi dacă ești mulțumită.

O, Edera, cit mai avem pînă la — întîlnire? În piept simt o durere fizică — de prea mult dor.

→ *mult aur...*

Lulu

CXV

31 VIII 918

Minunea mea,

→ *oh! Tare multe coincidențe* 😊
ești de 21 de ani — așa-i? Și cred că încă atîția ani vei mai rămînea — o minune —, o minune de patimi, și de nebunie și de dragoste... Ne-om bucura în curînd de tinerețea noastră: te-aș strînge în brațe, Edera, tare, de-ai striga de durere și de fericire, dacă ai fi cu mine. În curînd: mă bucur așa de mult de toamna, ce vine: prînzurile arinilor îi văd deja zîmbetul de aur. Și Kahlenberg-ul va fi de asemenea numai foc și aur. Și obrații tăi vor fi foc și aur... Și poemele mele vor fi foc și aur...

Mă vei iubi încă mult, mult timp Edera?: eu cred că da! Știi că numai cu merit dragostea ta? Numai cu...

De ziua ta ți-am scris un poem — splendid: —

VEI PLINGE MULT, ORI VEI ZIMBI?

Eu —

Nu mă căiesc, c-am adunat în suflet și noroiu, —

Dar mă gîndesc la tine:

Cu ghiare de lumină

O dimineată-ți va ucide-odată visul, visul

Că sufletul mi-asă *curat*,

Cum gîndul tău îl vrea, cum inima iubirei tale-l crede...

Vei plînge mult atunci, ori vei ierta? —

Vei plînge mult, ori vei zîmbi

De razle acelei dimineți,

În care eu ți-oi zice fără umbră de căință:

„Nu știi

Că numa-n lacuri cu noroiu în fund — cresc nuferi?”

Acum să iai poemul cu „soartea-istovită” — și să-i scrii deasupra titlul: *Zamolxe*.

Zamolxe a fost profetul — *pesimist, dar foarte energic și încăpățînat* — al vechilor noștri strămoși păgîni: *Dacii*. Titlul acesta

o să întregească foarte mult la concepția poeziei și-o să-ți placă incomparabil mai mult.

Edera, scrie-mi că mă iubești mult, mult, căci dorul meu îl saturez numai așa că-l mărești și mai mult, ♡

Lulu

CXVI

9 IX 918

Iubito, iubito, iubito,

astăzi ar fi trebuit să primesc o scrisoare dela tine, dar n-a venit: sunt foarte îngrijorat. Ce s-a întîmplat? Doar nu te-a supărat scrisoarea mea penultimă? Dacă da, atunci spune-mi-o și-mi voi cere iertare dela frumoasa mea! Oh, cum pot eu să te supăr!?!

Trebuie să știi iubito, că nu mai pot de dorul tău! Oh, de-ar trece odată timpul: strig, strig, strig —! Nu mai pot! Și de-ai ști Edera, ce frumoase s-au făcut poemcele: sunt așa de pline și de rumene! Azi le-am cetit unui student în filosofie, care și-a ales literatura românească: a fost foarte încîntat și a zis că mă va trata la istoria literară, îndată ce le public.

Edera, vreau să-mi spui — te-ai supărat pe mine?

Ți-aș trimite un poem genial, dar acuma n-am. Te împac însă cu această mică descriere (va sta alături de *Martie* și de *Ecouri*):

FATA MORGANA

Pustiul:

Bolnav, de fierbințeli: arde fruntea

Și trecătoare

Vedenii îmi apar în creerii de nișip...

Pustiul larg se sbate și visează...

Viscaz-o albă lume

Mai bună

Vizionarul sterp...

Oh, Edera, astăzi m-ai chinuit îngrozitor, că nu ți-a sosit scrisoarea. Dimineată plec la Seliște pe două zile: dacă nici cînd sosesc înapoi n-oi găsi scrisoarea, vai, atunci ce-o să fac? — Numai eu știu...

Sunt nebun? — Da, Edera, fiindcă te iubesc, o, cum te iubesc!!!

Dacă nici cînd vin acasă n-o să găsesc știrea dela tine, atunci, vai, Edera, nu pot spune

Lulu

CXVII

19 IX 918

Iubito,

sufletește stau grozav de rău. Sunt multe cauze: cea mai însemnată e — *că-i prea mult timp de când nu te-am văzut iubito*. E prea mult. Sunt nervos al dracului. Oh, de-ar trece odată și aceste două săptămîni. Nu știu, dar dacă ar dura mult situația asta, cred, c-aș înnebuni. De lucrat nu pot lucra. Stau de multe ori cîte-un ceas cu condeiul în mînă și nu pot scrie nici un cuvînt. Unde mai pui apoi că Nelu⁷⁰ mă năcăjește foarte mult cu cancelaria: mă omoară cu coiere de cambii și de provocări. Știi, Edera, n-are nici un pic de considerație, că eu nu sunt pentru așa ceva. Nu vrea să mă înțeleagă. Crede că ciștigul său material e mai presus de orice. Și curios — tocmai de cînd mă ucide sufletește cu fleacurile lui — tocmai de-atunci s-a isprăvit cu munca mea. De-aș scăpa odată.

Edera, eu ți-am dat liniște sufletească de-atîtea ori, — acum e rîndul tău, iubito, să mă liniștești tu pe mine — Da? Ieri am fost așa de nervos de n-am mai știut ce să fac. Și știi ce-am făcut? Am făcut o vizită D-șoarei Medean. M-a rugat să-i mai cetesc niște poeme — și-a fost nespuse de încîntată.

Încă două săptămîni — și ți le voi ceta ție, frumoaso, — la tine acasă, — și te voi săruta recîștigîndu-mi echilibrul pierdut.

Lulu

CXVIII

23 IX 918

Frumoaso,

azi am fost în arini și m-am gîndit la pedestalul acela de piatră, pe care te-am ridicat odinioară ca pe-o divinitate și ți-am cuprins genunchii, — religios — cum numai un păgîn poate să fie. Și niște — fire albe, lungi, — cum zboară toamna prin văzduh — mi-au încunjurat obraji, iar eu am închis ochii și mi-am închipuit, că tu ești în fața mea cu părul despletit și că vîntul îmi adie obrazul cu părul tău. Așa-i că te iubesc mult? ...

Lulu

CXIX

27 IX 918

Iubito,

mai întîi am numărat lunile, apoi săptămînilor, — și-acum număr zilele pînă cînd ne întîlnim... Încă vr-o cîteva zile... și cum o să te sărut și o să te îmbrățișez!!!

Eu plec în 5 Octombrie de-aici. La 6 plec din Pesta cu acceleratul mai departe! Mi-ar plăcea să nu ne întîlnim atunci: ar fi așa

de trist dacă ne-am întîlni și n-am putea să ne sărutăm, ba nici chiar să stăm de vorbă! Nu? Ar fi prea trist!

Ne întîlnim *Luni în 7*, la 9 oare înainte de amiază în fața Universității, ori în Aulă...

Dar cu siguranță!

Edera, te iubesc [repetat de 66 de ori]

Lulu

Asta-i cea din urmă, prin urmare să nu mai mergi pe la Poștă!

CXX

[Începutul lui nov. 1918]

Iubito, iubito — sunt aproape nebun de fericire, de agitație, de întîmplări. Am ajuns prin multe peripeții acasă. Pretutindenea revoluție. Oamenii împușcă, fură, devastează. Românii de-aici nu mai vreau să recunoască nimic. Au luat inscripțiile ungurești de pe școală. Sfatul național se va constitui! De asemenea și garde naționale. Iubito, iubito — nu mai pot scrie! — Să mă iubești, să ne întîlnim, să ne bucurăm de roadele acestor mișcări!!! Totdeauna? Da, totdeauna. Sunt al tău și tu ești a mea, iubito! —

Stai liniștită! Nu cred că va dura mult!

Iubito!!!!

Lulu

CXXI

6 Nov. 918

Iubito,

aici în Sebeș am trecut zilele acestea prin schimbări mari. Sașii, temîndu-se de revoluție, de revolta românului, au abdicat de magistratură. Românii sunt stăpîni. Tricolorul filfîie pe casa orașului. *Lionel e primarul Sebeșului* (bineînțeles după ce se va liniști situația va fi iarăși avocat). În piața cea mare am ținut și eu o vorbire în favorul „statului național român“. M-am suit pe-o masă și le-am spus despre statul național, care ne va reprezenta interesele la Congresul de pace. Au fost împușcături, devastări și chiar omoruri.

Tu iubito, iubito, să aștepti în liniște! — Să mă aștepti în liniște. Dacă ai ști cum întind mîinile după tine, după „frumoasele mîini“...

Eu te iubesc tare, grozav, și tu o să fii a mea — și-ți voi da soarele.

Ascultă o nouă naivitate de-a Titușcii. Cînd a cetit scrisoarea despre cele comunicate de Sextil⁷¹, a zis — că ea se desparte de bărbat și de copii — și-și va cheltui averea toată cu mine, fiindcă

știe, că eu o fac glorioasă... E într-adevăr foarte dragută și mai ales foarte naivă! Nu?...

Să nu mă uiți, iubito, să nu mă uiți — că mor!

Gîndește-te odată tare, ca să simt că nu mă uiți, gîndește-te odată tare, tare la mine!...

Și — liniște!

Iubito!...

Lulu

CXXII

12 XI 918

Iubito,

ți-am primit scrisoarea entuziasmului și m-am bucurat de ea, ca de coroana evenimentelor. Poți fi liniștită. Ardealul e al nostru. Conducătorii noștri, ce-i drept, sunt zăpăciți și evenimentele i-a găsit — rușine să le fie, — nepregătiți. N-avem o singură capacitate, numai pretenții: mai pe urmă iarăși Mihail o să fie ministru. Dar las' iubito, — va sosi și vremea noastră: a ta și a mea. — și-atunci nu vom ierta*. Noi suntem cea dintîi generație, pentru care se face România. Pînă atunci răbdare. Telegrama lui Wilson ne asigură viitorul!

Mîșcarea e pe-aici — mare, dar haotică. Sunt garde naționale pretutîndenea. Azi după-amiază voi ținea o vorbire — pentru ca gardiștii să depună jurămîntul „sfatului național român“ (*instituției nu oamenilor din el*!).

Longin⁷² a sosit și va lua comanda preste gardă. Nelu e premar și totodată comandant preste *unica* fabrică de hîrtie din Ardeal, de-aici din apropiere. Azi a făcut rost pentru legiunea română din Sibiu de 100.000 coli de hîrtie! Românii de dincolo probabil trebuie să stea cu arme la picior — împotriva Ucrainilor⁷³. Multe din amînările cari le tot fac astăzi, — se va descoperi mai tirziu că n-a fost posibil altcum.

Liniște, iubito, — Ardealul e cu siguranță al nostru!!!

Liniște!

Și să te gîndești mult, foarte mult la mine, la noi doi. Să faci examenul. Cît de mult mă agită toate schimbările acestea! — Și totuși pentru mine — *ce se petrece cu noi doi* — e mai presus de toate...

Noi doi Edera — și viitorul!

Ce frumos... viitorul... gîndește-te Edera: eu cu darurile mele... și... viitorul...

Lulu

* Noi vom restabili valorile! O jur!!!

CXXIII

21 Nov. 1918

Iubito, iubito,

am primit cugetările toate. Îți mulțămesc frumoso, că m-ai scăpat de-un gînd: gîndul că se pot pierde, fiind într-o singură ediție. Și te sărut de nenumărate ori pentru dragutele observații și interpolații ce le-ai înșirat printre ele. Oh, dragută ești. Și știi, că ai mintuit două dintre cugetările, pe care voiam să le arunc? Acuși devii — iubito — *Conștiința mea critică!* E mult zis... Înțelegeți?

M-am gîndit ce titlu să pun volumului de cugetări și am ajuns la acesta:

Pietri pentru templul meu...

Cugetări

Dacă-ți place, să-mi spui.

Din cronica zilelor trecute e de importantă numai atît: Cu țărînea spurecată și primejdioasă de-aici nu-mi mai fac de lucru⁷⁴. În schimb — cînd se dă ocazia — mă voi duce pe satele din jur. Ieri am fost la o adunare națională în Vinț, știi tu acolo, unde într-o noapte de vară ne-am apropiat de cer ca niște stilpnici! Am ținut și o vorbire, pregătind poporul pentru marea adunare a întregului Ardeal, ce se va ține la Alba-Iulia: unirea tuturor românilor într-un singur stat a fost obiectul acestei vorbiri — bogate în comparații, — așa cum le știu eu face.

Și-acum iubito, te rog ceva: Să înveți ca să faci examenul înainte de Crăciun. Promite-mi în chip — solemn! Gîndește-te încă odată — că viitorul nostru atîrnă destul de tare de-acest examen, și-atunci, să vezi, cum poți orișice! Pe muncă deci!

Ești tare geloasă pe „iele“? Nu fi, iubito, căci pe tine și buzele tale vă iubesc tot așa de mult ca și „ielele“!

Ești împăcată? Dacă întîlnești vr-odată „ielele“, spune-le că le sărut cu palîmă și cu căldură —

Lulu

CXXIV

22 Nov. 1918

Iubito,

o scrisoare „pro domo“:

ești supărată că în telegramă nu ți-am spus nici un cuvînt despre dragoste? Tu nu știi încă, cît te iubesc de mult? — Lucrul trebuie să-l explici cam așa: tu m-ai oprit de vr-o cîteva ori să-mi arăt dragostea în public... E drept? — Și nu știu cum, dar telegramele mi s-au părut totdeauna *publice*, — prin urmare am tras consecvențele, pentru care te rog acum în genunchi să mă ierți.

Hai, repede, — imediat să-mi scrii, că m-ai iertat și că mă săruți pe frumosul meu talent de avocat...

Eroismul l-am primit. Astăzi încă, mă apuc să-l coreg. E splendid și mă mir că am fost în stare înainte cu trei ani să-l scriu. Fără titlu va forma introducerea în volum. Are un nespus avînt. Tu nu găsești, că pulsează o putere de profet în el?

Iubitei verișoare l-am dat să cetească *Frumoase mîni și Stelelor!* I-au plăcut grozav. Mai ales *Frumoase mîni*. Sunt acum foarte curios ce-mi răspunzi tu la *Stelelor!*

Tot în scrisoarea de azi îmi spui că *Resignare* are galoși filosofici și să-i dau mai mult avînt. Răspund: ai „văzut” sau îți poți închipui o *resignare* cu „avînt” — (contradictio in adjecto) —? Edero, iubito, ține minte că „*resignarea*” are totdeauna ceva filosofic în ea și că nu poate avea avînt... Dacă însă cuvintele din ea nu-ți plac, — voi mai vedea. — Lui Sextil nu-i scriu acum. — pînă se limpezesc țările. Nu putea să ne răspundă. Bucovina e doar ocupată. — Numai de ceva mi-e grozav de teamă: să nu-mi arate cumva poemele cuiva să-mi fure ideile!

Legitimația încă nu cred că e bine să ți-o trimit. Cine știe, va trebui poate să dovedesc vr-odată, că sunt student la Viena. Vei face tot posibilul să mă înscrii și numai pe bază de index. — dacă se va întîmpla nenorocirea să nu pot veni nici la primăvară. Oh, — de ce îmi reamintești astfel de lucruri? — Trebuie să vin!!!!

Așa de mult mă gîndesc la tine: aș putea zice că 30 de oare la zi îmi ești tot numai tu în cap! Sunt spiritual? Sau poate că azi nu prea știu să fiu spiritual... și-atunci mă ierți. Caut o vorbă frumoasă pentru tine și-mi vine în condei cea mai minunată — „*Edera*”!!!

Lulu

Te joci mult cu poemele și cu cugetările mele? Așa ca mine cu fiarele tale de păr? — Da? — Edera, te iubesc — a 8-a scrisoare!

CXXV

25 XI 918

Iubito,

mă iubești tare? Azi ți-am primit telegrama. Aforismele jumătate le-am primit. Asta-i, mi se pare, a cincea scrisoare, ce ți-o scriu. E de vină în orice caz poșta dacă nu sosesc. Ți le-am scris toate recomandat. *Să-mi scrii și tu recomandat*. De la tine am primit pînă acum trei.

Ieri după miază am avut o mare agitație aici în Sebeș. Garda noastră a încercat să dezarmeze un tren de nemți. Aceștia au început lupta. Ai noștri erau numai vr'o 20, pe cînd ei vr'o mie. Ai

noștri au oprit trenul — nemții au împușcat: avem un mort și un rănit. Fiindcă gardiștii le-au ieșit apoi din nou în cale și-au stricat drumul de fer, — nemții au început atac asupra orașului. Tot natul a fost alarmat și Nelu[?] a cerut ajutor de la satele din jur. Dar nemții după ce și-au dres linia s-au retras din nou. Prin astfel de agitații vom mai trece. Azi nu mai ești sigur de existență. Așteptăm acum rezultatul pertractărilor dintre Comitetul național și Unguri. Merg prea încet lucrările. Mi-e teamă de bolșevicism — să nu izbucnească și în Antantă. Ar fi catastrofal pentru cauza noastră⁷⁵.

Tu iubito, să mă iubești așa cum te iubesc eu pe tine. Ziua întreagă mă gîndesc la tine, — aș putea zice — *numai* la tine. Am mai scris o serie de cugetări foarte frumoase și-ți alătur și-un poem nou.

Are amănunte frumoase și ca idee încă e bun, cred.

Iubește-mă!

Eu te iubesc și te visez, —

numai pe tine, numai pe tine

Lulu

CXXVI

25 Nov. 1918

Iubito, Iubita mea,

ce frumos mi-ai scris astăzi. Mă întrebi cînd te-am iubit mai tare... Să-ți răspund cu inima deschisă, frumos și eventual în mituri, dacă-mi vine vr-unul în minte. Mai mare și mai tare te-am iubit, acum cînd am fost laolaltă în Viena și toată dragostea mea de-atunci s-a prefăcut în — *dor* — care mă chinuie îngrozitor. Dacă-ți trebuie o comparație pentru tot ce se petrece cu mine — ia-ți-o —:

Universul e plin de tot felul de puteri, forțe, energii, — cari în continuu se schimbă, se transformă, dar fără ca să piară nici măcar o scintere din ele...

Inchipuiește-ți, iubito, că și eu sunt un univers, o lume: am avut în mine tot felul de puteri — și puterile acelea rînd pe rînd, după ce te-am cunoscut, s-au prefăcut într-un nou fel de forță: în iubire — așa cum puterile din univers rînd pe rînd se transformă în căldură. Iubire și căldură — vezi, ce analogie frumoasă?! Cum vezi îmi am și eu legea entropiei!

Urmărește acum analogia și mai departe: puterile cari în natură se prefac în căldură — nu se mai pot prefaca din nou — în alt-
ceva, — ci numai în parte. Așa-i și cu iubirea mea. Părțile din dragostea mea se prefac în cugetări, în poeme, în concepții și-n vi-
suri. Dar numai părțile, căci procesul prin care trec e ireversibil: înlocuim ca și procesul prin care trece universul: o parte însemnată din căldura sa nu se mai poate schimba din nou în forțele din care

Order -> Chaos ?

*Dar cölduna 'e indispensabila' vietii, deci kado schimbari a
cu e fpa mcaru, ci fpa viaa...*

s-a produs — și astfel universul s-apropie cu pași gigantici de-acel stadiu, cind va muri — moartea de caldura, — iar eu de-acel stadiu cind voi muri de — iubire...

Aici se isprăvește realitatea și mitul... Da, iubito, te iubesc mult, mult, mult, cum nu te-am iubit nicodată așa de mult — și iubirea mea e ireverzibilă!

Da? Edera!

Lulu

CXXVII

28 XI 1918

Iubito,

asta-i a doua scrisoare ce ți-o scriu astăzi. Ieri ți-am scris o scrisoare supărată și azi dimineată tot așa: însă vezi, am inima cu mult prea bună, nu te pot lăsa să suferi... nici două ceasuri, cu toate că poate ai merita-o, — însă nu pot! Nu pot! Nu pot! Nu pot!

De altfel azi la prinz am căpătat o altă scrisoare dela tine — foarte drăguță — și sunt foarte fericit. Cu făina să faci, ce ți-am scris! Poate că ai noroc încă. — Noutăți: La Alba-Iulia fără indoială mă duc. Reprezentanții studenției nu știu cine sunt: — doi din Pesta și doi din Cluj! Ți-ar fi plăcut poate ca să fii și eu? — Sau poate că ambiții așa copilărești nu ai? —

De altfel să ți-o spun de-acum: eu reprezentant n-o să fii niciodată în viață: eu totdeauna o să fii numai eu! Și asta-i destul. Nu crezi?

Poate că nu preste mult ni se va întrerupe corespondența, — căci după cum aflu chiar în momentul acesta — Românii sunt deja la Sibiu. Edera — iubito — te iubesc foarte, foarte, foarte și tot ce fac, fac pentru tine: m-arunc la genunchii tăi și te rog să nu mă părăsești, căci — atunci părăsești — fericirea ta și fericirea mea și norocul neamului românesc! În acest moment solemn ți-o spun: sunt al tău pentru totdeauna — și vreau ca și tu să fii a mea!!

Edera!

Lulu

P.S. Chiar dacă ni se va întrerupe însă legătura postală pentru cîțva timp — cred că nu va dura mult și se vor restabili iarăși relațiunile între cele două state — înainte de încheierea păcii!

CXXVIII

2 XII 1918

Iubito,

Săvîrșitu-s-a unirea

Ieri am fost la Alba-Iulia. Am plecat cu trăsura dimineată: era trăsura după trăsura cit ținea drumul. Și ce e mai interesant: deo-

parte a drumului de țară mergeau nemții, cari se-ntorc din România, iarăși unul după altul cît vedeai cu ochii, — de cealaltă parte Românii noștri în chiote și-n tricolore: deoparte — învîgători bătuți, de cealaltă bătuți învîgători!⁷⁶

În Alba-Iulia mulțime de n-o puteai cuprinde cu ochii și steaguri multe, multe. Propriu-zis atîta-i tot ce am văzut, căci de auzit n-am auzit nimic: n-am putut pătrunde în apropierea tribunelor, ca să-i aud vorbind; de altfel nici n-o fi fost cine știe ce, căci vorbirea principală, — despre care se spune că e o capodoperă — a ținut-o Goldiș în sala unde delegații au hotărît unirea necondiționată — și unde iarăși n-am putut pătrunde.

Vorba e: unirea s-a făcut și-acum nu mai rămîne decît ca Wilson să-și pună și el degetul.

Poate că totuși nu s-ar fi plătit să faci drumul acela greu dela Viena pînă aici, ca — să poți zice numai atît, că ai fost și tu de față. Deci poți fi liniștită. O să cetesti în foi totul — și-atunci ți-o închipui poate că și mai frumos decît a fost: înțeleg forma externă a acestui act politic.

Iubito, — te iubesc nespus de mult și simt cum se îmbrățișează de frumos: iubirea noastră, unirea și creațiunile mele! Nu găsești? Oare ce Soarte mare, ce Fatalitate a binevoit, ca aceste trei lucruri să se întîlnească pe pămînt — deodată?!!

Ce Soarte? Iubito —

Lulu

CXXIX

3 XII 918

Iubito,

Îți trimit un poem. Ai observat? Aproape tot ce ai — are deja un poem: lumina ta, zimbetul, ghimpul, ochii, minile, dorul — și-acum — părul tău... Ieri ți-am prins între degete şuvița de păr, ce mi-ai dat-o — și niste flori ciudați m-au străbătut din creștet pînă-n tălpi. Mi-am adus apoi aminte de-o seară minunată, ce-am petrecut-o împreună, cind mi-ai îngropat capul în bogăția ta de păr — și i-am simțit încă așa de bine mireasma — încît totul s-a prefăcut într-un poem. O să-ți placă poate că — tot așa de mult ca și iubitei verișoare. Să vezi ce-a zis verișoara: „Lulule, cind mi-arăți un poem nou, — totdeauna trebuie mai întîi să-nchid ochii, — ca să rup legătura cu lumea aceasta, — ca să uit totul — și-apoi cind deschid ochii să văd curat numai ce spui tu“. ... Așa-i că-i tare drăguță verișoara? — Titușca a zis astăzi, că de cind mi-a cetit poemele — nu mai poate suporta poeziile cu rime: o jenează grozav... Eu cred că mulți vor păți lucrul acesta. Edera, iubito, iubito, — tu n-ai simțit încă lucrul acesta? Oricît aș face — mi se

exact!

pare totuși uneori, că nu merit dragostea ta, — și sentimentul acesta mă îndeamnă să dau și mai mult, și mai mult —

Oh, viitorul, — eul meu din mine, — îți va da Edero — și mai mult.

Lulu

CXXX

5 XII 1918

Iubito,

de vr-o câteva zile cetesc a doua oară *Philosophie der Kunst* de Taine. Cu restricțiuni — de natură principială — îmi fac multă plăcere cartea aceasta. Aș putea zice, că în timpul din urmă m-a apucat un — *Lesenwut*⁷⁷: cam așa cum mi s-a întâmplat și la începutul războiului. Nervozitatea ridicată — trebuie — se vede — să se degajeze în ceva. De altfel nu strică. Vreau ca Edera mea — așa de mindră de facultățile mele, — să fie mindră și de cultura extraordinară ce voi avea-o. Totul pentru tine, totul dintr-un singur motiv: List der Vernunft, ca tu să fii a mea! Ca să nu te poți despărți de mine, chiar dacă ai voi.

Vreau să fiu tare în toate privințele: vreau să fiu o sinteză a tuturor posibilităților mari..., ca să pot avea și ca să merit — părul tău, ochii tăi, buzele și toată căldura ta —, ca să ajungem în țara făgăduinței: unde vom gusta libertatea cea mai frumoasă, — ca să îți învingă și învingătoarea mea și ielele să-mi binecuvinteze trupul, fruntea și setea.

Lulu

CXXXI

8 XII 1918

Iubito,

te apropii de examenul de care atîrnă atîtea lucruri frumoase, foarte frumoase, — și eu doresc mult, mult — iubito — să-ți succeadă. — Du-te cu încredere, fiindcă eu așa simt că o să treci bine peste el. Te-ai și pregătit, cred, cu mult mai serios, decît pentru altele. Și-ai suferit — și suferi — iubito așa mă doare, cînd mă gîndesc — suferi — frig și foame — și nu știu cum — îmi pare, că jertfa aceasta mare o aduci pentru mine... Dar vezi, dacă tu ești a mea, — dacă tu îți dăruiești eul tău mie, — atunci și eu o să-ți dăruiesc tie și tuturor celorlalți — lucruri frumoase, unice în felul lor. Altfel, crede-mă, aș închide buzele și aș tăcea viața întregă, — căci cum ar mai putea vorbi cineva, dacă te-a pierdut? — Aș tăcea retras în mine și nimenea n-ar ști după moartea mea, că am trăit — Un singur izvor am pentru tot ce fac: Tu — !

Al încercat vreodată sentimentul acela, — cînd zici: „Tu“ — să ți se pară că zici „Eu“?

Azi am recitat „poemul părului“ — nici unul nu e în stare să mă amețească ca acesta. Nu știu, e poate că ceva subiectiv, — dar poate că și alți bărbați ar simți același lucru, dacă l-ar cînta și l-ar înțelege...

Am o viziune:

În viitor vor veni atîția bărbați tineri și visători, — generație după generație, — și vor cînta poemul părului tău și amețiți de icoana aceea — își vor zice tresărind: „Oh, ce păr frumos o fi avut Edera!“

Lulu

CXXXII

17 XII 1918

Edera, scrisoarea de astăzi ai încheiat-o grozav de trist: zici că eu voi deveni o sinteză a tuturor posibilităților și-atunci nu mă voi mai uita la tine... Ce gînd ciudat. Văd că mă iubești foarte tare, căci începi să-mi temi pierderea. Fără motiv iubito: sunt cel mai învins om de pe pămînt! Ziua-noaptea nu văd altceva decît pe tine. Și sunt așa de fericit, că ești a mea! Și dacă te cert din cînd în cînd — o fac numai și numai fiindcă observ cîteodată la tine vr-un gest, din care cu fantasia mea bogată și — bolnăvicioasă — fac combinația, că te pierd. Dar așa-i, iubito, că vei fi a mea? — De „incultura“ în care ajungi acum, după cum zici tu, — din cauza medicinei — să nu te temi. Nu va dura mult și-apoi voi face eu din tine cea mai cultă femeie a tuturor Românilor: înțeleg „cultură“ adevărată — cu care o să bagi în buzunar pe toți profesorii unilaterali ai unei universități întregi. De altfel deja pînă acum ai asimilat foarte mult — sincer ți-o spun. Cultura ta vreau să fie simț, instinct, — nu știință.

Mă bucur că te-ai hotărît să mai rămîi în Viena: cred, că nu preste mult o să faci examenul, după-aceia îți poruncesc eu să vii acasă. Mi-e cîteodată așa de milă de tine cu împrejurările de-acolo din Viena, încît nici nu îndrăznesc să ți-o spun.

Sigur, — tu mă înțelegi mai bine decît orîșicine în manifestările mele — și — poate că — mai știi — poate că oamenii ceilalți nici nu mă vor înțelege așa de „intim“ (căci trebuie să ai multă „intimitate“ cu mine ca să mă înțelegi — așa-i — iubito?) — pînă cînd tu n-o să le deschizi ochii. Acesta va fi meritul tău — meritul tău iubito, în fond e faptul că mă iubești.

Edera iubito, — să nu mai fi geloasă — nici acum — de pildă pe iubita verișoară, pe care ce-i drept o iubesc tare mult, — dar crede-mă: tu ești și vei fi totdeauna întâi — și-apoi... ani de lu-

mină — după cum tu însăși ai zis foarte bine într-o scrisoare — și nici în viitor să nu fi geloasă: **îți interzic!!!**

Aseară a trecut primul transport de soldați români prin Sebeș la Deva. A fost la gară o petrecere extraordinară — și eu, să mă fi văzut, — eram nebun: strigam „hura“ cum n-am strigat în viața mea. Tot în amănunt, cum s-a petrecut, ți-o povestesc la timpul său: foarte multe întâmplări hazlii. De exemplu toți „intelectualii“ din Sebeș au închinat cu oficerii veniți: mai întâi în sănătatea regelui, apoi a reginei (un Domn a zis că așteptăm cu toții să vină regina să ne îmbrățișeze, după cum ea însăși a zis) — apoi în sănătatea moștenitorului — și-atunci am zis eu către un oficer că al patrule pahar îl voi închina pentru Zizi Lambrino — dar în momentul când să strig: să trăiască...!, oficerul m-a prins de mină și mi-a spus că au internat-o în Elveția. Săraca. Mi-e grozav de milă de ea... Când au voit apoi să plece am strigat să nu-i lăsăm și am făcut propunerea să-i dezarmăm și să-i ținem pe toți în Sebeș. A fost un ris — mai rar.

Iubito, — scrie Malvina să te duci pe la ea ca să-ți dea făină și să-ți facă eventual ceva colac sau altceva. De ce nu te duci? — Du-te.

Gîndește-te mult, mult la mine, căci eu așa cred, că în momentele cînd te gîndești tu la mine, și *numai atunci*, îmi vin poemele pe buze...

Gîndește-te iubito — și iubește-mă!

Lulu

CXXXIII

18 XII 918

Iubito, mult iubito,

ieri ți-am scris să te gîndești mult la mine, fiindcă în clipele cînd te gîndești îmi vin pe buze poemele... Pesemne astăzi te-ai gîndit: iată: poemul ți-l alătur; are un ritm splendid:

Îmi face impresia că-mi scrii mai rar decît înainte.

— — — — — ? — — — — —

Sunt foarte fericit că-n zilele acestea am ajuns la o *idee* foarte însemnată pentru teza de doctorat: printr-o simplă lovitură nouă, simplă și elegantă nimicesc teoriile ce există despre „cunoștință“ — toate dintr-odată... E așa de însemnată, încît îți dau ordin să te bucuri și tu din temelii! Te bucuri? — Ideea ți-o spun cînd ne întîlnim.

Vai, Edera iubito, cînd ne vom întîlni?... Nu știu încă ce-mi vei răspunde la planul cu Sibiul...

Iubito, te rog trimite-mi în scrisoarea cea dintîi lucrarea aceea scrisă cu roșu (poetică); voi întrebuința — unele părți din ea pentru articolul Reforma bisericilor.

Acum cetește poemul. Buzele nu vor fi geloase pentru poemul minilor, al părului, al ochilor, al ielelor...

Edera, dă-mi minile, frumoasele, să ți le sărut

Lulu

CXXXIV

27 XII 918

Iubito,

zilele acestea am avut o surpriză, — a sosit din România prietenul despre care ți-am mai povestit: Oțetea. Mi-a povestit multe de toate — despre cele ale trecutului și despre cele ale viitorului. Prin Basarabia a umblat mult cu Agârbiceanu. Agârbiceanu i-a povestit o întâmplare interesantă. I-a spus, că înainte cu vro doi trei ani a urmărit cu multă atențiune „articolele și cugetările“ scrise de mine și tocmai înainte de-a intra România în război a scris pentru „Pagini literare“ un articol foarte măgulitor despre mine, care în urma evenimentelor nu s-a mai putut publica. Interesant e că nici nu presupunea, că sunt așa de tînăr⁷⁸.

Lui Oțetea i-am spus multe din poeme și i-au plăcut foarte, care de care mai tare. A încercat să mă capaciteze să mă înscriu la București la Universitate — îndată după Crăciun. Ca să facă oamenii cunoștință cu mine. Dar, i-am spus că nu se poate: n-am avut alt argument decît — pe tine. La primăvară însă cu siguranță mă voi duce la București: voi sta pe-acolo vr-o cîteva luni, ca să-mi văd de publicarea lucrărilor și de-o bursă pentru Elveția — țară bună! Dacă va fi în București Brătescu-Voinești atunci la el mă duc să-i arăt rodul tinerilor mei ani!

De la mine (?), iubito, cere binecuvîntare pentru drumul ce-l voi face

Lulu

CXXXV

[Fără dată. Aprox. dec. 918]

[Telegramă]

Wann fahrst du nach Wien?^{78a} — Lulu

CXXXVI

30 XII 918

Edrei,

minunatei îi trimît astăzi gîndurile mele cele mai triste: nici nu-i mirare, căci de zece zile n-am primit nici o știre. O singură mîngiere am: cu siguranță e poșta de vină, căci nici Malvina nu scrie.

Pesemne s-a împlinit, ce presimteam, că ni se întrerupe corespondența cu vremurile aceste așa de — tulburi. Nu știu ce voi face dacă va mai dura mult starea aceasta: în felul acesta e grozav. Dar poate că inventează încântătoarea și adorata Gar — un mod, de-a mă încunostiința totuși despre sufletul ei — așa de înțeles și-așa de neînțeles. Așa de mult aș vrea să știu ce face acum: cetește poeme și le critică? Cetește cugetările și le „asimilează”? Se gîndește la Elveția și-i bate inima mai grabnic de frumoasele visuri calde și înfrigate?

Ori poate că toate, toate, toate laolaltă? Mi-ar trebui un cuvînt, un șir, mi-așa sete de-o slovă, cu un gest larg, pătimaș și maestos — O, vreau un cuvînt — și nu vine... E-așa de trist — bate vîntul a pustiu și scîrîie o ușă — de-mi omoară sufletul... Cine știe? Mîine va veni poate că Cuvîntul, minunatul și mîntuitorul.

Lulu

CXXXVII

4 I 919

Iubito,

printr-un om care are drum la Viena îți trimit o scrisoare, căci așa-mi pare că numai astfel mai putem afla unul despre celălalt. Sunt două săptămîni de cînd nu mai primesc nimic dela tine; cuvintele tale așa de dragi s-au oprit pesemne la „cenzură” undeva... Eu ți-am scris regulat, dar n-am idee, dacă ai primit ceva sau nu. Toată bucuria ce-ar trebui s-o am în legătură cu strășnicia evenimentelor — mi-e tulburată prin faptul că nu mai știu nimic despre tine, iubito. Zilnic am melancolii grozave, de mi-e groază să mă gîndesc la ziua de mîine. Oh, — și cei care sunt chemați să facă odată pacea stau parcă cu minile în sîn... amină... amină. Vai — cit?

Nu mai am răbdare și mi-e dor de tine de nu mai știu ce să mă fac. Planul mi-e — să viu la Viena în partea a doua a lui Februar, să stăm împreună cîteva săptămîni și-apoi — să plec la București pentru aranjarea afacerilor mele. — Într-o scrisoare ți-am scris, că mi-a sosit iubitul frățior din România: Liciniu⁷⁹. Am plîns cu toții, cînd ne-am văzut. Am fost și așa de mult despărțiți — șase-șapte ani.

Iubito, noi doi să rămînem neclintîți în dragostea noastră, în nădejdea celor mai frumoase vremuri. O să fie o bucurie să trăiești.

Acum nu pot lucra nimic: cum aș putea lucra dacă n-am dela tine nici o știre?... foile parfumate ale scrisorilor tale îmi sunt aripile cu care sbor... și foile nu vin — de unde să mai iau deci aripi?

Aștept un zîmbet, un gînd, o știre, un rînd, — dela tine, ca să mi se ia surdina de pe suflet... Ce-i fi făcînd acum iubit-o? Simt, c-ar fi o catastrofă, dacă omul s-ar reîntoarce fără slova mîntuitoare smulsă din inima sfintei mele Edera

Lulu

CXXXVIII

14 I 919

Frölein

Cornelia Brediceanu

Wien VIII Albertgasse 49

Tür 11

Ami aflat că acesta e singurul mod de-a putea corespunda: încerc, poate că îi succede corespondenții să treacă peste toate piedicile și să ajungă la tine. Și dacă ajunge, atunci să-mi scrii și tu tot deschis. Numai tu poți înțelege criza prin care trec. Edera mi-e unicul și cel mai sfînt gînd. Ți-am trimis vr-o cîteva depceșe, dela tine încă am primit două. Și-ți poți închipui bucuria. — Lucrarea n-a mai sosit: s-a pierdut cu siguranță și e păcat. Gar să nu mă uite, o vreau și strig, ca-n „poemul părului”: Oh, ielele! Cu multă, multă dragoste

Lulu

Deci: scrie deschis și nerecomandat. În felul acesta am auzit că sosesc. Nădăjduiesc să ne întîlnim prin 20 Februar.

CXXXIX

14 I 919

Göttliche Edera,

mein einziges Glück!

Gargi: mein Alles⁸⁰ —

Ego

CXL

15 I 919

Iubito — înainte cu vr-o două săptămîni ți-am trimis un poem: Și totuși —; zilele acestea am mai creat unul: *Cătră mine însumi*. Nu-l trimit încă fiindcă se va pierde. Cît aș da să știu ce faci. Dacă-mi scrii ilustrate, probabil sosesc. Ce mai fac ielele și „logica”? Încetul cu încetul se apropie timpul, cînd logica va trebui să cadă! Sărut minulele

Lulu

CXLI

16 I 919

Iubito, telegramele sosesc. Ți-am depeșat și eu. Ziua de astăzi mi-a adus un poem nou: *Melancolie*. Cred, că e foarte bun. De-abia aștept să ne întâlnim. Vom avea multe, multe de povestit. Sărut cu multă și puternică dragoste

Lulu

Scrie-mi ilustrate!!!

CXLIH

18 I 919

Ma belle bien-aimée, am avut o săptămână productivă. Am creat un nou poem: *Lacrimile tale*. Prin urmare al treilea în săptămâna aceasta. Când se va da ocazia ți le voi trimite. Sunt curios dacă îmi primești ilustratele... zilnic îți scriu. Încoace nu vine vr-un călător, ca să-mi trimiți vr-o scrisoare? O scrisoare plină de toate ale tale și ale mele!

Cu multă, multă dragoste

Lulu

CXLIH

27 I 919

Iubito, iubito, iubito,

îmi pare că sunt într-un aeroplan: mă urc tot mai sus, tot mai sus, — dintr-odată, pe neașteptate, — încît mă prind ameteți.

Din articolul scris de Sextil Pușcariu despre mine în „*Glasul Bucovinei*”⁸¹ — vezi că sunt înșirat deja între poeții mari ai noștri. Nu cred, că este al doilea caz doveditor de-atîta succes, — cel puțin în literatura noastră — nu. Articolul a avut asupra lumii de-aici efectul unui trăznit!

Oțetea îmi scrie astăzi că a cîtit lui Agârbiceanu vr-o trei poezii de mine. A fost nespuse de încîntat și m-a declarat de „Rabindranath”, despre *Gorunul* a zis, că e o *capôdoperă*. — Iubito, spune-mi, îți poți închipui fericirea mea? — Eu mi-o pot închipui pe-a ta! — Cred, că de-acum înainte o să-ți dispară și cele din urmă îndoieli față de mine. — Iubito, — eu sunt acela care merită într-adevăr iubirea ta și tot sufletul tău.

Lui Sextil i-am scris printr-un călător o scrisoare de mulțumită, în care i-aduc totodată la cunoștință pregătirea volumului *Pietre pentru templul meu*. O să-l dau de rușine, dovedind, că pot fi și poet și filosof...

Mă gîndesc foarte mult, ce vor zice — ai tăi. Sunt curios. Dacă și acum mai stau pe gînduri, se vor face de minune în fața — istoriei.

La Silviuțica încă i-am scris o scrisoare foarte draguță: începînd cu vorbele lui Byron: „într-o dimineată, trezindu-mă, am văzut, că sunt un om vestit”.

Și totuși — sufer, — sufer îngrozitor de dorul după tine. Azi ți-am primit depeșa în care mă liniștești.

Și poate că nu va trece mult și ne îmbrățișăm cu toată căldura: prin 15 Februar am de gînd să plec. Va fi așa de lung drumul pînă la tine!

Cum stai cu examenele? Sperez — că nu mă vei chinui cu — învățatul. Vreau să am timp să-ți gust buzele, ca răsplată — pentru — glorie — ha, ha, ha!!!

Să-mi mai telegrafiez! Unele probabil sosesc. — Iubito, mult, mult, mult, mult dor — dela acel „pătimaș al dragostei” care-i

Lulu

Să-mi scrii ceva prin cel, ce-ți predă această scrisoare. Mai am vr-o trei poeme nouă pentru tine, dar nu le trimit, fiindcă ar fi prea multă bucurie deodată — și ce-i prea mult nu-i sănătos...

CXLIH

31 I 919

Mult iubito,

mi se dă iarăși o ocazie fericită de a-ți scrie. Zilele ce urmează vei avea și tu fericirea, ce-am avut-o eu. Articolul publicat de Sextil despre mine e într-adevăr extraordinar; ți l-am trimis deja printr-un călător: toți mi-o spun. Mă miră faptul că s-a grăbit să scrie despre mine, înainte ca poeziile să fie publicate. Se vede, că s-a bucurat nespuse de mult de descoperirea mea și n-ar fi voit să mă descopere altul înaintea lui. Nu simți din articolul său, că se bucură grozav?!

În ceva totuși greșește: zice că e greu să fii și poet și filosof în același timp. Crede poate că eu abia acum m-apuc de studiile filosofiei: de fapt eu am trecut deja preste ele — înainte ca Edera iubita să trezească în mine „Scînteia divină” — așa că e evident — filosofia n-a putut avea o influință negativă pentru darul meu poetic. — Ciudat: Agârbiceanu încă a rămas uluit, că același om e în stare să scrie despre teoria cunoștinței — și-n același timp capodopera artistică: *Gorunul*. Vor fi însă și oameni de-aceia, care înțeleg lucrul acesta: de exemplu Edera...

Edera iubito — o să mă săruti fierbinte cînd ne-om întâlni? Cred, că da.

Dacă privești în „România mare” o să vezi că vîltoarea și vîrtejul vremii a ridicat pe mulți — deasupra: dar spune-mi te rog un caz care să se fi ridicat așa de sus ca mine, — și încă *nu prin*

alții, ci prin puteri proprii! Nu simți că sunt cu mult, cu mult — mai sus — decât aș fi, dacă aș fi ajuns cu 24 de ani ministru — ori altceva în direcția aceasta?

Ei, sunt foarte mândru și vreau ca și Edera să fie! La revelerie cu dragoste caldă, aducătoare de primăvară în mijlocul iernii...

Lulu

Nelu alătură o scrisoare pentru Malvina. Silvia Comșa a fost nespuse de încântată și de poezii și de articol. Mi-a zis, că am atîta farmec, încît cu siguranță o să devin „poetul femeilor“, — Roșca a adăugat „Dar și poetul bărbaților“ —

CXLV

1 II 919

Iubito,

ți-am trimis astăzi iarăși o scrisoare printr-un student, care are de lucru în Viena. Eu sunt bine. Preste două săptămîni am de gînd să plec la Edera. Mă va primi cu aceeași neschimbătă dragoste?

Lulu

CXLVI

Sibiu — 11 Martie 1919

Saskia — iubito,

sunt în Sibiu de trei zile. Alerg în toate părțile ca un prost — pentru permisuri de-a cumpăra hîrtie și pentru concesiuni de transport. Am vorbit cu Bornemisa⁸². Bucuros îmi tipărește volumele. Dacă aș avea hîrtie — pe la Paști ar fi gata amîndouă. Trebuie să mai aștept însă din cauză că hîrtia de abia acum se fabrică. Mă costă amîndouă laolaltă cam 4—5000 Kor. Duța și Geni⁸³ Goga mă sfătuiesc să le public în București. Eu însă probabil mă hotărâsc totuși pentru Bornemisa. Articolul lui Sextil se va reproduce în „Patria“ atunci cînd apar volumele. Zilele acestea vor apărea în „Patria“ cîteva poeme (*Stelelor, Frumoase mîni, Din părul tău*). *Unirea*, foaia poetului Hulea⁸⁴, mi-a reprodus fără să știu *Gorunul*. Vorba e, că pe-aici sunt deja un om despre care se vorbește cu admirație. Numai Broșu s-a găsit să spună lui Roșca c-a cetit *Eu nu strivesc corola*, dar nu i-a plăcut. Invidia, dragă, o să mai avem încă de furcă cu ea! — Lui Geni Goga i-am cetit cele care se publică în „Patria“ — a fost nespuse de încîntat de *Frumoase mîni*.

Iubito, iubito — sunt foarte curios dacă ai făcut examenul. Mă gîndesc nespuse de mult la cele două săptămîni de avînt, de căldură în ger, cu flori ai ielelor — Saskia! Și aștept înfrigurat întîlnirea

din Mai, cînd am să-ți pun la picioare — opera tinereții mele. Agăr-biceanu mi-a vorbit c-o deosebită lumină în față despre misticismul cald din poeziile mele. Despre acel misticism vei spune însă tu cele mai calde cuvinte — și cele mai adînci și cele mai înțelegătoare. Oare cît va trebui să mai aștept pînă să apară un om care să mă înțeleagă ca tine? Mult? — Saskia.

Trebuie să închei, căci le e grabă celor care pleacă.

Să mă iubești — Saskia

Da? Ca mine?

Lulu

Roșca ți-a trimis la Universitate între scrisori ori telegrame legitimația. Te roagă frumos să-i isprăvești afacerea. Aici alături un atestat medical că nu poate veni la Viena. În „național“ pune-i locurile din Viena: VIII Anarspegstr. 7. De index te rog să îngrijești. Duța îți alătură și ea un bilet.

Hura, Saskia!

CXLVII

[aprox. martie 1919]

Mein Orangenbaum⁸⁵, am sosit bine la Pesta. Am fost și pe marginea Dunării, e într-adevăr foarte frumos! Iubito, — mă... gîdilă la inimă cînd mă gîndesc cît ai fost de drăguță, cînd ne-am luat adio... Mă duc acasă cu sufletul plin. O pot spune: niciodată nu m-am despărțit de tine așa de liniștit că ești a mea.

Te iubesc



am fost alături de mîngăiere
cînd vorbesc la telefon Lulu
întreaga e c-o mîngăiere
la serviciu, pe 20 IV 919

CXLVIII

Mult iubito, hîrtie oficioasă... oops!

sunt Paștile. E mult de cînd nu ți-am mai putut scrie. Și-i trist. Tocmai timpul cel mai frumos al vieții mele — să-ți rămînă necunoscut. Să-ți scriu deci cele întîmplate în luna din urmă. Am alergat grozav de mult, și-o săptămînă întreagă am stat tot la spațele tipografului, să nu-mi facă greșeli de tipar. L-am necăjit așa de mult, încît m-a declarat „nărod“. Știa, bietul, că toți poeții sunt „nărozi“... Hîrtie groasă n-am găsit. Cred însă, că în împrejurările de astăzi, în voci adorata mea iubită va fi mulțumită și cu hîrtie mai subțire. Astăzi pășește volumul de poeme în „vileag“ și peste o săptămînă cel de cugetări. În numărul de astăzi al „Patriei“ e reprodus articolul lui Sextil (Mi-a scris Sextil: o poezie nu i-a plăcut și anume cea micuță: *Cerul* — prin urmare în volum n-am pus-o) — Am mai publicat cîteva din Poezii în „Patria“ și în „Re-

nașterea română" pentru pregătirea publicului. Îți înșir acum câteva din ecourile ce le-am produs înainte de-a apărea volumul. Oțetea a arătat câteva în București unui profesor universitar de estetică (Stefănescu): care a rămas uluit. Apoi un salt dincolo: Nichifor Crainic, îmi spune tot Oțetea, că va scrie „un articol cu laude mari" în „Dacia", ziarul lui Vlahuță și Brătescu-Voinești⁸⁶. Un alt profesor universitar, Panaitescu, a ținut la Sibiu o vorbire despre regina Maria, în care, nu știu în ce legătură, mi-a adus elogiul foarte frumoase. În câteva cuvinte. Acum sunt în așteptare să văd efectul volumului. Preste câteva zile trimit cărțile și citorva din București. În librăriile de-acolo vor ajunge de-abia preste vr-o două săptămîni. Prin urmare cam preste vr-o lună voi cunoaște efectul.

Cum vezi în volum este și-o poezie, pe care n-o cunoști: *Lacrimile*. Sper, că îți va plăcea.

Și ca noutate îți spun că am pus baza pentru un nou volum — Cu altă poezie nouă, pe care însă nu ți-o trimit, fiindcă vreau să-ți mai păstrez din surprinderi și pentru altă dată... Da, iubito?!!

[Sfîrșitul scrisorii lipsește.]

CXLIX

Sebeș, 13 VII 1919

Edera dragă,

sosind din București⁸⁷ am aflat scrisoarea ta (a doua din Paris și cu mult mai caldă decât cea dintîi). Îmi scrii, că pleci la mare. De o parte mă bucur — fiindcă știu, că imensitatea mării te apropie de imensitatea sufletului meu, — de altă parte mă doare, fiindcă timpul întîlnirii noastre se amină din nou. Dar poate că va sosi dată și acela.

În București i-am lăsat cu discuții interminabile în jurul meu: unii că e poet, alții, că e filosof și iarăși alții, că nu e nici poet nici filosof, ci un ce suis generis. Impresia a fost puternică asupra tuturor și gloria mi-e trimbitată în toate colțurile mării României. Mama plînge de bucurie, iar Nelu zîmbește fericit. Odată cînd ne-om întîlni, ți-oi povesti pe larg toate cele întîmplate.

Într-o dimineață m-am trezit cu automobilul unui ministru la poarta mea, — secretarul său mi-a intrat în modesta odăiță — și-a început: „Domnule, sunt fericit, că eu îți aduc îmbucurătoarea veste, că regina se interesează nespuse de mult de d-ta". Doamna de onoare Procopiu mi-a trimis invitația reginei — cu dorința⁸⁸

[Restul scrisorii lipsește.]

CL

18 August 1919

Draga mea,

îți scriu câteva rînduri, — starea sufletească nu-mi permite să scriu mai mult. Mi-a sosit scrisoarea ta în care îmi spui că prin 5 Septembrie sosești în Viena. Voi umbla să capăt pașaportul și să vin. O, dacă aș întîlni odată pe Gargi! — căci lunile din urmă au fost pentru mine cele mai frumoase, dar și cele mai triste... A fost îngrozitor!... O, dacă Gargi nu s-ar fi schimbat! Ce bine ar fi! Aș ierta toate și m-aș bucura de toate. E așa de bine și de frumos să te bucuri.

Același

Lulu

CLI

22 August 1919

Draga mea,

am o bună ocazie să-ți scriu câteva rînduri în grabă. Îmi scrii din Paris să ne întîlnim la începutul lui Septembrie în Viena. Alerg deja în toate părțile după pașaport. Întîmpin multe greutăți. Cred, însă, că va reuși. — *Și vin la Viena ca să reîncepem firul întrerupt atîta timp*. A fost greu, foarte greu. N-am simțit niciodată așa de mult *tragicul* ca în lunile din urmă. Va fi iarăși — bine? Tot așa de bine cum a fost? — Eventual și mai bine?! — Am o nădejde mare că Parisul n-a dărimat ce s-a zidit în Viena.

Cu neîțarmurit dor

Lulu

CLII

Sîmbătă 22 August 1919

Draga mea,

ți-am primit scrisoarea în care îmi anunți că la începutul lui Septembrie ești în Viena. Ne vom împăca de tot? Ce bine ar fi!!! Atîtea am să-ți povestesc. În aceste câteva luni am trăit mai mult decît în zece ani. — Eu alerg acum în toate părțile să capăt pașaportul. Sunt multe greutăți. Dar răbdare. Răbdare — sufletul meu! În curînd ne vom întîlni. Ce aceeași nemărginită dragoste? Din partea mea, da!

Lulu

CLIII

[aprox. 10—11 sept. 1919]

Iubito, am sosit. Cred că te ții și tu de cuvînt, după cum mi-ai scris. Te aștept cu mult dor. De altfel, o să încerc aici în fiecare zi, să văd dacă ai sosit. M-aș bucura însă nespuse de mult dacă sosești

să vii îndată să mă cauți!! Stau la „Hotel zum Wolf in der Au“⁸⁹
(m-a atras numele) Strozsigasse 10 Tür 59.

Cu aceeași neschimbată dragoste

Lulu

CLIV

Wien, 19 Septemvrie 919

Meine liebe Edera,

Ich bin seit 10. Sept. in Wien. Was ist geschehen, dass du nicht kommst? Ich bin wahnsinning traurig — und weiss nicht was aus mir geschehen wird. Ich erwarte dich mit glühender Sehnsucht, denn ich bin derselbe geblieben und kann nicht ohne dir leben⁹⁰.

Lulu

CLV

29 IX 919

Iubito,

ți-am primit telegrama. Îndată ce sosești te rog, te rog să mă cauți la hotel. *Dar îndată!* Mie mi-ar fi cu mult prea greu să vin la tine și să văd, că iarăși n-ai venit.

Te rog —

Lulu

CLVI

2/XII/1919

Fräulein
Cornelia Brediceanu
Wien
Skodagasse 15
Pension Baltic

Omule mic și minunat — am ajuns la graniță. Cehii sunt pînă acum foarte complexanți. Pește o oră spre Pojon.

Nu știe nimenea cum mi-e inima.

Lulu

CLVII

[Carte poștală ilustrată]

2/XII 919

Iubito, iubito
Iubito

Lulu

CLVIII

Sebeșul săsesc 9 XII 919

Iubito, după o călătorie de-o săptămînă am ajuns în sfîrșit acasă. Prin Cehoslovacia se călătorește bine. Dela Beregraz pînă la Baia Mare am fost însă silit să călătoresc în trăsura. Distanța cam 200 km. N-a fost glumă: ziua întreagă prin ploaie subțire și deasă de toamnă. Ud pînă la piele și-apoi noaptea — înghețat. În trenurile noastre frig siberian, geamuri sparte, — și supra — supraîn-cărcate. Mă grăbesc să-ți scriu, căci sunt într-adevăr foarte îngrijorat de venirea ta. Ar fi bine să vii totuși prin Jugoslavia, — eventual prin Ungaria (dacă pînă atunci se mai liniștesc spiritele) decît pe drumul apucat de mine. Trebuie rezistențe supraomenești ca să-l poți face. — Sunt fericit însă c-am sosit sănătos și cu toate lucrurile, cu care am plecat. Peripețiile ți le voi spune la întîlnire, căci sunt foarte interesante. Deocamdată mă odihnesc cîteva zile și-apoi mă apuc de operă. Pe-ai mei i-am găsit bine: fericire, ris, tinerețe. Iepurașii au murit și-mi pare nespuse de rău după ei. Voi umbla însă să-mi găsească alții în schimb. Alte schimbări? — Cărțile mi se pare n-au apărut. Sunt supărat, dar ce să fac? O să-i scriu lui Sfetea să se grăbească. Nelu a cetit în „Patria“ că Bogdan-Duică a ținut la Universitatea din Cluj o prelegere despre mine. Ar fi fost interesant să fi fost eu student în Cluj — și profesorii să-mi vorbească despre mine! Prietenii mei sunt la Paris. Goga e ministru de culte în guvernul din București. Era să ajungă Agârbi-ceanu. E deci nădejde să ajungi și tu odată — ministreasă. Branisce s-a compromis cu un liceu jidovesc. S-a făcut imposibil. Duța e în Italia: face cură. Și alte multe, multe — pe care le vei afla cînd vei veni. — Acuma te rog un lucru. Nelu e foarte îngrijat de afacerea lui din Viena. *Te rog atît eu, cît și el, să vorbești cu Nedelcu, Munteanu, Nandriș — să facă tot ce le stă în putință să nu capete M. pașaportul. Le poți spune în scurt ce e. Te rog!!!*

Recapitulînd: gîndește-te și vino prin Ungaria! Fă examenul înainte de Crăciun. Vină la Cluj întîi, și-apoi acasă. Vorbește cu Nedelcu.

Cu multă dragoste

Lulu

CLIX

[Sebeș] 10 Decemvrie 1919

Mult iubito, ieri ți-am trimis printr-un călător o scrisoare în care-ți scriam despre greutățile neprevăzute ce le-am întîmpinat în călătoria mea. Dela granița cehoslovacă pînă la cea dintîi stațiune cu trenuri din România a trebuit să călătoresc 200 km. cu trăsura — prin ploaie, vînt și flămînd, vai și amar. Ar fi bine deci să vii

prin altă parte. Cred că prin Ungaria nu e așa grozav. În orice caz sunt cât se poate de îngrijat de venirea ta! Noutăți ar fi destule. Cea mai interesantă: în „Patria” s-a publicat că Bogdan-Duică ține o conferință despre mine la Universitatea din Cluj. Cărțile, mi se pare, nu mi-au apărut. Tocmai astăzi i-am scris lui Nichifor Crainic să se intereseze. Nelu e însurat și „fericit”. Un singur gând are: M! Te rog vorbește cu Nedelcu — să nu-i dea pașaport. S-ar face prea mult scandal.

Eu?

„Eu stau pe țarm și — sufletul mi-e dus de-acasă”... în valea ielelor și-n alte locuri — unde totdeauna mă rătăcesc. Iubito, iubito — vino mai aproape să-ți spun ceva în ureche: Eu sunt un om cu patimi mari și cu dorințe foarte calde și sunt prost și genial, dar tu mă ierți, căci tu totdeauna ierți! Iubito, iubito: când treci acum singură pe stradă — îți mai tresar buzele de cuvântul: „iubitule” — Ah, buzele! Aș vrea...

„Căci sunteți roșii, roșii —

Cum numai ceva”...

Ceva! ceva! ceva! ceva!

Vino, vino!

Și să-mi promiți că nu te mai sparii niciodată! Javra!

Vai, știi că și despărțirile sunt frumoase? Căci dacă n-ar fi despărțirile, cum ar fi întâlnirile? Iubito, — las condeiul din mână pentru ca toate gândurile să mi se prefacă într-un poem.

Lulu

CLX

[Sebeș] 13 XII 919

Iubito, îți scriu pe toate căile posibile: și cu poșta, și prin călători, și cu transporturile cari pleacă spre Viena. Poate că totuși va ajunge vr-o scrisoare până la tine. Sunt foarte îngrijorat de venirea ta. Încearcă să vii pe altă cale, căci prin Cehoslovacia e cu mult prea greu: dela graniță până la cea dinții stațiune cu trenuri din România am călătorit 200 km cu trăsura. A fost cât se poate de obositor: frig, ploaie și vânt. Poate că prin Ungaria e mai bine. În orice caz să te îmbraci strașnic: să iai cel puțin 10 părechi de ciorapi pe tine!!! Eu m-am odihnit câteva [zile] și-apoi m-am apucat de disertație. M-așteaptă o muncă încordată și-o concentrație energetică asupra unui singur lucru. Îmi pare rău că va trebui să renunț cu totul la poezie pentru câteva luni. Mi-e teamă însă că n-am tăria să renunț. În privința aceasta mi-ar trebui și-o îmbărbătare din partea ta. Prevăd că faci examenul abia în Ianuarie — și de aceea îți scriu! Căci altfel scrisoarea aceasta nici nu te-ar

mai găsi în Viena. Noutăți sunt pe-aici destule și câteva ți le-am scris în celelalte scrisori. Te rog pentru Nelu cu multă insistență să-i isprăvești bine un lucru. E vorba după cum ți-am scris de M. Să faci tot posibilul (prin Nedelcu, Nandriș) să nu capete pașaportul, — eventual pe o cale oarecare să i-l retragă dacă-l are deja. Fii bună!

La bancă (Sebeșana) am depus pentru tine suma de 10.000 Cor. (în lei nu s-a putut, căci nu mai există pe-aici) — pe numele „Saskia”. M-au întrebat la bancă cine e Saskia — și le-am spus că e un filosof indic! Această scrisoare pleacă cu un cunoscut: de-aici rezerva oficială. Mă gîndesc foarte mult la Strozzi, la frumoasele după-amiezi petrecute pe Marca „baltic-ă” — dar mă rețin — căci poezie nu-i iertat să mai fac cîtva timp. Va fi lung acest timp?

Sărut minulele.

Idiotul

CLXI

[Sebeș] 16 XII 919

Saskia — iubito, aceasta e a patra scrisoare ce ți-o scriu în timpul de-o săptămînă, de cînd am sosit acasă. Nu știu cîte vor ajunge în minulele tale adorabile. Toate ori poate că nici una. Mă bucur că sunt acasă și că pot să lucrez, să mîncîc și să dorm. De beut — să nu-ți fie teamă: nu mai simt deloc nevoia. Alcoolul e binevenit și superb numai cînd mă supără Cornelia. Cînd Saskia mă iubește — atunci e de prisos. — Noutățile de pe-aici ți le-am scris în celelalte scrisori; de aceea nu le mai repet. Ce-i fi făcînd tu acum? Ești poate că la ultimele pagini ale fiziologiei, așa cum eu sunt la cele dinții ale disertației. Dar și aceea e posibil — că isprăvim și fiziologia și disertația deodată! Ce-o fi făcînd ielele? Nu e nimeni să le plimbe prin valea lor? — O, o! — Mă bucur că am ajuns acasă, că pot să lucrez, să mîncîc și să dorm — dar mă simt așa de singur. Nu mișcă nimic în jurul meu, — numai o cioară dă din aripi și-un „craaa” prelung s-aude din virful unui plop. Cioara aceea își inchipuie, desigur, că e o decorație splendidă a naturii. În odaie este un „licus” cu frunze înguste și lungi ca niște limbi de bou: tocmai în momentul acesta a căzut una. Dacă n-ar avea dimensiuni așa de mari, ți-aș trimite-o — scriind pe ea ieroglifele unor versuri despre suflet și singurătate. Ori poate că aș scrie pe ea ceva despre dorul meu. Frunza de ficus

Lulu

CLXII

[Sebeș] 20 XII 919

Saskia — e într-adevăr un nume frumos, dar numai de cînd ți-l dau ție, iubito. Vezi cîtă putere și vrajă este în tine? Tu poți da frumusețe chiar și unui nume, care rimează cu „așchia”. Ce mai

face Saskia? Sunt trei săptămîni de cînd ne-am despărțit — și nu mai am nici o știre dela ea! Mă simt nespuns de părăsit. Am noroc cu aceea, că trebuie să muncesc din greu. Sunt în plină disertație și ideile mi se limpezesc și se rotunjesc foarte frumos. Mi se lămuresc — fără să vreau — atîtea lucruri. „Apocalipticul“, „neprevăzutul“, „creatorul“. Și cu toate acestea, să nu crezi, că muncesc atîta cît aș voi. Nu pot. Mă gîndesc la tine. Aș putea dacă aș primi vr-o știre din minulele tale. Dar așa nu se poate.

De ce taci? Sunt trist

Lulu

CLXIII

[Sebeș] 17 II 920

Dragă Edera, ascară am sosit din București, unde am fost pentru aranjarea mai multor afaceri. Acum zac în pat cu o răceală încașată în trenurile României Mari. Presupunînd că nu e gripă spaniolă, mă voi ridica peste două-trei zile. La serbările din 1 Februarie cu prilejul inaugurării universității din Cluj — m-am dus și eu — în speranța că ne întîlnim acolo pe neașteptate. A fost frumos. Sute de cunoștințe nouă — căci lumea aleargă astăzi nebunește să cunoască pe „marele poet“. Fetele îmi fac'curte ca unui băiat foarte bogat. O, dar e așa ușor să rezisti, cînd ai în inimă pe neînțeleasa și plina de surprize — Edera. Dealtfel am cunoscut o domnișoară foarte simpatică — o nepoată de-a lui Sextil Pușcariu — Gica Popovici, căreia i-am dat volumul de poezii cu o mică dedicație, care a făcut-o să înroșească. M-am întîlnit cu ea de vr-o cîteva ori și în București, unde studiază la conservatorul de muzică. Am vorbit despre „viitor“ cu Sextil. Mi-a spus hotărît că în Cluj mă așteaptă catedra de estetică și sociologie, pe care voi putea-o ocupa conform legilor — doi ani după doctorat. Dacă vreau mă vor numi însă imediat după doctorat — *Conferențiar* — al aceleiași catedre. Sextil este însă de părere să mai cutreier Europa [în] intervalul de doi ani. Se vor îngriji de mijloacele necesare: prin urmare, tu Edera, să-ți faci cam în aceeași direcție planurile. Vei primi cu siguranță și tu vr-o bursă și-atunci vom pleca împreună. O să iau angajamente frumoase la ziarele și revistele din țară, cari ma asaltează din toate părțile. Iar dacă nu, atunci rămînem în Cluj, eu ca conferențiar, ziarist, literat și mare poet, iar tu, ca un decor al Ardealului. Mi se vor da și alte „slujbe“ la Cluj, — bineînțelese slujbe din cari încasezi fără muncă. La premiul Academiei am întîrziat anul acesta: m-am trezit prea tîrziu, termenul ultim a fost 31 Decembrie 1919. Dar nu face nimic: mi-am lăsat cărțile pentru anul viitor, cînd se va da un premiu mare de 5000 lei pentru opere apărute din 1918—1920⁹¹. Pillat a umblat mult după mine să mă

cunoască: mi-a cerut cîteva poezii pentru antologie. Am fost foarte rece. Dealtfel i-a apărut volumul de poezii. Fără succes și de astă dată. Sunt inspirate din poeți străini, sforțate, greoaie și fără scăpărări. Nu e exclus să fie totuși premiat în lipsa altui volum mai bun. Mai mult de aceea îmi pare rău că am întîrziat, ca să se fi lovit de mine. În București încep să scrie sub influința mea o pleiadă întreagă de începători. Bianu și-a deschis în București cursurile de literatură cu apoteoza mea. În Cîmpulung de asemenea a vorbit un profesor despre mine mai amănunțit într-o conferință despre Coșbuc, Iosif, Goga, Blaga. Și multe altele. Mai interesant e că fiecare nou cunoscut mă întrebă: ești înrudit cu Lucian Blaga? Răspund: Da, înrudit pînă la identitate!

Stai cam prost cu pregătirea pentru examen. Teza e aproape gata. Va trebui să încep în curînd cu traducerea. Sperez totuși, că voi trece cu binc peste toate. Dela tine n-am decît telegrama în care îmi anunți sosirea în Lugoj. Scrisoarea n-a sosit încă. O aștept cu nerăbdare. Alături o scrisoare dela Sextil pentru liniștirea celor din jurul tău. La întîlnire o să-ți spun multe alte lucruri, cari nu se pot scrie. Cu privire la întîlnire să-mi telegrafiezi: *cînd și unde?*

Cu drag

Lulu

Sunt foarte trist. Dacă n-ai fi întîrziat atît nu m-aș fi dus la București.

CLXIV

[Sebeș] 20 Februarie 920

Dragă Edera,

ce să-ți scriu? Întîia oară mi se întîmplă că stau cu condeiul în mînă și nu știu ce să-ți scriu. Pesemne m-am ramolit: cum curgeau mai înainte scrisorile! Despre „planurile“ pentru viitor? Am vorbit deja așa de mult despre ele, încît m-am plictisit, mai ales că tu ai darul dumnezeiesc de-a nu te ținea de ele. Hai să-ți scriu deci fără șir tot ce-mi trăznește prin cap! Da! Pentru tabloul cu „amanții nevestei mele“ am făcut următoarele versuri — azi dimineață:

„Natura-n nedreptatea ei m-a plăsmuit
Grozav de incomplet:
Mi-a dat avînturi de poet
Și-un dor bacantic și nebun
De-a fi un animal și-un zeu
Deodată într-o singură ființă,
Dar a uitat să pună-n părul meu
Doă cornițe de faună“.

Cam stingace, ce-i drept, dar destul de bune.

Ei, și despre ce să-ți mai scriu?

Că mă simt prost sufletește? Da! De când am sosit acasă mă simt străin de mine însumi: îmi face impresia că trăiesc în trecut și că nu trăiesc în prezent.

Volumul de poezii îmi face rău! A avut un succes așa de mare, că nu poate fi o operă de valoare. Întocmai ca o operetă: Phi-Phi, sau ca un film cinematografic din București intitulat *Cocota Lulu*, împotriva căruia Dr. Iosif Blaga o protestat în Senat.

Și iarăși! Acum mă simt deja mai bine. Îmi revin din ce în ce.

Ascultă Edera! Când ne întâlnim? Cred dealtfel că înainte de a primi această scrisoare imposibilă să am deja un răspuns dela tine în această privință.

La Sibiu m-aș duce, dar nu mi-a trecut de tot răceala. Duța de altă parte nu mai e în Sibiu și n-aș ști ce să fac cu lucrurile tale dela Schnell, sau cum îl cheamă.

În „*Patria*” a apărut de fapt informația că din Cluj am plecat în București și de acolo la Viena. În dosul acestei informații stă — viclenia mea. Nu voiam să se știe unde sunt într-adevăr.

Deci: să ne întâlnim, Edera!

Când și unde?

Lulu

CLXV

[Sebeș] 20 III 920

Mult, mult iubito, cu singele idiotit cu desăvîrșire de tine — mi-am continuat drumul cu trenu ce număra silabele ritmice ale tuturor gândurilor mele ce se învîrteau în jurul tău năvalnice și dornice să te înghită — cum ă înghițit în vremurile biblice chitul pe — aoleo, că i-am uitat numele! Mă ierți pentru acest vehement început —: nu e decît refrenul încheierii din Cluj. Acasă am ajuns bine și am găsit trei scrisori dela tine din Viena. Sunt foarte drăguțe și le-am citit cu multă sete deși nu mai erau actuale. Adecă la noi, ce nu e actual? Dacă am reciti cele dintîi scrisori ale noastre ni s-ar părea scrise astăzi. Nu-i așa, Edera?

Mi-a scris Lucia din Botoșani. A auzit, că ne pregătim de nuntă și cere informații. Am să-i scriu cîteva rînduri, deoarece mi-a fost o bună prietenă în cele mai grele timpuri, orice păreri ai avea tu în privința aceasta. E o fată bună și ține foarte mult la noi.

De pe dulap mă privesc cu ochi geloși manuscrisele. Ieri nu m-am îndurat să le arunc nici o ochire. Astăzi le iau și le mîngîi cu degetele mele de poet, ca și cînd aș fi numai filosof și ca și cînd aș trăi numai pentru ele. Pentru cine trăiesc într-adevăr nu o știu nici manuscrisele, nici Zamolxe — ci numai ielele! De asemenea și ghioceli — și ochișorii — drăcușorii.

Este undeva o țară foarte frumoasă: Ardealul. În inima acestei țări bate astăzi o altă inimă. Și undeva mai la margine este o altă inimă. Și cele două inimi se simt — cu stimă reciprocă — prin Cheia Turzii... Și cele două inimi — din stimă reciprocă — au idiotit total. *Sonnenfinsternis*!⁹²

Eu sunt chitul! Vreau să te înghit — minune biblică!

Lulu

CLXVI

Vineri [aprox. martie 1920]

Dragă, mă grăbesc să-ți scriu cîteva rînduri. Pleacă Domnul Elekes la Cluj: îi dau 12.000 Cor. pentru a ți-i preda ție. Te rog interesează-te îndată la Hcuș — cît mi s-a mărit bursa (am avut 8000 Cor.) și în conformitate dă-i banii să mi-i schimbe în Lei. Dacă va trebui vr-o declarație, o faci tu. În orice caz să te grăbești — ca să nu fie prea tîrziu, fiind deja vorba foarte serios de disolvarea Consiliului dirigent. Cred, că ai primit poezia *Pan*, dacă-ți place — nu știu. Mie îmi place la nebunie. Von analiza-o odată așa cum o înțeleg eu.

Cu drag

Lulu

CLXVII

[Sebeș] 29 III 920

Iubito, ieri ți-am primit scrisoarea în care mă rogi cu atîta stăruință de-un articol. Trebuie să știi, că sunt îngrozitor de ocupat și foarte obosit. Des-de-dimineață m-apuc de lucru și muncesc pînă noaptea tîrziu. Cu toate acestea am scris un articolăș. E greu să scrii altceva fără de nici un dat. Are niște ironii destul de fine. Lui Tiberiu⁹³ să-i spui abia după ce se publică, că l-am scris eu. Să-l duci personal la Dragnea⁹⁴ și să-i spui că-l rog eu să-l publice ca articol de fond!

Altfel?

Sunt foarte obosit și printre rînduri mă gîndesc la tine. Numai abajurul îmi mai dă viață, iubito.

Întinde-ți odată mîna pînă aici și pipăie-mi fruntea, ca să vezi cît e de fierbinte.

Iubito. E tîrziu. Mă duc să mă culc.

CLXVIII

[Sebeș] 31 III 920

Iubito,

ți-am primit telegrama. Nu știu despre ce vizită vorbești. În orice caz îmi voi da silința să isprăvesc traducerea tezei — deși nu cred. Dar dacă o isprăvesc, atunci vin. Cu ea negata nu plec. Ar fi pă-

cat să-ntrerup și-apoi din nou să mă reîntorc pentru câteva zile acasă. Mă ierți, că-ți scriu așa de puțin: cauza e tocmai dorința amîndurora de a încheia cît mai repede afurisita lucrare.

Tu știi însă, gîndurile mele unde sunt.

Dar munca asta de copist și de traducător îmi fură 12 ore la zi.

Eu fac tot posibilul, dar dacă totuși n-o să vin, te rog nu fi supărată: ne vom întîlni cu 3—4 zile după aceea.

Tu să nu mă lași fără scrisori!

Sărut minulele și colțișorii abajurului

Lulu

CLXIX

Viena 8 V 920

Mult iubito,

după câteva peripeții interesante — nu știu, pesemne Soarta se îngrijește ca să-mi facă orîșice mișcare interesantă — am ajuns bine în acest oraș „bătut de Dumnezeu“, aducînd tot ce-am luat cu mine, cînd am plecat. În Oradea nu m-am putut întîlni cu Liciniu care plecase la Cluj. Cred, că v-ați întîlnit, lăsîndu-ți o bună impresie.

Cînd am pus piciorul în Viena m-au prin niște teribile „sgîrciuri“ de inimă gîndindu-mă că e întîia oară cînd nu pot avea nici măcar nădejdea de-a te întîlni pe străzile ei. Viena e pustie al naibii fără de lumina întunecimei tale africane. Ieri după amiază am fost în Skodagasse și-am întrebat dacă nu ești acolo. Am mulțumit și am plecat — în Weldergasse: am sunat și n-a apărut nimeni. Am fost foarte supărat pe tine că tocmai atunci cînd sosesc eu tu nu ești acasă. Am mai așteptat vr-o zece minute — poate — totuși... Și-apoi m-am dus.

Astăzi plouă.

Îți caut imaginea în mine. Și mă bucur că aici ești acasă. Și-acum povestesc cu tine.

Așa.

Ce bine e. Dă-mi minulele

Lulu

CLXX

11 Mai 1920

Mult iubito,

iarăși o ocazie bună să-ți trimit o scrisoare. Una ți-am trimis-o în dată la sosire prin Marioara Ciurcu, anunțîndu-ți că am sosit bine la Viena. De câteva zile tot alerg dela Pilat la Caiafa, ca să-mi recunoască cele 2 semestre. Arnold mi-a promis o scrisoare de re-

comandație către Stöhr și Reinpiger⁹⁵. Cu toate acestea nu e mare nădejde, deoarece cercirile de natura aceasta nu le mai rezolvă consiliul profesorilor, ci ministrul de culte. Se poate deci ușor întîmpla să ne vedem cu mult mai curînd decît credeam. Aceasta e partea frumoasă a necazului. Tu să pregătești terenul pentru directoratul revistei și-al propagandei, — la anul viitor pe timpul acesta vom veni apoi împreună la Viena ca să-mi trec acest urgisit examen. Dealtfel pentru „traiul“ nostru și-asa n-ar avea vr-o importanță doctoratul acum sau peste un an. Atîta doar că va trebui un nou drum la Viena. Ce-o să faci? Vei merge la Brașov, sau nu? Aș fi trist să trec prin Cluj fără a te întîlni. Dar fă cum crezi mai bine. Altfel gîndurile mele sunt tot cam pe la abajur. Dacă m-ai întreba, că sufăr mult, ți-aș răspunde: „Da, sufăr foarte mult!“ Aș vrea să scap odată de toate — ca să nu mai fim siliți la aceste despărțiri idioate.

scrie-mi iubito, scrie-mi.

Altfel sufăr și mai mult.

Lulu

CLXXI

20 V 920

Iubito, dîndu-se din nou ocazia să-ți scriu, îți trimit câteva rînduri pline de căldură, de melancolie, de primăvară ușor înmuiată în tristețe. Sunt în așteptarea unei vești dela tine, care nu mai sosește, deși au trecut 18 zile dela despărțire. După cît știu, telegramele fac destul de bine cursa Cluj—Viena. Atunci? Sau sunt așa de mari căldurile în Cluj încît n-ai chef să faci drumul prăfos și arzător pînă la poștă? — — —

Răspunsul la cererea mea îl voi avea cred prin 15 Iunie. Pînă atunci mai citesc — de învățat nu prea am voie, fiind încă așa de nesigur dacă mi se vor admite cele două semestre sau nu.

Tu ce faci? Ți-a răușit înscrierea în semestrul de vară? Ești în Cluj sau în Brașov? — Jeni a trecut bine peste dimensiunea a pătra? Opera? Propaganda?

Eu mă duc în fiecare zi în Neuwaldegg. Visuri și băi de soare. Sport cu luntrea în fiecare seară între 5—6.

Restul: sufăr de prea mult suflet. Asta e scrisoarea a patra.

Telegrame două.

Răbdare Lulule!

— căci drumul tău îl ține Soarta-n palme...

Lulu

CLXXII

[Viena] 29 V 920

Mult iubito,

astăzi am primit a doua scrisoare în care îmi scrii de bietul Tiberiu. Îmi pare foarte rău că n-a răușit ceea ce credeam cu artele. Dar în sfârșit n-are aface. La vară cum voi sosi acasă mă voi apuca de muncă ziaristică și voi „aduce“ așa de mult „la casă“ ca Edera să aștepte „în zadar“ până la sfârșitul vieții „grijile vieții“.

Iată cu hotărîrea cea mai mare îți spun: *Să fii liniștită!*

Și fiindcă iubita mea vrea să știe latura zilnică a vieții mele pe-aici — îi scriu, că din acest punct de vedere o duc bine. Avem Popotă, stau cu Remus — și aștept răspunsul în chestia semestrelor. Deseară plecăm întreaga „România jună“ la Wachau cu vaporul. Stăm acolo o zi. Nu prea pot învăța fiindcă mă gîndesc prea mult la tine. Ei, fără tine nu mai merge nimic. Trebuie să te am de-acum înainte totdeauna lângă mine: să-ți simt răsuflarea și viața. Altfel nu trăiesc, ci vegetez.

Îmi scrii de Caius. Vrei să-l schimbi de pe o zi pe alta? Astfel de minuni nu se mai fac în zilele noastre. Dealtfel știi tu prea bine cât de neserioase sunt atitudinile sale. În timpul din urmă am învățat multe din cele trebuincioase pentru viață. Înainte de toate nu mai am nici o încredere în oameni — și în toate o să mă bazez pe mine însumi. Mă simt grozav de tare. Vino să te sărut iubito. Îmi bate inima.

Lulu

CLXXIII

[Viena] 7 VI 920

Mult iubito, astăzi ți-am primit telegrama în care îmi spui, că n-ai primit dela mine numai două scrisori și două telegrame. Mă mir. Ți-am scris prin poștă cel puțin opt scrisori și dacă nu mă înșel patru telegrame. Scrisorile tale sîsesc cam a 7-a zi. Deci foarte bine. Acuma sunt la comisia română, avînd ceva de lucru aici. Aflu tocmai că pleacă cineva la Cluj și-ți scriu în grabă cîteva rînduri. Eu o duc bine. Nu duc lipsă decît numai de tine. În 12 Iunie va trece cererea mea prin consiliul profesoral, de unde se va duce la minister. Vom vedea: cei doi profesori de specialitate mi-au recomandat cererea.

Ți-am telegrafiat să vorbești cu Matei în chestia directoratului revistei. L-aș primi foarte bucuros. Grăbește.

Am doi prieteni foarte buni — literați — din București⁹⁶, cu cari mă înțeleg splendid. La Ada mergem foarte des: facem muzică și poezie și-apoi multă glumă. Sunt în vervă cum n-am fost niciodată. Îmi vine aproape să cred că m-am schimbat foarte mult: cauza?

Suferințele? Probabil. Ada a zis cătră Remus: Eu nu înțelegem pe Cornelia cum se poate îndrăgosti de-un bărbat așa tînăr! Dar acum înțeleg. „Ich hab den Lulu, so gern, so gern!“⁹⁷

Iubito — ți-am mai creat două poezii. Una foarte fină, iar cealaltă de-o putere formidabilă și de-un avînt sublim, cum o caracterizează și prietenii literați. E într-adevăr ceva deosebit. Dar nu ți le trimit: ca să ai la întîlnire o surpriză mai mult.

Te rog scrie Mamei cîteva cuvinte despre mine: că *sunt bine*. Dar desigur.

Telegrafiază-mi ce-ai isprăvit cu Matei. Am știri din țară. Nu știu cine-mi trimite „Patria“.

Altfel tu știi prea bine la ce-mi stă capul ziua întreagă: La întîlnirea, ce se apropie și la toate cele multe dorite de amîndoi. Sărut parantezele.

Lulu

CLXXIV

[Viena] 9 Iunie 1920

Mult iubito,

Iarăși o ocazie binevenită de-a-ți trimite cîteva rînduri de dor și căldură. Ți-am primit zilele trecute telegrama în care mă anunți că n-ai primit dela mine decît două depeșe și două scrisori (Nu știu ce se-ntîmplă cu scrisorile mele trimise prin poștă, cel puțin opt). Pesemne are cineva interes să mi le rețină, ca să le vîndă peste vr-o trei sute de ani. Ți-am telegrafiat și ți-am scris să vorbești cu Matei în chestia directoratului. L-aș primi cu plăcere. Pe lângă directorat aș mai face și ziaristică și lucrurile ar merge splendid.

Azi e miercuri — sîmbătă îmi trece cererea prin Consiliul profesoral — de unde se va înainta ministerului de culte.

Am două poezii nouă: *Vara și Dați-mi un trup — voi munților, mărilor!* A doua de-o strălucire și putere unică, extraordinară — în literatura noastră și dacă vrei în cea universală.

Despre alte planuri literare la întîlnire, care va fi mai curînd decît am calculat. Într-o bună zi o să te trezești cu mine la Cluj.

Și-apoi!!

Ce încet trec săptămîinile, fire-ar ale dracului!

Icelele?

Mausolcul?

Parentezele?

Și încă o întrebare: Phoenix?

Oare ce fac aceste ființe în clipa aceasta 9 Iunie 1920, seara la 7 h. 35' 15''?

Eu?

Le sărut cu gîndurile mele.

Lulu

CLXXV

[Sebeș] Vineri 9 Iulie 1920

Mult iubito,

am sosit bine acasă. Am început marile pregătiri în toate direcțiile. Eu am obiceiul să promit totdeauna mai puțin, decât ce fac în viitor. Iată-ți promit: va fi foarte bine. În Tiuș am întâlnit un prieten bun, care e notar județean în Szepsi Sz. György. I-am amintit de Tușnad. Mi-a zis să-i scriu la timp, și-mi va face rost cu siguranță de-o frumoasă locuință. Despre rest am vorbit cu Lionel. Spune că nu-ți trebuie decât atestatul de botez și documentul că ești majoreană. Anunțarea înainte nu e neapărat necesară. Se capătă dispensă. În trei zile putem isprăvi totul aici în Sebeș. Peste două-trei zile plec la București. Longin te roagă foarte mult să mergi îndată până la Simion Damian (la Societatea forestieră) să-i spui să-i răspundă imediat cererii lui. Sufletul meu are vară. Se coc bine fructele.

Iubito

Se apropie toamna noastră, care ne va fi cea dintâi vară.

Iubito, iubito

Lulu

CLXXVI

2 Octombrie [1920]

Domnișoarei
Cornelia Brediceanu
Lugoș
Roumanie

Am trecut teafăr granița cehoslovacă cu gândul la cele trecute vremi, cari mă dor cu frumusețea lor și-mi ard sufletul

Lulu

CLXXVII

Viena 5 Octombrie 1920

Iubito — am sosit bine în Viena — ieri. Astăzi am aflat că pleacă Nandriș spre București ergo mă folosesc de ocazie să-ți scriu despre — mine și despre toate lucrurile, cari stau în legătură cu mine — singurul meu altruism. Pe Ring toamna își scutură din păr mă-treața de aur; prin asociație mi-aduc aminte că astăzi înainte de masă am fost la fotografia noastră — furnizorul curții mele regale — și într-un covor persian am mai găsit urma piciorușului tău și printr-o viziune poetică am întregit urma cu piciorul și toată atmosfera caldă a sălii de așteptare s-a umplut de ritmul cochet al încheieturilor — mici — mici și scumpe. Ei, și-am comandat cele 24 de fotografii: costă 1000 Cor. Nu trebuie să te sparii deloc

iubito, căci leul înseamnă aici 6,20 Cor. Ce frumos se amestecă viziunile poetice cu calculul de contabilitate; scrisoarea împrumută ceva din farmecul pestriț al unei zebre sau alt animal exotic. Continuând cu înșirarea micilor fapte ale zilei — ți-aduc la cunoștință în veci adorato „boa constrictor“ al inimei mele — că mi-am dat la „reparat“ (ca să întrebuițez un eufemism) hainele și cred că o să mă prindă bine oricât de scilciat aș fi. Mă întrebi de cravate? Da: mi-am cumpărat: o splendoare: una are culori de toamnă, cealaltă de primăvară și a treia suferă de mimiery cu intenția de a se încadra odată frumos și elegant în liniile de pește ale jachetei. Mine mă duc să mă interesez de formalitățile examenelor. Până atunci mai e o noapte, în care nu mai încap înăuntru o să te visez eroică și drăguță în luptă cu bălauri văzuți și nevăzuți. Un zîmbet reținut de-al meu îți dă putere. Iubito, dacă poți, — cum stai întinsă pe divan întinde-ți mîna pînă aici pe masa pe care scriu: eu ți-aș da în schimb nu numai poezie, ci și nuci, unt și miere, mai ales miere.

Lulu

CLXXVIII

Viena 20 X 920

Mult iubito,

ți-am primit două scrisori — amîndouă foarte drăguțe: seamănă cu ielele. Cu „ielele“ mele pe care încă niciodată (!) nu le-am văzut. M-am bucurat mult de triumful din Lugoș. Mașina de scris va avea multe de suportat, căci mă voi arunca în literatură ca un turbat. Patimă, literatură, struguri, rîs și miere — vor umplea zilele noastre. Despre nopți nu mai vorbim. Nu, iubito, despre nopți nu mai vorbim.

La Dürnstein mă voi duce abia după examene pentru două-trei zile. Examenul nu știu cînd va fi: profesorul Stöhr încă n-a sosit. Cred totuși că la 15 Noiembrie voi fi la piciorușele tale. Lucrez foarte mult. În timpul de odihnă mă duc la operă și la teatru cu Crainic și Busuiocanu. Am văzut lucruri frumoase.

Ești odihnită iubito?

Și ce mai faci? Te gîndești mult la mine. O simt. — Ultima noutate din Ardeal mi-a scris-o Nelu — „din izvor sigur“. Duța se mărită după Goga. Cele mai multe din comisiunile ce mi-ai dat le-am executat. Sunt acum în Künstler Kafé la masa unde veneam de obicei, la masa la care am plîns amîndoi cînd te-ai întors din huetul blăstămat al Parisului. E mult de-atunci. Mă gîndesc, că e mult de-atunci și te sărut în vîrfurile celui mai mic dintre degetele tale.

Lulu

CLXXIX

[Viena] 26 X 920

Mult iubito,

mi-a sosit scrisoarea ta la Lugos, în care îmi scrii despre nervozitatea în care te afli. Cred că la primirea acestor rânduri vei fi deplin liniștită. Tu știi prea bine, că te iubesc — mai mult decât oricând — și că în consecință n-ai nici un motiv să fii neliniștită. Dacă ar fi după mine eu m-aș fi supus examenului pînă acum; dar ca de obicei piedicile nu vin de la mine, ci dela împrejurările dinafară. M-am anunțat pentru 28 Octomvrie, dar a trebuit să amin pe timp nedeterminat, fiind profesorul bolnav. O piedică la care nu m-aș fi gîndit niciodată. Cred totuși, că pînă la mijlocul lui Noemvrie isprăvesc și atunci vin imediat la Cluj ca să te string în brațe și să nu te mai las niciodată: afară doar de „pauzele” cînd ești dornică de libertate și geloasă de independența ta. Eu sunt un băiat foarte de treabă: muncesc mult și mă conving în fiecare zi cîte poți să faci împărțindu-ți timpul. Sunt nespus de curios de toate noutățile ce mi le scrii. Și mi-e așa de dor de tine, încît cîteodată mă prind de cap și dau cu el de pereți. Pe cînte. Cu amînarea examenului am avut astăzi timp să-mi dau puțin liber forței creatoare: am produs o poezie drăguță: *Faunul în baltă*. Ți-o voi trimite-o prin d. Stela Herbay, care de vr-o două săptămîni e aici. Am fost de vr-o cîteva ori la teatru cu ea, ceea ce nu trebuie să te supere deloc, — căci nu este ființă care te-ar putea scoate din șea. Iubito să mă iubești. Din partea mea îți sărut piciorușul — frumosul în contemplația căruia mă topesc. Parol.

Lulu

CLXXX

[Viena] 6 XI 920

Mult Iubito,

mă bucur așa de mult, că în sfîrșit pot să-ți scriu o știre plăcută. A fost pentru mine o lună grea această lună de toamnă; a trebuit să muncesc mult, dar am înghițit și această pilulă foarte amară. Ieri am trecut examenul principal din filosofie, teoria cunoașterii, istoria antică și modernă, psihologia și estetica — cu „Auszeichnung”. Am încasat în special felicitările decanului. Săptămîna viitoare am biologia — cred în 11 Noemvrie. Promoția va fi însă abia la sfîrșitul lunii⁹⁸. Voi încerca totuși să plec imediat după biologie la Cluj lăsînd pe altcineva să mă înlocuiască la promoție. Să sperăm — îndeosebi fiindcă nu mai pot de dorul tău. Sunt foarte mulțumit de multele scrisori și telegrame ce mi le-ai trimis. Ești foarte drăguță. Ce bine ar fi să fim împreună. Toamna de-aici e o toamnă ca și cele multe care au trecut, cu deosebirea că e mai nervoasă

și mai nerăbdătoare de „siguranța” de mine. Eu ți-am scris cîteva scrisori prin poștă — apoi una prin d-l Venter înainte cu vr-o trei săptămîni. Ți-am și telegrafiat de două ori: nu știu ce-ai primit din toate acestea. Ți-am făgăduit într-una că-ți voi trimite și-o poezie nouă prin d-șoara Stela Herbay, care e aici de cîteva săptămîni și care îți aduce scrisoarea aceasta. Poezia nu ți-o trimit încă, deoarece a luat proporții neașteptate. Vei avea-o deodată cu mine. Ah! cumpărat cele mai multe din lucrurile comandate. De rest — poți fi foarte liniștită — iubito. Niciodată nu voi înceta să-ți spun lucruri frumoase. Atîta am și eu: puterea drăcească de-a spune cîteodată o vorbă frumoasă și poate și — cuminte. Dar nici nu-mi doresc altceva decât pe tine și această putere drăcească de a-ți spune din cînd în cînd cîte o vorbă frumoasă.

D-șoara Herbay dorește foarte mult să se împrietenească cu tine. Scumpo.

Lulu

[Intregul corp de corespondență apud „Manuscriptum”, anii 1977—1981]

CORNELIA BREDICEANU

Acestea sînt doar parte din scrisorile trimise de Lucian Blaga Corneliei Brediceanu. El a continuat să-i scrie și după căsătorie, cînd împrejurările i-au despărțit. Restul corespondenței va fi publicat de Dorli Blaga în seria de Opere pe care D.-sa o îngrijește.

→ 1920 (decembrie); mai 1930

¹ Din cauza războiului, Institutul teologic-pedagogic din Sibiu, la care Lucian Blaga, împreună cu alți colegi de liceu (D. D. Roșca, N. Tolu, A. Oțetea) s-a înscris pentru a nu fi încorporat în armata austro-ungară, se refugiase la Oradea.

² Aceasta este înțibia menționare a problemei filosofice care va constitui subiectul tezei de doctorat, intitulată inițial *Cultură și ipoteză* (v. infra, scrisoarea III).

³ Tirne — medic vienez.

⁴ Mein liebs Welträtsel — scumpa mea taină cît lumea (germ.).

⁵ Lionel, fratele mai mare, era, pe atunci, student la Viena.

⁶ Greșeală de transcriere; probabil: ogașe.

⁷ Lelia, fiica Letiției, sora mai mare o poeziei.

⁸ Gehirnerweichung = literal: „înmuiere de creier” (germ.).

⁹ Dar — draga mea Gaargi — cei mai buni oameni sunt „oameni fără substanță metafizică”, mulțimea, nenumărații (germ.).

¹⁰ Unicul (germ.).

¹¹ Trăire religioasă (germ.).

¹² Ești dumnezeiește de [naivă] (germ.).

¹³ A. C. Popovici — om politic și gazetar bănățean.

¹⁴ Ralph Waldo Emerson (1803—1882) — filosof american, fondator al transcendentalismului.

¹⁵ Emanuel Swedenborg (1688—1772) — filosof suedez, autor al unor opere în care expune doctrina sa privitoare la comunicarea spiritelor.

¹⁶ „Mă iubești”, adică vezi împreună cu mine același adevăr? Dacă e așa, atunci suntem fericiți, căci fericirea noastră e aceeași. Dar deodată descopere unul dintre noi un alt adevăr; în clipa următoare suntem învrăj-

biți și nici un resort din lume nu ne mai poate ține laolaltă". Gargi, iubirea trece astfel — uneori prin — cap!

- ¹⁷ Otrava morții (germ.).
¹⁸ Un Dublu al Eului (germ.).
¹⁹ „In minunata lună mai” (germ.).
²⁰ „Vino imediat la Budapesta!” (germ.).
²¹ Caius Brediceanu era, pe atunci, la Viena.
²² Tu ești „cea mai minunată” (germ.).
²³ Letiția Blaga.
²⁴ Cel mai minunat lucru este împlinirea (germ.).
²⁵ Hoinăreli cosmice (germ.).
²⁶ Foarte profund (germ.).
²⁷ Samkhya — scriere sacră indică.
²⁸ Istorie universală (germ.).
²⁹ Dr. Dobrin = persoană neidentificată.
³⁰ Lazăr Triteanu — primul soț al Veturiei Goga (Duța).
³¹ Dumbrașa sacră (germ.).
³² Noi [suntem] zeități focurilor! (germ.).
³³ Cu bucurie (germ.).
³⁴ Pentru focul veșnic (germ.).
³⁵ Un profund, mare, spiritual eveniment (germ.).
³⁶ Adormitul romantic (germ.).
³⁷ Dincolo de bine și rău (germ.).
³⁸ Facă-se voia ta (germ.).
³⁹ Zbuciumul mării (germ.).
⁴⁰ Minunea cerurilor (germ.).
⁴¹ Știință și religie (germ.).
⁴² Noaptea cea mare (germ.).
⁴³ Cea mai mare fericire a copiilor pământului / Este numai personalitatea (germ.).
⁴⁴ Eternul feminin ne-naltă în țări (germ.).
⁴⁵ Croșeta mărează faptul că din scrisoare lipsesc 4 pagini.
⁴⁶ Creatorul de idei (germ.).
⁴⁷ Toate cele trecătoare sunt doar parabole (germ.).
⁴⁸ Pentru ce e veșnic (germ.).
⁴⁹ Pentru dragostea noastră (germ.).
⁵⁰ În acest sat de munte Lucian Blaga va petrece câteva săptămâni la vârul său, învățătorul Romul Bena.
⁵¹ Loz cistigător (germ.).
⁵² Loz oarecare (germ.).
⁵³ Crîmpei de diamant (germ.).
⁵⁴ Esența femeii este dăruirea, dar forma acesteia este opunerea (germ.).
⁵⁵ Tinăra mea zeiță, tinăr sint, tinăr (germ.).
⁵⁶ O anumită dispoziție (germ.).
⁵⁷ Dispoziții de căsătorie
⁵⁸ Frumoasa, splendida, vesela, nebuna, divină, minunată, preaiubită, somnoroasă, dăntuitoare, radioasă, fermecătoare, chinuitoare, neuitată, demonica mea regină africană și nimfă (germ.).
⁵⁹ Satul de origine al familiei Bena.
⁶⁰ Critica sa trece de la creația inconștientă la conștiința creatoare (germ.).
⁶¹ Furnizori de război (în sensul de parveniți) (germ.).
⁶² Prima iubire a lui D. D. Roșcă, din Săliște. V. scrisorile către acesta, în vol. II.
⁶³ Minunatul meu viclesug al rațiunii (germ.).

⁶⁴ Emile Boutroux (1845—1925) filosof francez, autorul lucrării *Despre contingenta legilor naturii*.

⁶⁵ Gösta Berling — roman al scriitoarei suedeze Zelma Lagerlöf (1858—1940), premiul Nobel 1908.

⁶⁶ Vreau să gust viața din plin (germ.).

⁶⁷ Cu sens adinc (germ.).

⁶⁸ Este astfel infirmată afirmația vehiculată de unii cercetători conform căreia Cornelia ar fi trimis manuscrisul *Poemelor luminii* lui Sextil Pușcariu la Cernăuți fără știrea lui Blaga.

⁶⁹ Foarte urgent (germ.).

⁷⁰ Lionel Blaga, fratele poetului, avocat, pe atunci la Sebeș.

⁷¹ Cornelia trimisese manuscrisul *Poemelor luminii* însoțit de o scrisoare datată 10. X. 1918. Răspunsul entuziast al lui Pușcariu poartă data 23 X 918, fiind redactat, deci, la o zi după primirea acestei scrisori (v. scrisorile către Sextil Pușcariu în vol. II).

⁷² Longin fusese pe frontul din Bucovina. A devenit, în 1919, comandantul militar al gării Teiuș.

⁷³ Lucian Blaga se face aici ecoul zvonurilor care circulau în epocă.

⁷⁴ În volumul Leliei Rugescu, *Cu Lucian Blaga*, (Dacia, 1985), întîmplarea este înfățișată mai detaliat. Conferința ținută de Blaga „în favorul statului național român”, „în piața cea mare” din Sebeș (despre care amintea în scrisoarea CXXI din 6 nov. 1918), fusese prost primită de sașii din țirg — pe jumătate prăvăliași sau meseriași, pe jumătate țărani. La această categorie suburbană de locuitori partizani ai dualismului se referă deci scrisoarea CXXIII din 21 nov., care continuă: „În schimb — cînd se dă ocazia — mă voi duce pe satele din jur”, locuite de țărani autentici și români.

⁷⁵ Prin bolșevism Blaga înțelege aici mișcările revoluționare din Germania și Ungaria; extinderea lor în țările occidentale ale Antantei (Revoluția din Octombrie avusese loc cu mai bine de un an în urmă) ar fi riscat să aducă prejudicii serioase sprijinului diplomatic extern necesar marii Uniri, după opinia lui Blaga interes național prioritar.

⁷⁶ Episodul va fi povestit în aceiași termeni în *Hronicul și ciutecul virștelor* (Ed. cit., p. 232—233).

⁷⁷ Furia lecturii (germ.).

⁷⁸ Agărbiceanu va publica un articol despre Lucian Blaga în 1919 în ziarul *Patria* (v. nota 2 la Agărbiceanu).

^{78a} Cînd călătorești la Viena? (germ.).

⁷⁹ Iliciniu făcuse studii de farmacie la București, apoi practică la Turnu Severin. A lipsit de acasă 7 ani (1912—1919).

⁸⁰ Dumnezeuiască Edera, singura mea fericire! Gargi: totul pentru mine (germ.).

⁸¹ Sextil Pușcariu, *Un poet: Lucian Blaga*, în „Glasul Bucovinei”, II, 1919, nr. 49, 3/16 ian., p. 1.

⁸² S. Bornemisa — editor ardelen, ziarist, conducător de publicații.

⁸³ Eugen Goga, fratele lui Octavian, scriitor și om politic.

⁸⁴ Ovidiu Hulea (1892—1952) — profesor, poet, publicist, animator cultural, căsătorit cu Livia Rebreaun, sora cea mai mare a scriitorului.

⁸⁵ Portocalul meu (germ.).

⁸⁶ N. Crainic, *Noul poet: Lucian Blaga*, în „Dacia”, I, 1919, nr. 147, 27 mai, p. 1—2.

⁸⁷ Călătoria la București este relatată, parțial, în *Hronic* (ed. cit.), p. 240—49.

⁸⁸ Lucian Blaga a fost prețuit de familia regală încă de la debut. Cu prilejul călătoriei la București din 1919, a făcut o vizită la palat.

⁸⁹ „Hotelul la lupul în livadă”.

⁹⁰ Draga mea Edera, / sunt de la 10 septembrie în Viena. Ce s-a întâmplat că n-ai venit. Sunt nebun de trist — și nu știu ce se va întâmpla cu mine. Te aștept cu dor arzător, căci am rămas același și nu pot trăi fără tine (germ.).

⁹¹ La 16 dec. 1920 I. Bianu îi scrie: „Fii pe pace: Cartea dtale e înscrisă la premiul Adamachi din 1921, exemplarele stau în dulap, așteptând ziua împărțirii, spre studiere și judecare. Ele privesc cu suverană răceală stelară la celelalte care vin și se așează lângă dînsa pentru același concurs sau pentru altele“. Premiul îi va fi acordat la 7 iunie 1921, în urma raportului făcut de I. Al. Brătescu-Voinești.

⁹² Eclipsă de soare (germ.).

⁹³ Tiberiu Brediceanu, fratele Corneliiei, compozitor.

⁹⁴ Radu Dragnea, publicist, colaborator la ziarele și revistele clujene în perioada 1920—1922.

⁹⁵ Arnold, Stöhl și Reinniger — profesori universitari vienezi.

⁹⁶ N. Crainic și Al. Busuioceanu. Despre timpul petrecut împreună la Viena a scris N. Crainic în articolul *Cîteva notițe despre Lucian Blaga* („Gîndirea“, XV, 1934, nr. 8, p. 348—350).

⁹⁷ Il am pe Lulu, ce bucurie, ce bucurie!

⁹⁸ Titlul de doctor în filosofie îi va fi conferit la 26 nov. 1920.